

Finansutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2017—2020

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2017—2020 (SRR 3/2016 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- stora utskottet StoUU 1/2016 rd
- grundlagsutskottet GrUU 19/2016 rd
- utrikesutskottet UtUU 2/2016 rd
- revisionsutskottet ReUU 1/2016 rd
- förvaltningsutskottet FvUU 16/2016 rd
- lagutskottet LaUU 7/2016 rd
- kommunikationsutskottet KoUU 8/2016 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 4/2016 rd
- försvarsutskottet FsUU 3/2016 rd
- kulturutskottet KuUU 6/2016 rd
- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 1/2016 rd
- ekonomiutskottet EkUU 14/2016 rd
- framtidsutskottet FrUU 3/2016 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 3/2016 rd
- miljöutskottet MiUU 8/2016 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- minister Alexander Stubb
- statssekreterare som kanslichef Martti Hetemäki, finansministeriet
- avdelningschef, budgetchef Hannu Mäkinen, finansministeriet
- avdelningschef, överdirektör Terhi Järvikare, finansministeriet
- avdelningschef, överdirektör Markus Sovala, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Ville-Veikko Ahonen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Taina Eckstein, finansministeriet
- specialsakkunnig Ulla Hämäläinen, finansministeriet

Betänkande FiUB 10/2016 rd

- konsultativ tjänsteman Tanja Rantanen, finansministeriet
- finanspolitisk samordnare Sami Yläoutinen, finansministeriet
- specialmedarbetare Laura Åvall, finansministeriet
- avdelningschef Jukka Aalto, inrikesministeriet
- undervisningsråd Birgitta Vuorinen, undervisnings- och kulturministeriet
- avdelningschef Taina Susiluoto, arbets- och näringsministeriet
- äldre regeringssekreterare Mikko Ojala, arbets- och näringsministeriet
- överinspektör Paula Karjalainen, arbets- och näringsministeriet
- arbetsmarknadsråd Kimmo Ruth, arbets- och näringsministeriet
- direktionsens rådgivare Lauri Kajanoja, Finlands Bank
- överdirektör Anni Huhtala, Statens ekonomiska forskningscentral
- förvaltningsdirektör Matti Lahtinen, Utbildningsstyrelsen
- ordförande, professor Roope Uusitalo, Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken
- enhetschef Erkki Lydén, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland
- invandringschef Jaana Suokonautio, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- specialsakkunnig Annukka Mäkinen, Finlands Kommunförbund
- specialsakkunnig Tero Tyni, Finlands Kommunförbund
- biträdande direktör Reijo Vuorento, Finlands Kommunförbund
- affärsområdesdirektör Jussi Haarasilta, Finnvera Abp
- ekonomisk expert Janne Huovari, Pellervo ekonomisk forskning PTT
- professor Toni Ahlqvist, Uleåborgs universitet
- ekonomisk expert Heikki Taulu, Akava rf
- verksamhetsledare Riitta Rissanen, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- ekonomisk expert Simo Pinomaa, Finlands näringsliv rf
- forskningsdirektör Markku Kotilainen, Näringslivets forskningsinstitut ETLA
- direktör Seija Ilmakunnas, Löntagarnas forskningsinstitut
- ekonomisk expert Joonas Rahkola, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- verksamhetsledare, SVD Leena Wahlfors, Finlands universitet UNIFI rf
- chef för lagstiftningsärenden Atte Rytönen, Företagarna i Finland rf
- chefsekonom Ralf Sund, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- professionell styrelsemedlem Anne Korkiakoski.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- utrikesministeriet
- justitieministeriet
- försvarsministeriet
- jord- och skogsbruksministeriet
- kommunikationsministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- miljöministeriet.

Förvaltnings- och säkerhetsdelegationen har hört

- ekonomidirektör Risto Hakoila, utrikesministeriet
- understatssekreterare Pirkko Hämäläinen, utrikesministeriet
- avdelningschef Jukka Aalto, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Timo Rivinoja, försvarsministeriet.

Betänkande FiUB 10/2016 rd

Förvaltnings- och säkerhetsdelegationen har fått skriftligt yttrande av

- utrikesministeriet
- Polisyrkeshögskolan
- Polisstyrelsen.

Kultur- och vetenskapsdelegationen har hört

- undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen, undervisnings- och kulturministeriet
- undervisningsråd Tomi Halonen, undervisnings- och kulturministeriet
- ekonomiplaneringschef Pasi Rentola, undervisnings- och kulturministeriet
- överdirektör Mika Tammilehto, undervisnings- och kulturministeriet
- skolråd Petri Heikkilä, Utbildningsstyrelsen
- rektor Kalervo Väänänen, Åbo universitet
- samkommundirektör Tapio Siukonen, Esboregionens utbildningssamkommun Omnia
- resultatenhetsdirektör Riikka-Maria Yli-Suomu, Esboregionens utbildningssamkommun Omnia
- chef för undervisnings- och kulturärenden Terhi Päivärinta, Finlands Kommunförbund
- specialsakkunnig Päivi Väisänen-Haapanen, Finlands Kommunförbund
- föreståndare för yrkesutbildningen Helena Koskinen, Tammerforsregionens yrkesinstitut Tredu
- planeringschef Päivi Rajala, Tammerforsregionens yrkesinstitut Tredu
- rektor Anneli Pirttilä, Saimaan ammattikorkeakoulu
- vice ordförande, rektor för Jyväskylän ammattikorkeakoulu Jussi Halttunen, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- verksamhetsledare Riitta Rissanen, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- ordförande, rektor för Seinäjoen ammattikorkeakoulu Tapio Varmola, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf.
- styrelseledamot Kalervo Väänänen, Finlands universitet UNIFI rf

Kultur- och vetenskapsdelegationen har fått skriftligt yttrande av

- undervisnings- och kulturministeriet.

Jordbruksdelegationen har hört

- ekonomidirektör Jukka Nummikoski, jord- och skogsbruksministeriet
- jordbruksekonomisk expert Antti Unnaslahti, jord- och skogsbruksministeriet
- Arto Latukka, Naturresursinstitutet
- jordbruksekonomist Tapani Yrjölä, Pellervo ekonomisk forskning PTT
- linjedirektör Minna-Mari Kaila, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf.

Trafikdelegationen har hört

- överdirektör Mikael Nyberg, kommunikationsministeriet
- kanslichef Harri Pursiainen, kommunikationsministeriet
- överdirektör Juhapekka Ristola, kommunikationsministeriet
- ekonomidirektör Kristiina Tikkala, Trafikverket
- generaldirektör Antti Vehviläinen, Trafikverket

Betänkande FiUB 10/2016 rd

Arbets- och näringsdelegationen har hört

- konsultativ tjänsteman Pirjo Kutinlahti, arbets- och näringsministeriet
- ekonomidirektör Mika Niemelä , arbets- och näringsministeriet
- industriråd Antti Valle, arbets- och näringsministeriet
- professor Arto Lahti, Aalto-universitetet
- utvecklingsdirektör Hannu Kemppainen, Innovationsfinansieringsverket Tekes
- chef för utbildningsärenden Mika Tuuliainen, Företagarna i Finland rf.

Kommun- och hälsovårdsdelegationen har hört

- ekonomidirektör Tapio Laamanen, justitieministeriet
- kanslichef Asko Välimaa, justitieministeriet
- konsultativ tjänsteman Arto Salmela , finansministeriet
- medicinalråd Taina Mäntyranta, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Mikko Nygård, social- och hälsovårdsministeriet
- planeringschef Pia Raassina-Terho, Brottsförklaringsmyndigheten
- forskarprofessor Ismo Linnosmaa, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- specialforskare Paula Saikkonen, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- specialsakkunnig Tero Tyni, Finlands Kommunförbund
- utvecklingschef Aki Siltaniemi, SOSTE Finlands social och hälsa rf.

Kommun- och hälsovårdsdelegationen har fått skriftligt yttrande av

- social- och hälsovårdsministeriet.

Bostads- och miljödelegationen har hört

- ekonomichef Timo Jaakkola, miljöministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Det ekonomiska läget

Finlands bruttonationalprodukt minskade kraftigt 2009, och den offentliga ekonomin har uppvisat ett underskott sedan dess. Bland annat strukturomvandlingen inom industrin, den låga investeringsnivån, den strukturella arbetslösheten och den åldrande befolkningen samt den svaga efterfrågan på exportprodukter har försvagat förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Lågkonjunkturen har varit både långvarigare och djupare än väntat, och man har varit tvungen att vidta kraftiga åtgärder för att anpassa de offentliga finanserna under de senaste åren. Trots åtgärderna har saldoto i de offentliga finanserna försvagats och skulden har vuxit snabbt. Den samhällsekonomiska utvecklingen i Finland släpar efter utvecklingen i det övriga Europa och i euroområdet och väntas bli efter de övriga EU-länderna också på medellång sikt.

Det finns emellertid också positiva signaler i vår ekonomi. I Finland ökade den samhällsekonomiska tillväxten en aning (0,5 procent) i fjol efter tre år av recession, och vid ingången av detta år var den ekonomiska tillväxten rentav kraftigare än väntat. Enligt uppgifter som Statistikcentralen publicerade den 3 juni 2016 ökade bruttonationalprodukten i januari-mars med 1,6 procent jäm-

Betänkande FiUB 10/2016 rd

fört med föregående år; jämfört med kvartalet innan växte ekonomin med 0,6 procent i januari-mars. Tillväxten berodde särskilt på efterfrågan på hemmamarknaden och byggsektorn.

Den ekonomiska tillväxten väntas ändå vara måttlig också i fortsättningen; finansministeriet bedömer att ekonomin växer med 0,9 procent i år, och 2017 och 2018 väntas tillväxten vara 1,2 procent. Också den svaga utvecklingen för exporten försämrar de ekonomiska utsikterna. Enligt Statistikcentralen minskade exportvolymen i januari-mars med 1,1 procent jämfört med det föregående kvartalet och med 2,6 procent jämfört med situationen ett år tidigare. Den sjunkande trenden fortsatte också i april.

Regeringens finanspolitiska linje

Planen för de offentliga finanserna fortsätter på samma linje som regeringsprogrammet och valperiodens första plan för de offentliga finanserna, som godkändes förra hösten. Målsättningen i regeringens ekonomiska politik är att bryta skuldsättningen i den offentliga ekonomin och täcka hållbarhetsunderskottet genom inbesparingar och genom åtgärder som stöder tillväxten och effektiviserar den offentliga serviceproduktionen.

Regeringens mål är att anpassa de offentliga finanserna med ungefär 4 miljarder euro netto före 2019. Redan i början av valperioden beslutade regeringen om ett flertal åtgärder för att anpassa finanserna, men för att nå målet har man nu beslutat om nya sparåtgärder som ersätter och kompletterar en del tidigare beslut. Genom dessa beslut har den eftersträlvade anpassningen nära nog slutförts.

Utöver anpassningsmålet satsar regeringen också på att stärka förutsättningarna för sysselsättning och ekonomisk tillväxt; målet är att saldot i de offentliga finanserna ökar med 1—1,5 miljarder euro på medellång sikt. Genom strukturella reformer som sträcker sig längre än valperioden strävar regeringen efter att dämpa ökningen av de offentliga utgifterna med ca 4 miljarder euro på lång sikt.

Finansutskottet anser att regeringens vägval är en konsekvent fortsättning på regeringsprogrammet och planen för de offentliga finanserna från förra hösten. Anpassningens storlek ändras inte, utan genom de nya sparbesluten säkerställs det att regeringsprogrammets mål på 4 miljarder euro nås före 2019. Till följd av anpassningsprogrammet väntas också den offentliga skuldens bnp-andel börja minska 2020.

Problemen i den finländska ekonomin är till stor del strukturella, och därför spelar de strukturella reformer som sträcker sig längre än valperioden en ytterst viktig roll för att åtgärda hållbarhetsunderskottet. Genom social- och hälsovårdsreformen och regionförvaltningsreformen strävar man efter att minska utgifterna för social- och hälsovården med 3 miljarder euro senast 2029, och genom det åtgärdsprogram som syftar till att reducera kommunernas lagfästa uppgifter vill man uppnå besparingar på 1 miljard euro. Konsekvenserna av dessa reformer har ännu inte beaktats i planen för de offentliga finanserna. Det är viktigt att tillräckliga resurser avdelas på både riksnivå och regional nivå för att bereda reformerna, menar utskottet.

Betänkande FiUB 10/2016 rd

Utskottet betonar också betydelsen av att genomföra regeringens spetsprojekt och anser att särskild vikt bör läggas vid innehållet i dem så att de ger ett genuint nytt mervärde. Utskottet betonar att man noga bör följa och utvärdera hur målen med spetsprojekten nås och vilka konsekvenser de har.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning understöddes regeringens riktlinjer till stora delar, men de sakkunniga ansåg också att en mer stimulerande finanspolitik skulle ge en snabbare ekonomisk tillväxt och bland annat minska utgifterna för arbetslösheten. Det framfördes också kritik mot hur anpassningsåtgärderna inriktas eftersom de bedöms försvaga hushållens köpkraft i alltför hög grad. De besparingar som riktar sig mot kompetens anses försvaga tillväxten också på längre sikt.

Utskottet anser att anpassningen av de offentliga finanserna ändå inte kan skjutas upp med den motiveringen att de totalekonomiska konsekvenserna av den nu skulle vara exceptionellt stora. I framtiden kan läget vara ännu värre, eftersom prognoserna visar att den ekonomiska tillväxten kommer att fortsätta att vara svag. Dessutom ökar servicebehovet till följd av att befolkningen åldras samtidigt som försörjningskvoten försvagas. Eftersom ökningen av skuldkvoten inte verkar avta måste ekonomin fås på stabil grund och skuldkvoten minskas innan utgifterna börjar öka kraftigt till följd av att befolkningen åldras. Utskottet anser att verkställandet av anpassningsbesluten också ger större rörelsefrihet i fråga om det finanspolitiska beslutsfattandet och ökar dess trovärdighet; detta återspeglar sig i Finlands kreditvärdighet och i räntenivån.

Utskottet fäster även uppmärksamhet vid att EU-reglerna begränsar de politikalternativ som står till buds. Enligt EU:s grundfördrag får underskottet i de offentliga finanserna i relation till totalproduktionen inte överstiga referensvärdet 3 procent och skulden i de offentliga finanserna får inte överstiga 60 procent. Enligt den så kallade fipo-lagen¹ får det strukturella underskottet i de offentliga finanserna vara högst 0,5 procent av bnp.

Som det konstateras ovan väntas den offentliga skuldens bnp-andel börja minska 2020, men skuldkvoten väntas stiga till drygt 67 procent av bnp, dvs. klart över EU:s referensvärde 60 procent. Däremot väntas underskottet i de offentliga finanserna minska till 1,6 procent före 2020. Målet för det strukturella underskottet är emellertid särskilt problematiskt. Det får vara högst 0,5 procent av bnp men beräknas i år uppgå till 1,5 procent, 2017 till 1,4 procent och 2020 till 1,3 procent.

Utskottet välkomnar uppgiften om att hållbarhetsunderskottet antas ha minskat något jämfört med förra hösten och att det kommer att ligga på drygt 3 procent av bnp 2020. Analyserna beaktar att pensionsreformen minskar hållbarhetsunderskottet med ungefär en procentenhet.

Ökad sysselsättning och konkurrenskraft

Ett av regeringens spetsprojekt är ökad sysselsättning och förbättrad konkurrenskraft. Projektplanen har kompletterats med ett flertal åtgärder för att främja företagande och sysselsättning. Re-

---

¹ Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012)

Betänkande FiUB 10/2016 rd

geringens paket för företagande och sysselsättning omfattar ett flertal åtgärder som främjar tillväxt och ökar sysselsättningen med sikte på att nå regeringens mål om en sysselsättningsnivå på 72 procent. Det ska bli lättare att vara företagare, flitfallor ska elimineras och arbetslöshetsförmåner kunna utnyttjas på ett sätt som bättre främjar möjligheten att hitta sysselsättning.

I det här läget är det synnerligen viktigt att de utdragna förhandlingarna om *konkurrenskraftsavtalet* har kunnat slutföras. I detta nu täcker avtalet in ca 85 procent av löntagarna och syftet med avtalet är bland annat att förbättra det finländska arbetets och företagets konkurrenskraft, öka den ekonomiska tillväxten och skapa nya arbetstillfällen. Avtalet är historiskt till innehållet eftersom det försämrar löntagarnas anställningsvillkor till förmån för konkurrenskraften. Men regeringen har förbundit sig att lindra beskattningen med 415 miljoner euro förutsatt att minst 85 procent av löntagarna ingår i avtalet. Dessutom avstår regeringen från de så kallade villkorliga anpassningsåtgärderna som nämns i regeringsprogrammet och som skulle ha varit värda ca 1,5 miljarder euro.

Det har inte varit möjligt att beakta effekterna av konkurrenskraftsavtalet i planen för de offentliga finanserna men de förväntas vara betydande för ekonomin och sysselsättningen. Enligt bedömningar som förekommit i offentligheten kommer skattelättnaderna att öka köpkraften något jämfört med föregående år, under förutsättning att de eftersträlvade sysselsättningseffekterna nås och priserna förblir på en skälig nivå.

Utskottet anser det viktigt att konkurrenskraftsavtalet på önskat sätt stödjer exporten, att nya arbetstillfällen skapas och att sysselsättningsnivån stiger. De 110 000 nya arbetstillfällen som regeringen ställt som mål blir emellertid inte verklighet enbart med konkurrenskraftsavtalet, som beräknas generera ca 35 000–45 000 nya arbetstillfällen. Det var därför viktigt att regeringen under ramförhandlingarna kunde besluta om det ovan nämnda paketet för företagande och sysselsättning, som kommer att bidra till att nya arbetstillfällen uppkommer.

Utskottet betonar att det alltid måste löna sig att arbeta och ser positivt på att regeringen ännu inför höstens budgetmangling bereder nya sysselsättningsfrämjande åtgärder. Samtidigt fäster utskottet allvarlig uppmärksamhet vid problemen med långtidsarbetslöshet, strukturell arbetslöshet och ökad utslagning på arbetsmarknaden och de betydande utgifter som problemen medför. Det är helt nödvändigt att finna nya sätt att förbättra långtidsarbetslösas beredskap för att komma in i arbetslivet eftersom enbart ekonomisk tillväxt eller brist på arbetskraft sällan löser de långtidsarbetslösas problem med att få jobb.

Utskottet påpekar också att en ökad export kräver sådana innovativa produkter av hög kvalitet som inte nödvändigtvis konkurrerar med ett lågt pris. Det krävs emellertid större satsningar på *marknadsföring* för att kunnande och innovationer ska kunna utnyttjas fullt ut. Det krävs med andra ord satsningar på produktifiering, kommersialisering, försäljningskanaler och marknads kommunikation. Enligt utredning till utskottet satsar man i Finland hälften mindre på marknadsföring än vad motsvarande konkurrerande företag i andra länder gör. För att kompetensen på marknadsföringens och försäljningens område ska bli bättre måste det till större satsningar bland annat på utbildning och på företagsverksamhet.

Betänkande FiUB 10/2016 rd

Riktlinjer för budgetekonomin 2017—2020

I planen för de offentliga finanserna ingår ytterligare besparingar av bestående natur på ca 370 miljoner euro för att det anpassningsmål på 4 miljarder euro som nämns i regeringsprogrammet ska nås. Genom redan fattade beslut ökar storleken på anpassningsåtgärderna på utgiftssidan inom budgetekonomin under denna ramperiod från 1,6 miljarder euro till 2,9 miljarder euro 2020.

En stor del av underskottet beror på att inflationen varit lägre än man räknade med då regeringsprogrammet skrevs, vilket har lett till att indexbesparingarna har haft en mindre verkan än beräknat. Den viktigaste enskilda förändringen blir därför att ersätta indexfrysningarna med en nominell sänkning av förmånerna med 0,85 procent, vilket ger en nettobesparing i statsfinanserna på 195 miljoner euro. Vissa kommuner har beslutat att inte genomföra delar av de åtgärder som det beslutades om i regeringsprogrammet för stärkande av den kommunala ekonomin. Dessa icke-genomförda sparbeslut, som beräknats uppgå till minst 130 miljoner euro, kommer att ersättas med nya beslut som preciseras våren 2017.

Planen för de offentliga finanserna innehåller också krav på extra besparingar som gäller utvecklingssamarbetet, bastrafikledshållningen och sjukdagpenningarna och redan därförinnan fattade sparbeslut minskar kännbart bland annat ministeriers, myndigheters och domstolars anslag.

Utskottet hänvisar till de bilagda utlåtandena från andra utskott, där man i detalj behandlat anpassningsbeslutens konsekvenser för olika förvaltningsområden. Utskottet vill särskilt lyfta fram grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 19/2016 rd) där man poängterar konstitutionella synpunkter bland annat på allokeringen av statsfinansiella besparingar och vikten av att de myndigheter som svarar för att rättstryggheten förverkligas har en tillräcklig basfinansiering.

Utskottet uttrycker också oro för inkomstnivån för de som är beroende av grundtrygghet. En rapport (THL 1/2015) har visat att dessa personers, med undantag för pensionärer, inkomstnivå är så låg att den inte möjliggör en skälig minimikonsumtion. De slojade indexhöjningarna och sänkta förmånerna ökar i många fall behovet av utkomststöd på samma sätt som de redan beslutade besparingarna när det gäller läkemedelsersättningar och reseersättningar samt höjningarna av klientavgifterna redan har gjort. Utskottet menar att det är viktigt att följa sparbeslutens verkningar och se hur anslagen för utkomststödet räcker till. Utkomststödet anvisas en ökning på 90 miljoner euro eftersom underutnyttjandet av utkomststödet beräknas minska när utbetalningarna övergår på FPA nästa år. Men det är osäkert i vilken utsträckning underutnyttjandet minskar och hur stort stödbehovet blir i verkligheten.

Utskottet vill också fästa uppmärksamhet vid de problem som vidlåder *jordbruket*. Det är viktigt att genom spetsprojekt komma åt att förbättra jordbrukets produktionsstruktur och hela sektorns produktivitet men för tillfället kämpar jordbruket med exceptionellt stora svårigheter. Den genomsnittliga företagarinkomsten sjönk med 40 procent 2015 till 9 700 euro. Orsaken var bland annat sjunkande producentpriser, ändringar i stödbelopp och utbetalningstidtabeller samt Rysslands importförbud och de slopade mjölkkvoterna inom EU. Allra svårast har unga jordbrukare och de som har satsat på investeringar under de senaste åren. När inkomstflödet sinar samtidigt som de fasta utgifterna är oförändrade rubbas betalningsförmågan och ett företag kan snabbt befinna sig i likvidation. Enligt utskottets uppfattning är det synnerligen viktigt att den inhemska

Betänkande FiUB 10/2016 rd

lantbruksproduktionen tryggas och att man finner lämpliga sätt för lantbruksföretagarna att klara krisen.

Planen för de offentliga finanserna innehåller också *reallokeringar och extra satsningar* på bland annat trafikprojekt. Under ramperioden inleds nya projekt för sammanlagt 764 miljoner euro. Utöver det anvisas det sammanlagt 964 miljoner euro (med beaktande av paketet för eftersatt underhåll och överföringar från utvecklingsprojekt) under ramperioden för att stävja eftersättningen. Det är viktigt, menar utskottet, att det nu görs en betydande satsning på att förbättra trafikförhållandena och i synnerhet att något görs för att åtgärda det eftersatta underhållet.

Utskottet ser det som positivt att planen för de offentliga finanserna inte innehåller nya besparingar riktade mot *utbildning* och forskning. För åren 2017 och 2018 reserverar regeringen dessutom totalt cirka 105 miljoner euro för att utveckla digitala lärandemiljöer inom högskoleundervisningen och förbättra förutsättningarna för studier året om samt främja unga forskares forskning. Men effekterna av redan fattade sparbeslut är mycket påtagliga och det finns en risk att de sänker kvaliteten på forskning och utbildning i en situation där Finland borde hitta nya innovativa sätt att trygga en hållbar tillväxt och välfärd. Utskottet betonar vikten av långsiktig finansiering, förutsägbarhet och transparens vid sidan av strukturella reformer.

Utskottet ser positivt på att *yrkesutbildningen* förnyas genom en reform som träder i kraft 2018. Målet är att yrkesutbildningssystemet ska bli effektivare och lönsammare och att det ska göras mer kompetensbaserat och kundorienterat. Samtidigt införs ett nytt finansieringssystem. Det är dock beklagligt att yrkesutbildningen redan nästa år drabbas av redan fattade sparbeslut på 190 miljoner euro som i sin helhet riktas till den kommunala finansieringsandelen för den grundläggande yrkesutbildningen på så sätt att finansieringsförhållandet mellan staten och kommunerna, dvs. statsandelprocenten, ändras.

Besparingen genomförs så att det antal studerande som ligger till grund för finansieringen av den grundläggande yrkesutbildningen fastställs till en lägre nivå än maximiantalet studerande enligt tillstånden att ordna utbildning (2017 ca 90 % av maximiantalet studerande enligt tillstånden). Utbildningsanordnarna kan välja hur de uppfyller sparkravet; genom att minska antalet studerande eller effektivisera verksamheten eller genom en kombination av båda. Den ordningen i vilken reformerna görs leder till att ansvaret för de nödvändiga inbesparingarna faller på utbildningsanordnarna.

Utskottet understryker att utbildningsanordnarna måste få stöd när de genomför reformen i praktiken och de bör uppmuntras till egna förnyelser som stödjer målen och verkställigheten av den reform som inleds följande år.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att det i planen för de offentliga finanserna anvisas medel för att inrätta ett *nationellt genomcentrum* och ett *nationellt cancercentrum*. Detta bidrar till att genomföra tillväxtstrategin inom vårdsektorn och kvalitetsvård samtidigt som de ökade vårdkostnaderna stävjas. Centrumen är också viktiga för att stärka det internationella forsknings-samarbetet och tillväxten inom samhällsekonomin.

Betänkande FiUB 10/2016 rd

Utskottet noterar också att rehabiliteringsanslagen för *veteraner* måste vara tillräckliga. När riksdagen godkände årets budget förutsatte den att anslagen för rehabilitering av frontveteraner och veteranjänster permanent justeras till den nivå som motsvarar behovet i nästa plan för de offentliga finanserna och i budgetproposition för 2017. Utskottet påminner om att när Finland firar sitt hundraårsjubileum nästa år är det särskilt viktigt att se till att veteranjänsterna är tillräckliga.

I detta rambeslut stiger anslagen i anslutning till asylsökande jämfört med föregående rambeslut och de extra anslagen anvisas flera förvaltningsområden. Jämfört med föregående rambeslut är den sammanlagda utgiftsökningen som störst 2018 (429 miljoner euro) och sjunker därefter till 340 miljoner euro 2020. Om beloppen jämförs med den s.k. tekniska ramen från våren 2015 vars kalkyler utgick från 3000 — 4000 asylsökande per år, uppgår tilläggsutgifterna inom de olika förvaltningsområdena till följd av det ökade antalet asylsökande till ca 700 miljoner euro på 2019 års nivå.

Tilläggsanslag anvisas också bland annat för polisens driftsutgifter, kostnadsersättningar för ungas deltagande i arpetsprövning, garantipensioner, underhåll av fängelsenätverket, nationellt stöd till jordbruk och trädgårdsodling och för kompensationstillägg. Effekterna av den nya indexinsparingen kompenseras dock fullt ut i statsandelarna för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och i universitetens och yrkeshögskolornas anslagsindex.

Balans och statsskuld inom statens budgetekonomi Balansen i budgetekonomin har inte i nämnvärd grad förändrats jämfört med förra hösten. Underskottet ökar bland annat på grund av de ökade anslagen för asylsökande men å andra sidan har den uppskattade ränteutgiften för statens lån sjunkit.

Balansen inom budgetekonomin försvagas temporärt 2017. Detta beror i huvudsak på den tidsmässiga förläggningen av spetsprojekten, men också andra faktorer spelar in, såsom anslagen för utgifterna för asylsökande och tidpunkten för förändringar i beskattningen. Underskottet i statens budgetekonomi beräknas vara ca 5,8 miljarder euro nästa år men beräknas därefter minska så att det är 3,3 miljarder euro 2020.

Statsskulden väntas öka till ca 111 miljarder euro 2017 och ca 123 miljarder euro 2020. Statsskuldens ökning i förhållande till bnp beräknas plana ut 2020, och uppskattas då sjunka från föregående års nivå (2019), dvs. från 53 procent till ca 52 procent.

Skatteriktlinjerna.

Utskottet omfattar regeringens skatteriktlinjer som siktar på att öka tillväxten, företagsamheten och sysselsättningen. Det är också önskvärt att den totala beskattningen inte stiger eftersom en skärpt beskattning skulle försämra tillväxtutsikterna ytterligare.

Målen för det strukturella saldot

I planen för den offentliga ekonomin uppställs mål för det strukturella saldot, med vilket avses de mål för skillnaden mellan de sammanlagda inkomsterna och utgifterna för de offentliga finanserna och varje enskild undersektor (statsfinanserna, den kommunala ekonomin, socialskyddsfon-

Betänkande FiUB 10/2016 rd

derna). Målen för det strukturella saldot ska ställas upp så att de med beaktande av finansministeriets prognos åtminstone leder till att det mål som ställts upp för det strukturella saldot i de offentliga finanserna uppnås.²

Regeringen har fattat beslut om de *nominella* målen för det strukturella saldot under valperioden. Målen innebär att underskottet i statsfinanserna är högst 0,5 procent i förhållande till bnp, arbetspensionsfondernas överskott är ca 1 procent i förhållande till bnp medan de övriga socialskyddsfonderna ska vara i balans. Regeringen räknar med att på så sätt nå det medelfristiga målet eller ett starkare *strukturellt* saldo -0,5 (MTO) eller att det strukturella saldot blir starkare än så.

Utskottet påpekar dock att målen i planen för de offentliga finanserna inte kommer att nås utan i stället beräknas det strukturella underskottet i de offentliga finanserna 2020 ligga på -1,3 procent i förhållande till bnp. Det är å andra sidan värt att notera att alla åtgärder i regeringsprogrammet ännu inte har preciserats så mycket att de kan vägas in i kalkyler och prognoser för läget i de offentliga finanserna. Måluppfyllelsen kräver också att kommunerna genomför egna åtgärder för att stärka sin ekonomi.

Utskottet anser emellertid att målen bör vara så klara, entydiga och jämförbara som möjligt. Just nu är en del av målen sådana att de beskriver det strukturella läget oberoende av konjunkturer medan vissa andra tal inte är konjunkturjusterade.

Statens finansiella åtaganden och risker

Det nominella beloppet av de statens samtliga borgensförbindelser har fördubblats på några år och var i slutet av 2015 över 49 miljarder euro, det vill säga ca 24 % i förhållande till totalproduktionen. Dessutom har de infordringsbara kapitalåtagandena gentemot internationella finansiella institut mångdubblats i huvudsak till följd av den ekonomiska krisen i EU. Bland annat har de borgensförbindelser som givits Finnvera ökat betydligt och de infordringsbara kapitalåtagandena gentemot internationella finansiella institut (t.ex. ESM) mångdubblats. I internationellt perspektiv är Finlands borgensförbindelser på hög nivå, framgår det av planen för de offentliga finanserna.

Utskottet konstaterar att statens bärkraft försämrats betydligt på grund av den svaga ekonomiska utvecklingen i landet och på grund av eurokrisen och vi står nu sämre rustade för att möta ytterligare ekonomiska störningar och risker. Utskottet understryker att kostnaderna för realisering av statens åtaganden kan utgöra en betydande börda för nationalekonomin vilket accentuerar vikten av en noggrann övervakning och hantering av statens ekonomiska åtaganden. Frågan om risker och åtaganden är också viktig för riksdagens budgetmakt, eftersom besluten om Finlands åtaganden binder också kommande riksdagar.

Den kommunala ekonomin

Den del av planen för de offentliga finanserna som gäller den kommunala ekonomin innefattar utgiftsbegränsningen och regeringens övriga riktlinjer för den kommunala ekonomin och kommu-

---

² Statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014).

Betänkande FiUB 10/2016 rd

nernas uppgifter. Den innefattar också en granskning av effekterna av statens åtgärder på den kommunala ekonomin och utvecklingsutsikterna för den kommunala ekonomin på medellång sikt enligt kommunernas räkenskaper. Granskningen kompletteras av det särskilda programmet för kommunernas ekonomi.

I den plan som för de offentliga finanserna som godkändes förra hösten var utgiftsbegränsningen 540 miljoner euro men i denna plan har i utgiftsbegränsningen som nya åtgärder beaktats reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet (-190 miljoner euro), sänkningen av priset per enhet för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen samt utökningen av studieplatserna inom yrkesutbildning. Efter dessa ändringar ligger utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin på -770 miljoner euro vilket innebär att omkostnaderna inom den kommunala ekonomin blir 770 miljoner euro mindre än vad som förutspåddes före regeringsperioden. Begränsningen har således stramats åt med 230 miljoner euro jämfört med 2015 års nivå. Utgiftsbegränsningen garanterar emellertid inte att kostnadseffekterna blir av den storleksklassen inom den kommunala ekonomin eftersom kommunerna själva kan besluta bl.a. om i vilken omfattning de genomför nedskärningar av uppgifter och skyldigheter.

Utskottet anser att det med tanke på kommunernas ekonomi är viktigt att de inte ges nya eller utvidgade lagfästa uppgifter eller skyldigheter som försvagar den kommunala ekonomin på permanent basis. Detta stämmer överrens med regeringens riktlinjer. Om kommunerna ständigt påförs nya lagfästa uppgifter eller skyldigheter kan man se till att den kommunala ekonomin inte försvagas t.ex. genom att öka statsandelarna. Enligt den gällande lagstiftningen ska nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter anvisas en statsandel som täcker dem till 100 procent.

Utskottet framhåller också betydelsen av kommunernas egna åtgärder för att stabilisera ekonomin. Trots att det bokföringsmässiga resultatet i hela kommunekonomin i fjol bättre än väntat ökar kommunernas och samkommunernas skuldbelopp stadigt om än långsammare än förr. Regeringen har ställt som mål att lokalförvaltningens underskott i förhållande till totalproduktionen får vara högst 0,5 procent 2019. Men det prognosticerade underskottet är 0,7 procent, vilket innebär att målet för det strukturella saldoutkastet endast kan nås om den lokala förvaltningen vidtar ytterligare anpassningsåtgärder för 0,5 miljarder euro på 2019 års nivå. För att säkerställa att den kommunala ekonomin hålls stabil är det därför nödvändigt att anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet bereds och verkställs på ett målmedvetet sätt och så att de leder till önskade inbesparingar.

Avslutningsvis

När riksdagen godkände redogörelsen för valperiodens första plan för de offentliga finanserna (FiUB 6/2015 rd – SRR 1/2015 rd) förutsatte den att

- 1) regeringen målmedvetet ser till att de strukturella reformerna genomförs till stöd för sysselsättning och ekonomi och sörjer för att de offentliga finanserna balanseras på medellång sikt,
- 2) en god kvalitet och hög standard på utbildning och forskning långsiktigt säkerställs när strukturella reformer och sparbeslut genomförs,

Betänkande FiUB 10/2016 rd

3) bedömningen av de samlade konsekvenserna av sparbeslut och andra beslut om att anpassa ekonomin utvecklas,

4) regeringen fäster allvarlig vikt vid de sociala problem som följt av den långvariga recessionen; ojämlikheten och utslagningen måste stoppas och arbetslösheten bekämpas, och att

5) kostnaderna för det ökade antalet asylsökande bevakas och att regeringen i förekommande fall reagerar på kostnadsökningen.

Utskottet finner det viktigt att regeringen i sitt beslutsfattande beaktar riksdagens ovan citerade uttalanden.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av redogörelse SRR 3/2016 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av redogörelsen.

Helsingfors 14.6.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Timo Kalli cent
medlem Touko Aalto gröna (delvis)
medlem Eero Heinäluoma sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Susanna Huovinen sd
medlem Kalle Jokinen saml
medlem Toimi Kankaanniemi saf
medlem Elina Lepomäki saml
medlem Mika Lintilä cent
medlem Mats Nylund sv
medlem Antti Rantakangas cent
medlem Markku Rossi cent
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Kari Uotila vänst
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf

Betänkande FiUB 10/2016 rd

ersättare Timo Harakka sd
ersättare Mika Niikko saf (delvis)
ersättare Eero Suutari saml
ersättare Ozan Yanar gröna (delvis)
ersättare Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

RESERVATION 1 /sd

Motivering

FINLAND SKA STYRAS IN PÅ ARBETSLINJEN

BAKGRUND

Det ekonomiska läget i Finland är fortsatt allvarligt. Tillväxtutsikterna är mycket dåliga trots att bnp pekade en aning uppåt i fjol och i början av året. Sysselsättningsläget visar inga tecken på att förbättras och långtidsarbetslösheten ökar alarmerande snabbt. Exportutvecklingen är fortsatt svag. En av de största orsakerna är att Europa upplever en utdragen lågkonjunktur, som är den längsta någonsin i den moderna ekonomins historia.

Vår export påverkas negativt av den minskade kostnadskonkurrenskraften, men flera sektorer har drabbats av flera simultana chocker som är oberoende av varandra. Svårigheterna inom IKT-sektorn och produktionen av tryckpapper har pågått länge. Dessutom har exporten i snart två år påverkats av den snabba nedgången i handeln med Ryssland. Finland har också problem med exportstrukturen. Finland har stor export av investeringsvaror och mellanprodukter och det gör exporten är känslig för internationella konjunkturväxlingar. Ute i Europa har investeringarna avstannat och det har konsekvenser för i synnerhet Finland.

När exporten inte har återhämtat sig, har vår ekonomi varit beroende av privat efterfrågan. Under dessa omständigheter bör vi inte sätta den privata efterfrågan på spel eftersom sysselsättningsutvecklingen är beroende av den. Regeringens dåligt valda sparåtgärder hotar att strypa de privata konsumenternas köpkraft och vi hamnar i en nedåtgående spiral. Sviktande köpkraft minskar behovet av efterfrågan, vilket leder till minskande investeringar och stigande arbetslöshet. I det läget fungerar inte stränga balanseringsåtgärder längre, utan Finland tvingas in på en ännu mer förödande väg.

Minskande köpkraft i kombination med sviktande konkurrenskraft ger upphov till nya problem. Risken är att regeringens ansträngningar för att höja produktiviteten och konkurrenskraften inte genererar tillräckligt många investeringar och därmed högre sysselsättning. Vi behöver bådadera. Vi får inte glömma att de produktiva investeringarna minskade kraftigt efter 2008 och att de ännu inte har återhämtat sig. Tillväxttakten i produktiviteten har bromsat upp kraftigt i hela samhällsekonomin sedan mitten av 1990-talet. Sedan år 2000 har den totala produktiviteten pekat neråt. Att döma av de senaste siffrorna, som är från 2014, fortsätter den totala produktiviteten att sjunka. Investeringsintresset har minskat av den svaga produktivitsutvecklingen. Den låga investeringsgraden kan framför allt förklaras med de dåliga exportutsikterna, men också med de dåliga utsikterna för efterfrågan på hemmamarknaden. Ingen investerar eftersom det inte finns något som tyder på att varorna går åt inom den närmaste framtiden. Därför är det farligt att bara koncentrera sig på att förbättra förmågan att konkurrera med priser i syfte att ge produktiviteten ett lyft.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 1 /sd**

Inom sysselsättningen har regeringen bara siktat in sig på priskonkurrensen och har glömt bort att den galopperande arbetslösheten försämrar våra framtidsutsikter. Den ökande långtidsarbetslösheten och den strukturella arbetslösheten som följer i dess kölvatten hör till våra mest akuta problem. Också arbetslösheten bland unga har ökat och arbetslösheten pågår längre än förr. Nu behövs det snabba och verkningsfulla insatser för att förbättra sysselsättningsläget.

I slutet av april 2016 fanns det 340 900 arbetslösa arbetssökande på arbets- och näringsbyråerna. Det fanns 121 200 långtidsarbetslösa, det vill säga personer som varit arbetslösa i minst ett år utan avbrott, och det är 17 000 fler än i fjol.

Regeringens ekonomiska politik och finanspolitik får hård kritik i en rapport från Statens revisionsverk (SRV) från i våras. Programmet för att sanera ekonomin har inte framskridit enligt planerna. Sparåtgärderna är dåligt förberedda och de måste återtas. I en rapport förundrar sig rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken över att regeringen med vett och vilja utesluter skatterna bland sina saneringsåtgärder.

Som ett tecken på misstron mot regeringens ekonomiska politik gick Finland nyligen miste om sin sista AAA-kreditvärdighet. Som orsaker uppgav kreditvärdighetsinstitutet Finlands ekonomiska problem, den långsamma tillväxten och saldoto i de offentliga finanserna. Av de tre stora instituten har alla sänkt Finlands kreditvärdighet, som tidigare var det högsta kreditbetyget. Finland har fortfarande gott renommé för sitt sätt att sköta ekonomin, vilket betyder att låneräntorna inte har stigit nämnvärt. Också av den anledningen är det viktigt att vi åtgärdar det som gått snett i den ekonomiska politiken. Landets framtid sätts på spel av överdrivet stora balanseringsåtgärder, en köpkraft som är körd i botten, eftersatt sysselsättning och en alltför snäv uppfattning om produktivitetshöjande åtgärder. Vi förutsätter att regeringen rättar till sin ekonomiska kurs. Det skulle lyfta Finland mot större tillväxt.

REGERINGEN LEDER FINLAND I FEL RIKTNING

Sysselsättningen har försumrats

Det stora felet med regeringens ekonomiska politik är att den inte satsar på att främja sysselsättning här och nu. Sysselsättning och nya arbetstillfällen är en förutsättning för tillväxt och konkurrenskraft. Regeringen försummar tillhörande åtgärder. Inte heller nu erbjuder regeringen några direkta verktyg som snabbt skulle råda bot på den dåliga sysselsättningen. Ett år har runnit iväg och inga konkreta sysselsättningsåtgärder med snabba effekter har syns till.

I dag är de som arbetar 7 000 färre än för ett år sedan. Det återstår 117 000 arbetstillfällen tills regeringens sysselsättningsmål är uppfyllt. Det är ohållbart att göra stora sänkningar i sysselsättningsanslagen i ett sådant läge och att samtidigt avveckla ungdomsgarantin.

I sin sysselsättningspolitik verkar regeringen ha haft en blind tro på marknadskrafterna och konkurrenskraftsavtalet. Möjligheterna att få en överenskommelse på arbetsmarknaden drog ut på tiden på grund av sjabblet med tvångslagarna. Konkurrenskraftsavtalet kom till trots regeringens påtryckningsåtgärder. Avtalsrådet visade framfötterna och löntagarorganisationerna tog stort ansvar och fattade svåra beslut.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 1 /sd**

Det har lagts fram förvirrande många sysselsättningskalkyler kring konkurrenskraftsavtalet. Lön-tagarnas forskningsinstitut räknar med 22 000 arbetstillfällen. Näringslivets Forskningsinstitut ETLA talar om 18 000–33 000 arbetstillfällen fram till 2022, beroende på skattelättnaderna. Pellervos ekonomiska forskningsinstitut ger en kalkyl på 30 000 arbetstillfällen. Centralorganisationerna på arbetsmarknaden kommer med en gemensam bedömning på 42 000 arbetstillfällen och finansministeriet uppger 35 000 arbetstillfällen som sin bedömning.

Bedömningarna av effekterna varierar och effekterna syns ofta först senare. Därför är det ännu viktigare att regeringen skrider till verket och vidtar effektiva sysselsättningsåtgärder. Tyvärr är det inte regeringens stil. I stället försämrar den utbildningen och sänker folks köpkraft med sina kortsiktiga nedskärningar. Allt detta naggar tillväxtpotentialerna i kanterna.

Nedskärningspolitiken tär på vår framtid

Det är fel att regeringen inte är beredd att söka rättvisare anpassningsmöjligheter för att undvika de mest skadliga nedskärningarna. Med en breddad skattebas bland annat inom den underbeskat-tade finanssektorn kunde man undvika de mest skadliga nedskärningarna. Det är inte rätt att de som har det bra ställt kommer lätt undan och vanliga människor får stå för notan. Vid alla utfrågningar av sakkunniga har nedskärningarna i utbildningen kritiserats – också internationella ekonomiska experter är relativt eniga i sin kritik. Också finansutskottet uttrycker sin oro för de stora nedskärningarna inom utbildningssektorn.

Det var en stor besvikelse när de sociala trygghetsförmånerna skars ner ytterligare i finansramen, när redan de tidigare nedskärningarna har varit orimligt svåra för många låginkomsttagare. Det inte bara skadar människors vardag, det är också oklokt i ekonomiskt hänseende att ta av låginkomsttagarna.

Regeringen gör stora nedskärningar i anslagen för närings- och innovationspolitiken under ramperioden. Exempelvis Tekes får se sina bidragsfullmakter ordentligt nedskurna. Också anslagen till sysselsättnings- och företagspolitik sjunker. Det betyder att regeringen försämrar möjligheterna till framtida tillväxt. Under de svåra tiderna på 1990-talet satsade Finland på kompetens, forskning och produktutveckling för att skapa tillväxt, men nu gör regeringen precis tvärtom.

Redan länge har Finland haft som mål att höja biståndet till 0,7 procent av bni, som är FN:s mål. Men nu skär regeringen ytterligare i anslagen för utvecklingssamarbete med 25 miljoner euro från och med 2018, trots att anslaget till egentligt utvecklingssamarbete redan har skurits ner med ungefär 43 procent. De gigantiska nedskärningarna i utvecklingssamarbetet ger en bild av Finland som ett samhälle som flyr sitt globala ansvar. När vi skär i utvecklingssamarbetet skär vi samtidigt i den internationella säkerheten. Regeringspartiernas tidigare utfästelser om rätt till skatteavdrag för gåvor till utvecklingssamarbete har inte infriats.

Finland trimmas för försäljning

Regeringens värderingar manifesteras i nedskärningsideologin, men också i att Finland trimmas för försäljning. Regeringen bolagiserar vägar, järnvägar, vattenvägar, social- och hälsovård och yrkesutbildning.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

Ett annat oroväckande drag är regeringens ideologiska centraliseringspolitik. Den fråntar regionerna tågförbindelser, polisstationer, postkontor, utbildningsplatser, universitetsundervisning och tingsrätter.

Allt detta visar att regeringen för en ideologisk politik med stark marknadstro. Vi i socialdemokratiska riksdagsgruppen tycker att det är fel riktning. Vi erbjuder ett bättre alternativ med en stark sysselsättningslinje, rättvis anpassning, nödvändig regionalutveckling och mindre upplåning.

FINLAND MÅSTE STYRAS IN PÅ ARBETSLINJEN – ALLA SKA MED

Exporten måste få luft under vingarna

Trots att vi i socialdemokratiska riksdagsgruppen inte tror att effekterna av konkurrenskraftsavtalet är så stora som regeringen påstår, hade ännu mer utdragna förhandlingar försämrat de utsikter för större stabilitet i ekonomin och på arbetsmarknaden som vi behöver så väl i det här läget. Det vore dock viktigt att regeringen medverkar till större förtroende på marknaden.

Utöver konkurrenskraftsavtalet behövs det åtgärder för att få bukt med den ökande strukturella arbetslösheten och fler aktiveringsåtgärder för att trygga tillväxtmöjligheterna på sikt och skapa nya arbetstillfällen.

Exporten kräver riktade åtgärder. Kompensationen inom utsläppshandeln måste införas utifrån kommissionens maximigräns, skatteåterbäringen till energiintensiva företag måste temporärt höjas till 90 procent och farledsavgiften måste halveras, alltså sänkas till en fjärdedel av det normala beloppet före slutet av ramperioden. Banskatten bör fortsatt avvecklas fram till slutet av ramperioden.

Små och medelstora företag får inte glömmas bort i stimulanstöden till exporten. I exempelvis Sverige och Danmark står små och medelstora företag för en mycket större andel av exporten än i Finland. Därför är ekonomin mindre beroende av ett fåtal stora företag. Följaktligen har Sverige och Danmark en stabilare ekonomi.

Oftast är finländska företag för små för att kunna erbjuda den internationella marknaden projekt i miljardklassen. I den franska modellen Pacte PME har femtio stora företag ingått partnerskap med små och medelstora företag. Det är ett gott exempel på hur små och medelstora företag kan få bättre exportutsikter. Vi måste bygga upp ett nätverk, där ett stort lokomotivföretag och ett expertnätverk ser till att anbud lämnas, förhandlingar förs, avtal ingås och juridiska frågor ordnas. Ett brett nätverk bestående av företag i olika storleksklass producerar innehållet i projekten.

Bättre konkurrenskraft med avseende på kostnader räcker inte till för att få bukt med exportsektorns problem. Produktiviteten måste förbättras, kvaliteten höjas och utbudet på varor och tjänster breddas. Regeringen stirrar sig blind på priskonkurrensen och fokuserar inte tillräckligt mycket på att konkurrera med kvalitet, lyfta fram mervärdet med varor och tjänster och framhålla att kompetens och export kostar mer. Värdet av tjänsteexport stiger tydligt. Redan före nedskärningarna till följd av den ekonomiska krisen var de finska företagens marknadssatsningar anspråkslö-

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

sa jämfört med våra konkurrentländer. Enligt en av de sakkunniga krävs det satsningar på både utbildning i marknadsföring och statligt stöd till kommersialisering och marknadsföring inom finansiering och utveckling av företag, om värdet av exporten ska stiga. Det måste regeringen ta tag i med en gång.

Exportföretagen måste få stöd för att komma ut på referensmarknaden. För att målet ska nås måste det utredas om ett statligt företag kan startas med det särskilda uppdraget att stödja exporten i små och medelstora företag. Företaget kunde bland annat samordna statens instrument för exportstöd, erbjuda exportföretagen nätverk och analystjänster och vara en samlande plattform för enskilda företag för att förbättra möjligheterna att få ut större projekt på exportmarknaden.

När exporten inte har återhämtat sig, har vår ekonomi varit beroende av privat efterfrågan och byggnation. Under dessa omständigheter bör vi inte sätta den privata efterfrågan på spel eftersom sysselsättningsutvecklingen är beroende av den.

Sysselsättning och hemmamarknad

Den ökande långtidsarbetslösheten och den strukturella arbetslösheten som följer i dess kölvatten hör till våra mest akuta problem på arbetsmarknaden. Den ökande strukturella arbetslösheten försämrar de framtida tillväxtutsikterna. Därför behövs det snabba och verkningsfulla insatser för att förbättra sysselsättningsläget. Också arbetslösheten bland unga har ökat och arbetslösheten pågår längre än förr.

Den utdragna arbetslösheten försämrar tillväxtpotentialerna i ekonomin. Nu krävs det trestegspolitik för ekonomin med samverkande faktorer, där arbetsmarknadsavtalet, sysselsättningsfrämjande åtgärder och ett tillväxthöjande investeringspaket bildar ett tresteg för ömsesidigt stöd. Det kan ge ekonomin och sysselsättningen en extra puff framåt.

Både premierna och avgifterna för arbetspensioner bör sänkas med 0,4 procent redan i år. De EMU-buffertar som Finland sparade ihop under de goda åren kan gott och väl användas för att sänka både premierna och avgifterna för arbetspensioner i det rådande ekonomiska läget. Sänkningen kunde gälla 2016–2018. Buffertarna kan senare byggas på tills de uppnår normal nivå. Därför kan premien och avgiften temporärt vara högre 2020–2023.

Sysselsättningen måste också stödjas med en sysselsättningscheck enligt Rinnemodellen. Vi måste sluta betala passiverande arbetslöshetsersättningar och i stället införa aktiva sysselsättningscheckar. Efter arbetslöshet i sex månader ska varje arbetslös person ha rätt att få en sysselsättningscheck enligt Rinnemodellen. Det betyder att arbetsgivaren får cirka 700 euro i månaden i bidrag i 300 dagar.

Redan nu har vi 121 000 långtidsarbetslösa och antalet har ökat med nästan 15 procent på ett år. Därför finns det all anledning att starta ett program för att motverka långtidsarbetslöshet. Den utdragna och höga arbetslösheten gör att människor slås ut på arbetsmarknaden. Det är inte bara en mänsklig tragedi utan också en faktor som på sikt försämrar tillväxten. Det behövs målmedvetna åtgärder för att få bukt med långtidsarbetslösheten.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 1 /sd**

Ansvar för sysselsättningstjänsterna för långtidsarbetslösa och de resurser det kräver måste överföras på kommunerna över hela linjen enligt en modell som redan länge funnits i Danmark. Tjänster för långtidsarbetslösa blir effektiva bara om ansvar helt och hållet överförs till kommunerna. Då säkerställs kopplingen till övriga tjänster och näringspolitiken i kommunen. Dessutom har kommunerna ofta den bästa kunskapen om den lokala arbetsmarknaden.

Det är mycket oroväckande att ungdomsarbetslösheten ökar och att unga blir utslagna. Under den förra regeringsperioden togs en ungdomsgaranti fram och regeringen avsatte 60 miljoner euro varje år för att genomföra den. Den nuvarande regeringen har slopat anslagen nästan helt och hållet. Finansieringen av ungdomsgarantin måste räddas och unga få stöd för hitta jobb, bland annat chanskortet kan ge anställning. Chanskortet ger arbetsgivaren 700 euro i månaden i tio månaders tid. Sysselsättningsanslagen måste höjas för att öka sysselsättningen, utbildningen och företagsamheten och för att minska arbetslösheten.

Finland har ansträngt sig mycket för att höja status på yrkesutbildningen på andra stadiet och göra den mer attraktiv och för att ge de unga arbetslivsträning. Nu är risken stor att utbildningskvaliteten förstörs och chanserna till utbildning försvinner av alla nedskärningar. Finland måste se till att alla unga har vattentäta möjligheter att få högkvalitativ utbildning på andra stadiet och ge dem ordentligt stöd för att få sitt första jobb.

Bankerna bör uppmanas att bevilja fler amorteringsfria år eftersom de har en stimulerande effekt på den privata konsumtionen. Finansministeriet räknar med att konsumtionen på hemmamarknaden har ökat med 0,4 procent tack vare de amorteringsfria perioderna.

Företagande

Företagandet har fått en större roll i ekonomin och samhället, trots att de stora företagens andel av bnp och sysselsättningen samtidigt har minskat. Mellan 2001 och 2012 ökade antalet anställda på stora företag med 7 000, medan siffran var 102 000 i små och medelstora företag.

Företagen har varierande behov beroende på sin storlek, och de tillför samhällsekonomin olika värden. De statliga insatserna måste täcka in allt från de allra minsta företagen till börsbolag. Vi har all orsak att försöka förbättra samarbetet mellan små och medelstora företag och börsbolag.

Ensamföretagare måste få bättre villkor genom rätt att göra avdrag för den första som de anställer. Företaget bör kunna göra ett avdrag på 20 000 euro på resultatet för året därpå. Avdraget kan först testas i ett regionalt försök. Samtidigt måste mikroföretagare få stöd i sina nätverk.

Vidare måste små och medelstora företag få juniorlån från Finnvera. Små och medelstora företag har redan länge stött på svårigheter att få lån. Följaktligen måste Finnvera få större befogenheter att ge ut lån till små och medelstora företag redan i år. I Norge emitteras obligationer för företag femton gånger så ofta som i Finland. Inom exportfrämjandet är det viktigt att fokusera mer på det förändrade konkurrensläget inom fartygsindustrin, IKT-sektorn och skogsindustrin. Finnvera måste få större exportfullmakter. Därutöver behöver det ett långsiktigt program för att höja fullmakterna till tillräckligt hög nivå.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 1 /sd**

Den sociala tryggheten för företagare och självanställda måste bli bättre. Regeringen måste se till att samhällsstrukturerna motiverar företagsamma människor att bli företagare. Det förutsätter att risken att förlora samhällets skyddsnät inte ökar orimligt mycket när man blir företagare eller misslyckas med sitt företag. Exempelvis i Sverige kan man bli företagare och få arbetslöshetserättning de två första åren.

Finland måste satsa på en innovationsdriven ekonomisk tillväxt. De medel vi har till förfogande är utbildning och FoU. Företagens möjligheter till framgång kan också förbättras med att offentlig företagsservice tillhandahålls och genom att offentliga upphandlingar fördelas jämnare mellan småföretagen för att de ska få samma referensprojekt.

I samverkan med branschaktörer (inklusive turistbranschen) bör staten utarbeta en strategi för tillväxt, näringar och sysselsättning för tjänstesektorn och en färdplan 2015–2025 för tillväxt och förnyelse inom turistbranschen. Det är ett strategiskt projekt som bör ta plats bland regeringens spetsprojekt. Turistnäringen erbjuder sysselsättnings- och tillväxtmöjligheter bland annat i norra och östra Finland, som lider av stor arbetslöshet.

Vi måste bli bättre på att utnyttja affärskompetens och immaterialrättigheter inom tjänsteföretag, i synnerhet företag inom kreativa branscher, och det behövs ett särskilt program. Vidare måste det sättas in målmedvetna åtgärder för att förbättra företags kompetens inom marknadsföring.

Investeringar

En mer stimulerande finanspolitik vore till fördel för att få fler investeringar. De offentliga finanserna har inget större svängrum, men det finns rum för fler offentliga investeringar.

Stadsregionerna måste få stöd för sina infrastrukturprojekt. De bygger bostäder av olika typer till ett rimligt pris, kompletterar med tjänsteutbud och placerar bostadsområden längs fungerande trafikleder. Extra viktigt är det att städerna bygger bostäder till rimligt pris och att de motiveras att göra det. Incitamenten för att bygga bostäder måste uteslutande riktas in på bostadsproduktion till ett rimligt pris. Det är att missbruka offentliga bidrag att låta pengarna gå till bostadsproduktion, där priset per kvadratmeter är lika högt som för fritt finansierade bostäder och där byggherren kan utnyttja kortvariga hyresbegränsningar och tomter till ARA-pris. För att landet ska få fler hyresbostäder till rimligt pris och bostäderna byggas långsiktigt måste regeringen med en gång se över stödsystemet med räntor på 40 år för att stödet ska vara konkurrenskraftigt. Reformen måste ta hänsyn bland annat till att räntenivån fortlöpande ska vara konkurrenskraftig, att räntestödet måste gälla längre och att amorteringsprogrammen ska mindre regressiv.

Dessutom är det angeläget att sanering av bostäder stöds betydligt mer. Det förbättrar sysselsättningen och knappar in på det eftersatta underhållet, bland annat i förorter från 1960- och 1970-talet.

Infrastrukturprojekt och bostadsprojekt måste samordnas kraftigt i planeringen av offentliga investeringar. Byggprojekt med bostadsproduktion i stadsregioner hjälper till att mota risken för prisökningar i grind. Mer bostadsproduktion har fördelen att det går att få arbetskraft till de snab-

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 1 /sd**

bast växande stadsregionerna. Finland ska också passa på att utnyttja Europeiska fonden för strategiska investeringar (ESIR) och investeringsstödet TEN-T fullt ut.

Sysselsättningen och vitaliteten kan också backas upp med investeringar i trafikleder över hela landet. Investeringarna kan medverka till större tillväxt, exempelvis när infrastrukturen förbättras, vilket är en förutsättning för industriinvesteringar.

Mögelskolor och andra nedgångna skolor, bibliotek och hälsovårdscentraler kan med fördel repareras nu när det finns arbetskraft och investeringar behövs. Den offentliga sektorn erbjuder motivationspegar när reparationsprojekt startar på kort sikt.

Utbildning och forskning tryggar tillväxtutsikterna i ett längre perspektiv

I planen för de offentliga finanserna presenterar regeringen nedskärningar inom ett flertal förvaltningsområden. Ungefär en tredjedel av alla nedskärningar avser undervisningsministeriets förvaltningsområde. Regeringen drar kumulativt ner på undervisning, utbildning och forskning med nästan tre miljarder euro, medan spetsprojekten temporärt bekostas med 300 miljoner euro. Relativt sett sparar regeringen mer i utbildningsutgifterna än inom något annat område, trots att utbildningen inte står för mer än drygt 10 procent av de offentliga utgifterna. Efter nedskärningarna står utbildningen för en mindre andel av totala offentliga utgifterna än på 1990-talet med sin ekonomiska kris.

I samband med budgetförhandlingarna meddelade regeringen att det inte kommer att göras fler nedskärningar inom undervisningsministeriets förvaltningsområde. Men regeringen svek sitt utbildningslöfte igen. Den nya sänkningen (74,8 miljoner) med 0,85 procent i indexhöjningen av statsandelanslagen 2017 gäller statsandelarna till basservicen. Anslagen till småbarnspedagogisk verksamhet, förskola, grundläggande utbildning och en del av biblioteks- och kulturverksamheten kommer att sänkas en gång till.

Både finländska och utländska studier visar att vår grundskola befinner sig vid ett vägskal. Ändå är regeringen i färd med att skära bort 30 miljoner euro från anslagen för mindre grupper i den grundläggande utbildningen och 10 miljoner euro från bidragen till en jämlik grundläggande utbildning. Den utbildningsmässiga ojämlikheten ökar mellan elever, skolor och kommuner inom alla utbildningsnivåer. Första gången på hundra år sjunker vår utbildningsnivå. Den varningen får Finland från OECD. Om det fortsätter så här förlorar Finland det försprång vi lyckats få till våra konkurrentländer tack vare hög kompetens och bra utbildning.

När inskränkningar i den subjektiva rätten till barnomsorg och större grupper för barn över tre år kombineras med högre avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamheten och höjda avgifter inom social- och hälsovården, går det inte att undvika bestående spår i barnens och familjernas välfärd.

De höjda avgifterna för barnomsorg och morgon- och eftermiddagsverksamhet leder till att både kvinnorna och barnen stannar hemma när de negativa margineffekterna är så uppenbara. Flera kommuner kommer inte att införa de höjda avgifterna, större grupper eller inskränkningar i den subjektiva rätten till barnomsorg. Andra kommuner gör precis tvärtom.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 1 /sd**

Regeringens nedskärningar under ramperioden kommer slå särskilt hårt mot yrkesutbildningen. Redan det att regeringen slopar de garanterade anslagshöjningarna betyder att yrkesutbildningen skärs ner med 248 miljoner euro under regeringsperioden. Det motsvarar kostnaderna för 24 000 studieplatser.

Trots vädjanden har regeringen beslutat genomföra nedskärningarna i yrkesutbildningen redan nästa år, det vill säga ett år tidigare än själva reformen. Nedskärningen gäller bara kommunernas andel av den grundläggande yrkesutbildningen. En konstig detalj är att utbildningsanordnarna inte fick anpassa sin verksamhet genom att göra sig av med olämpliga lokaler. Däremot tillåter regeringen att de skär i nybörjarplatserna. Följaktligen måste utbildningsanordnarna själva i år bestämma om de samlar ihop det som ska sparas nästa år genom att ta in färre studerande eller skära i priserna per enhet eller göra bådadera.

Reformen av yrkesutbildningen går i fel riktning när regeringen sparar in på nybörjarplatser i stället för att åtgärda strukturerna. Allt detta leder till en enorm centralisering av yrkesutbildningen, och ingen vet vart det kommer att leda i slutändan. Den regionala jämlikheten blir lidande när nybörjarplatser, utbildningsområden och utbildningsorter minskar. Vuxenutbildningen hotar att tyna bort helt och hållet när regeringen måste se till att åtminstone ungdomen får utbildning. Ändå tillförs spetsprojektet för att genomföra samhällsgarantin ynka 10 miljoner euro under hela regeringsperioden.

I planen för de offentliga finanserna 2017—2020 konstaterar regeringen i fråga om yrkesutbildningen att finansieringen inte längre ska vara kostnadsbaserad och att beslut om nivån på finansieringen årligen ska fattas i statsbudgeten i enlighet med finansieringen av högskolorna. Övergången till det nya finansieringssystemet sker i princip enligt finansieringsnivån 2017, och den höjs årligen med ett index. Det finns ingen information om vad besluten från ramförhandlingarna innebär i verkligheten.

Att bolagisera utbildningen och lyfta över yrkesutbildningen från kommunerna på staten är ingen fungerande lösning.

Överlag visar den planerade finansieringsmodellen att reformen är inne på fel spår. Anslagen stramas åt och finansieringen blir mindre förutsägbar samtidigt som regleringen blir strängare och styrningen ökar. En stor del av anslagen är villkorade.

Nedskärningarna i medlen till högskolor och deras undervisning och forskning försämrar Finlands framtidsutsikter och tillväxtpotential. Därför måste nedskärningarna stoppas. Stora neddragningar i kombination med krav på effektiviseringar i verksamheten har bland annat lett till beslutet att lägga ner lärarutbildningen i Nyslott.

I den ändrade finansieringsmodellen för universiteten höjer regeringen den så kallade startegiska finansieringen och sänker basfinansieringen trots att den redan tidigare har bantat ner basfinansieringen. Med den nya finansieringsmodellen kommer anslagen till enheterna ute i regionerna i riskzonen, när pengarna i fortsättningen kommer att styra centraliseringen. Inte att undra på att regeringen får kritik för att driva på en strategisk centralisering utan en öppen och offentlig vision eller ett mer delat gemensamt mandat. Samma risk finns inbyggd i finansieringsmodellen för yr-

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

keshögskolorna. De har stöttat den regionala utvecklingen, men biten riskeras när resurserna minskar.

Högskolorna och företagen vet själva bäst hur man genererar, stöder och kommersialiserar innovationer. En smart stat skapar de rätta incitamenten. Men i stället inriktar den politiskt styrda ”startegiska forskningen” under statsrådet sina resurser på politisk-administrativa mål i stället för att låta sig styras av efterfrågan och framtida behov.

Det har funnits tider när Finland varit kapabelt att satsa på kompetens, utbildning, forskning och produktutveckling. Det har varit fallet de senaste åren, också under krisåren på 1990-talet lade Finland ner pengar på FoU i stället för att skära ner anslagen. Nu gör regeringen tvärtom. Finland håller på att internationellt halka efter jämförbara länder vad gäller offentliga satsningar på forskning, utveckling och innovationer.

Regeringen sänker exempelvis anslaget till Tekes omkostnader ordentligt. Följden är att vår innovationsverksamhet och högkvalitativa kompetens rinner ut i sanden. Det kommer att ta längre tid att få ut nya produkter på marknaden och i vissa fall hindras marknadsintroduktion. Tekes har varit med och finansierat två tredjedelar av de allmänt kända finländska innovationerna. I ljuset av de senaste årens framgångar genererar återinförda fullmakter tiotals patent och patentansökningar 2016 och det uppstår omsättning och export för hundratals miljoner euro. Tekes har varit särskilt ovärderlig för uppstartföretag, men också större företag har haft nytta av centralens finansierings- och partnerskapsmodeller i sin produktutveckling. I dessa svåra tider behöver innovationsverksamheten anslag som garanterar att spetskompetensen utvecklas och nya innovationer uppstår, och inte nedskärningar.

Regeringen har fattat beslut om att skära i studiestöden och frysa indexet för gott. På sikt kommer studiestöden att minska med omkring 122 miljoner euro. Regeringen sänker alltså stöden med en fjärdedel, vilket är upp till 86 euro mindre i månaden utöver de tidigare nedskärningarna. Med reformen vill regeringen få de studerande att skuldsätta sig.

När studiepenningen släpar efter den allmänna höjningen i kostnadsnivån måste de studerande allt mer utföra avlönat arbete vid sidan av studierna, och då drar studierna ut på tiden. Det här ligger inte i linje med regeringens planer på förkortade studietider. De sänkta studiestöden ökar ojämlikheten i samhället och utvecklingen går därhän att barn från välbärgade familjer lättare kan börja studera.

Alla måste inkluderas

Vi i socialdemokratiska riksdagsgruppen förutsätter att regeringen återtar de mest orättvisa och oskäligen nedskärningarna i inkomstöverföringarna och avgiftshöjningarna eftersom de drabbar de mest utsatta.

Reformen av social- och hälsovården måste genomföras med hänsyn till att skillnaderna i hälsa och välfärd måste minska, att alla ska få service på lika villkor och att tjänster i första hand ska produceras av den offentliga sektorn kompletterad av den privata och den tredje sektorn. Integrationen av tjänster måste genomföras med målet att kostnaderna kan dämpas utan att likabe-

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

handlingen av medborgarna sätts på spel. Vi socialdemokrater godtar inte att offentliga välfärds-tjänster tvångsbolagiseras.

Tidigare har regeringen uppgett att vårdreformen förväntas spara in tre miljarder euro. Projektet avancerar utan att regeringen har lagt fram konkreta kalkyler. I själva verket riskerar vårdkostnaden att stiga av valfrihetsmodellen utan att alla kan garanteras högkvalitativa tjänster på lika villkor i framtiden. Många experter har gjort bedömningen att regeringens vårdreform genererar merkostnader – inte besparingar. Det är allvarligt. Notan ska betalas nästa valperiod. Nu behövs det en oberoende kostnadskalkyl av de totala ekonomiska effekterna av vårdreformen.

Äldreomsorgslagen måste verkställas. Den är viktig för alla äldre och den måste genomföras konsekvent. Regeringen får inte sänka dimensioneringen av antalet vårdare som den planerat. Det sänker nivån på vården och omsorgen, äventyrar patientsäkerheten och kan medföra merkostnader. Dessutom måste regeringen se till att vårdpersonalen orkar arbeta kvar och att det finns tillräckligt många anställda.

Vi i socialdemokratiska riksdagsgruppen förutsätter att kommunerna får behålla sin självbestämmanderätt i frågor kring klientavgifter och självrisker. Regeringen får inte bestämma att de ska införa höjda avgifter inom social- och hälsovården eller barnomsorgen.

För nästa år har regeringen siktat in sig på att spara 400 miljoner euro utöver de tidigare nog så orättvisa sparåtgärderna. I beloppet ingår en sänkning med 0,85 procent i de sociala trygghetsförmånerna, vilket gör 80 miljoner euro. Neddragningar görs i bland annat minimidagpenningarna, folkpensionerna, garantipensionerna, stödet för hemvård, underhållsstödet, arbetsmarknadsstödet och bostadsbidraget. Stick i stäv med sina tidigare utfästelser skär regeringen också i barnbidragen.

Inkomstklyftorna ökar av regeringens tilltag. Om man utgår från att fattigdomsgränsen går vid 60 procent av hushållens medianinkomster, betyder det att nästan 10 000 människor till kommer att leva under fattigdomsgränsen när förmånerna sjunker ytterligare. Det bör också noteras att allt fler lever på fattigdomsgränsen. Att döma av de senaste inflationsprognoserna kommer de indexrelaterade sociala trygghetsförmånerna 2019 att ligga ungefär sex procent under nivån 2015. Det betyder att exempelvis årets höjning av garantipensionen och den planerade höjningen 2018 har runnit ut i sanden när ramperioden är över. Pensionen kommer rentav att gå på minus.

För att förbättra integrationen av asylsökande måste Finland söka samarbete med det övriga Norden kring mottagande och integration av asylsökande. Finland bör lägga fram ett förslag till gemensamma principer för mottagande och integration av asylsökande för de övriga nordiska länderna. Vi behöver ett parlamentariskt upprättat integrationsprogram som spänner längre än bara över en regeringsperiod.

I planen för de offentliga finanserna utgår regeringen fortfarande från att personer med asyl inte kommer att få jobb under ramperioden. För att invandringen ska kunna vara så mycket mer än bara en kostnadspost krävs det omstruktureringar i bland annat sysselsättning och utbildning i dessa svåra ekonomiska tider. Målet bör vara att integrationen startar redan på förläggningarna, och att integrationsåtgärderna är obligatoriska och att ingen får tacka nej utan ordentliga skäl.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

Samtidigt måste det finnas utbildningsplatser för barnen till asylsökande. Vi ska akta oss för att skapa första och andra klass i välfärdstjänsterna. I stället måste alla behandlas lika. Här bör det också noteras att kostnaderna för invandringen finns kvar i finansramen.

Regionalutveckling – centraliseringen måste stoppas

Regionalpolitiska beslut spelar en stor roll för människors vardag. Kärnan i den regionala utvecklingen är att stödja regionerna i deras anstängningar för större vitalitet och tillväxt. Där ingår de riktlinjer som möjliggör smidig rörelse för personer och varor. I den regionala utvecklingen ingår det också att se till vilka tjänster som är tillgängliga i olika delar av landet, i regionerna och i kommunerna av landet.

Regeringen håller på att genomföra en aldrig tidigare skådad centraliseringspolitik. Den har avvecklat eller kommer att avveckla postkontor, polisstationer, kollektivtrafiklinjer och hållplatser och tingsrätter inklusive serviceställen och domstolsplatser. Vidare kommer klientavgifterna för många kommunala tjänster att stiga, bland annat för barnomsorg och social- och hälsovård.

I sitt program utfäster sig regeringen att se till att utbildningen är heltäckande i regionalt hänseende. Den regionala jämlikheten i utbildningen befinner sig emellertid i riskzonen, eftersom de gigantiska nedskärningarna i anslagen tvingar utbildningsanordnarna att centralisera utbildningsplatser, utbildningsområden och utbildningsorter inom grundläggande utbildning, på andra stadiet och vad beträffar högskolorna. De enorma sparåtgärderna inom utbildningen och regeringens utbildningslöfte står i bjärt kontrast till varandra. Regeringen vill med vett och vilja frånta ett flertal regioner deras vitalitet och försämra deras tillväxtpotential.

I stället gäller det att värna om en balanserad regional ekonomi och det mänskliga kapitalet. Det var till exempel ett stort misstag att avveckla lärarutbildningen i Nyslott. Samtidigt är det ett lysande exempel på regeringens politik för att köra regionerna i botten. Nu måste det till åtgärder för att trygga vitaliteten och sysselsättningen i Nyslott och andra regioner som slås ut av nedskärningarna. På lång sikt kommer utarmningen av regionerna att kosta betydligt mer än vad sparåtgärderna bringar in på kort sikt.

Revisionsutskottet är ytterst oroat över de ekonomiska problem som flytten av universitetsutbildningen medför för Nyslottsregionen. Det finns anledning att fundera hur lämpliga och ändamålsenliga kriterierna för finansieringen av universitetet är beträffande lärarutbildningen, som är en direkt yrkesutbildning med en mindre andel fortsatta studier och forskarutbildning än andra vetenskapsgrenar.

Utskottet föreslår att regeringen överväger om de omfattande reduceringarna i universitetens verksamhet bör utvärderas av samordningsgruppen för regionalisering. Regeringen bör, antingen i en separat utredning eller som ett led i en mer omfattande analys av de regionala ekonomierna, utreda i synnerhet de ekonomiska regionernas ekonomiska livskraft och framgång samt hur placeringen av offentliga uppdrag påverkar regionernas ekonomier. Vidare bör regeringen rapportera till riksdagen före utgången av 2017.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 1 /sd**

Jordbruket har haft det svårt i flera år. Men de sena utbetalningarna att jordbruksstöden är ett finländskt problem. Regeringen måste ta tag i krisen, men samtidigt staka ut hur det finländska jordbruket ska bli lönsamt varaktigt. Vi får inte tumma på djurens välfärd. Tvärtom måste djurskyddslagen revideras snabbt och målen vara ambitiösa. Ingen är nöjd med den centerdrivna jordbrukspolitiken eller med centraliseringen inom handeln. Både producenter och konsumenter vore betjänta av rättvis konkurrens. Förra perioden upprättades ett program för att främja sund konkurrens och bland annat konkurrenslagstiftningen sågs över för att minska handelns dominerande ställning på marknaden. På landsbygden vimlar det av företagare med diversifierad verksamhet och också de har nytta av rättvis konkurrens.

Säkerhet

Regeringen ger utfästelser om att tillhandahålla tjänster för inre säkerhet och rättsvård i hela landet. Samtidigt fattar den rambeslut att skära kraftigt i antalet poliser och tingsrätter. Gapet mellan ord och handling är enormt. Regeringens vägval är dessutom ett hot mot människors känsla av säkerhet i de drabbade regionerna. De närmaste åren minskar poliserna avsevärt. I dag har vi omkring 7 300 poliser. I redogörelsen om den inre säkerheten uppger regeringen att antalet poliser ska läggas fast vid 7 000. Men följderna av rambeslutet är att det kan hända att vi i värsta fall har under 6 400 poliser i slutet av ramperioden. I glesbygden försämras säkerheten ytterligare när poliserna minskar.

Den allmänna värnplikten och en utbildad reserv är kritiska faktorer med tanke på försvarsmaktens uppgifter. Inte bara antalet beväringar och reservister utan också längden och nivån på deras utbildning är väsentliga för landets försvarsförmåga. I samband med försvarsmaktsreformen skar man ned anslagen för reservens repövningar. År 2014 var den parlamentariska arbetsgruppens gemensamma vilja att anslagen ska höjas. Läget förbättrades 2015 och det är viktigt att nivån består de kommande åren. Anslagen till repövningar måste ligga kvar på tillräckligt hög nivå ramperioden ut.

Rundradion ska vara oberoende

Rundradion måste vara oberoende också i fortsättningen och därför får rundradiofonden inte lyftas över till finansramen som regeringen föreslår. Ute i världen är Rundradion mycket uppskattad och det anses vara ett av de bäst funderande statliga public service-bolagen. Rundradion har också en del särskilda uppdrag och det är viktigt att fonden finns utanför ramen för att bolaget ska kunna fullfölja uppdragen högkvalitativt.

Finländskt ägande

Regeringen bygger upp ett samhälle likt ett marknadstorg där Finland ska trimmas för försäljning. Regeringen bolagiserar vägar, järnvägar, vattenvägar, social- och hälsovård och yrkesutbildning. Inte ens yrkesutbildningen går säker för bolagiseringsraseriet. Det vi behöver är finländskt ägande, inte frenetisk bolagisering och försäljning.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 1 /sd**

I dag har staten stort ägande i företag med strategiska intressen. Den strategiska intressena innebär antingen fullständigt ägande (100 %) eller majoritetsägande (50,1 %). Regeringens nya strategi är att 33,4 procent ska vara den nya lägsta gränsen för strategiskt intresse.

Vår riksdagsgrupp anser att staten i alla förhållanden ska behålla stadigt inflytande i statliga företag där statens strategiska intresse kan tillgodoses genom aktieinnehav. Det är viktigt att veta att ett strategiskt intresse är kopplat till försörjningstrygghet, infrastruktur och försvar – faktorer som är livsnödvändiga för att det finländska samhället ska fungera och bestå. Det är därför staten ska behålla sitt innehav i företag av strategiskt intresse i nödvändig omfattning, och det brukar ofta betyda minst majoritetsägande.

Fortum, Neste och Finnair har varit börsbolag av strategiskt intresse där staten varit majoritetsägare. Regeringen har för avsikt att sänka gränsen för ägande i Neste till 33,4 procent. Det är ingen förnuftig ägarpolitik från statens sida. För bland annat försörjningstryggheten vore det säkrare och överlag mer konsekvent att ha kvar ett innehav över 50 procent.

Postens framtid förefaller oroväckande. Det är en risk att minska det statliga ägandet till 50,1 procent och att lyfta över allt ägande som är det än det till ett utvecklingsbolag. Posttjänster på lika villkor kan nämligen komma i riskzonen, inte minst i glesbygden. Också postutdelningen fem dagar i veckan är hotad. En eventuell delning av posten och splittring av värdekedjan försvårar möjligheterna att få vettiga energivinster. Det vore bättre om regeringen först skapar en vision vilken typ av postföretag Finland och finländarna behöver och först sedan funderar på former för ägandet. Detsamma gäller planerna på att börsnotera posten.

Breddad skattebas

Finland har kommit på efterkälken i Europa när det gäller att reformera beskattningen. Vi beskattar ägande betydligt lindrigare än i EU-staterna i snitt. Däremot beskattar vi arbete och konsumtion högre än EU i övrigt.

De övriga EU-staterna har insett att det lönar sig att ta ut skatt på kapital snarare än på arbete. Om vi vill få större jämvikt i statsfinanserna måste vi också anpassa inkomsterna, inte bara utgifterna.

Skattebasen måste vidgas genom en finansskatt. Finanssektorn beskattas för lindrigt så den måste också involveras i saneringen av ekonomin. Finland måste tag i frågan och förbereda ett förslag till en samnordisk finansskatt. Den svenska regeringen inför en likadan finansskatt som Danmark redan har och som Norge har planer på att införa.

Också så kallade investeringsförsäkringar och kapitaliseringsavtal gynnas skattemässigt, enligt finansministeriet. De kommer att beskattas enligt samma modell som i Sverige. Skatten ska basera sig på grundräntan som fastställs av finansministeriet eller på snitträntan på statslån.

Ekonomisk brottslighet och svart ekonomi förorsakar Finland varje år ett bortfall på uppskattningsvis sex miljarder i skatter och avgifter. Den svarta sektorn kunde bekämpas bättre om exempelvis beställaransvarslagen får bättre effekt. Det mest akuta i den nationella lagstiftningen är att inskränka kriterierna för ränteavdragsrätten för koncerner.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

Finland måste kräva att EU:s planerade direktiv mot skatteundandragande blir heltäckande och effektivt. Om internationella åtgärder inte räcker till, måste vi nationellt täppa till de luckor i koncernbeskattningen som lockar till skattearbitrage. I första hand måste vi med en gång inskränka fastighetsinvesteringsbolagens ränteavdragsrätt och få bukt med möjligheterna att kringgå bestämmelserna om intressegemenskap.

Det är okej att det finns skattekonkurrens mellan EU-staterna, men en del stater lockar till sig företag med orättvisa specialbestämmelser och skattelättnader. Finland måste snabbt och energiskt arbeta för att direktivet mot skadlig skattekonkurrens införs.

Inte minst utvecklingsländerna blir lidande av globalt skatteundandragande. Därför måste Finland arbeta för global skattekontroll, utbyte av skattedata och större offentlighet för uppgifter om företagens resultat och skatter i olika länder.

I början av året stramade regeringen åt beskattningen av pensionärer mer än beskattningen av löntagare. Det är en brist som måste rättas till. Vi måste se till att pensionärerna beskattas rättvist. Pensionärer måste få ett avdrag för pensionsinkomst på samma sätt som löntagare för ett avdrag för arbetsinkomst.

Om regeringen inför lättnader i beskattningen av förvärvsinkomster när konkurrenskraftsavtalet är klart, måste de i första hand gå till låg- och medelinkomsttagare. Det är motiverat av rättviseskäl och med avseende på ekonomisk effektivitet. Det gäller också att komma ihåg att effekterna av konkurrenskraftsavtalet framför allt slår mot kvinnodominerade låglöneyrken inom offentlig sektor

Upplägget i planen och konsekvensbedömning

De offentliga finanserna bör göra skillnad mellan konsumtionsutgifter och investeringsutgifter. Hur oroväckande den offentliga skuldsättningen är beror på om skulden används till konsumtion eller till investeringar i ny tillväxt och produktivitet. Som det är nu buntar planen ihop all skyld-sättning.

Dessutom måste regeringen se till att både planen för de offentliga finanserna och den årliga budgeten innehåller tydligare bedömningar av konsekvenser och resultat för att exempelvis effekterna av sparbeslut ska kunna bedömas fullt ut för alla befolkningsgrupper. Regeringen måste bedöma konsekvenserna av sina ekonomisk-politiska vägval för olika befolkningsgrupper och för inkomstfördelningen både på kort och lång sikt.

Hittills har regeringen nämligen vägrat att förväg göra bedömningar av konsekvenserna för olika befolkningsgrupper. Nogsamt genomförda konsekvensbedömningar blir extra viktiga när nedskärningarna slår hårt mot utsatta grupper som barn, personer med funktionsnedsättning, arbetslösa, studerande och äldre.

Propositionerna sakna konsekvent bedömningar av konsekvenserna för jämställdheten och av effekterna på inkomstfördelningen. Den här bristen på konsekvensbedömningar urholkar besluten

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

och leder till godtyckliga politiska vägval. Vi framhåller att riksdagen måste ha tillgång till noggrant utförda konsekvensbedömningar av propositionerna.

Avslutningsvis

Trots nedskärningskuren har regeringen inte lyckats få stopp på skuldsättningen. I stället har skulden ökat i allt snabbare tempo. Vårt alternativ är mer ansvarsfullt. Vi vill nämligen minska skuldsättningen utan att den totala beskattningen ökar.

Vi socialdemokrater erbjuder en modell med en rättvis ekonomisk anpassning, bland annat genom att utsträcka skattebasen till den underbeskattade finanssektorn och kräva insyn i de stora företagens data om kapital och ägande. Då behöver man inte skära i trygghetsförmånerna för barnfamiljer, pensionärer och arbetslösa.

Vårt alternativ innehåller konkreta sysselsättningsfrämjande förslag här och nu. Finland måste lyftas in på arbetslinjen. Vi vill hålla fast vid vår viktigare konkurrensfaktor – kompetensen. Det gäller att inte kapa Finlands framtid.

Alla måste inkluderas. Det är inte rätt att en stor grupp finländare utesluts och går miste om trygghet och välfärd. Om man säger att vi alla sitter i samma båt, får det inte vara så att bara en del har flytväst.

Förslag

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen.

Reservationens förslag till riksdagens ställningstagande:

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen justerar huvudprinciperna i planen för de offentliga finanserna för att de i högre grad ska stödja tillväxt och sysselsättning.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen korrigerar sitt vägval och får de offentliga finanserna i balans på ett socialt rättvist sätt, både genom att öka inkomsterna och genom att minska utgifterna.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen bedömer konsekvenserna av sina ekonomisk-politiska vägval för olika befolkningsgrupper och inkomstfördelningen både på kort och lång sikt.*
- 4. Riksdagen förutsätter att regeringen och arbetsmarknadens organisationer kommer överens om att temporärt sänka premierna och avgifterna för arbetspensionerna med hjälp av EMU-buffertarna och att återbetala beloppen. Sänkningen träder i kraft den 1 juli 2016.*
- 5. Riksdagen förutsätter att det införs en så kallad sysselsättningscheck enligt Rinnemodellen.*

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

6. Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer de anslag som behövs för att höja sysselsättningsnivån och genomföra ungdomsgarantin.

7. Riksdagen förutsätter att det snabbt startar ett program för att minska långtidsarbetslösheten.

8. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att reparera mögelskadade skolor, bibliotek och daghem.

9. Riksdagen förutsätter att regeringen genast börjar förbereda en betydligt effektiviserad bostads- och infrastrukturpolitik för att öka produktionen av bostäder till rimligt pris och för att starta betydande trafikprojekt, framför allt på tillväxtorter.

10. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att främja exporten, bland annat med hjälp av kapade energiskatter, kompensation för utsläppshandeln, halverade farledsavgifter och fortsatt avdrag för banskatt.

11. Riksdagen förutsätter att det tas fram en modell ett nätverk med lokomotiv för att höja de små och medelstora företagens andel av exporten. Modellen ska ge fler företag chansen att delta i internationell upphandling. Vidare bör regeringen vidta åtgärder för att ge företagen effektivare utbildning i marknadsföring och satsa på ett marknadsföringsprogram som ett led i det allmännas ansträngningar för att stödja företagsfinansiering och företagsutveckling.

12. Riksdagen förutsätter att det snabbt införs ett skatterelaterat stöd på högst 20 000 euro om året för företag som anställer sin första medarbetare.

13. Riksdagen förutsätter att regeringen genast börjar bereda en reform med en aktiv arbetskraftspolitik, där kommunerna får större ansvar för att sköta sysselsättningen och också tillförsäkras nödvändiga resurser. Vidare förutsätter riksdagen att adekvata sysselsättningsresurser tryggas i hela landet.

14. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en genomgripande skattereform för att bredda skattebasen och förskjuta skattefokus från arbete och förvärvsinkomster till den underbeskattade finanssektorn, kapital, kapitalinkomster och förmögenhet. Reformerna måste särskilt väga in rättvisan i beskattningen.

15. Riksdagen förutsätter att regeringen genast börjar förbereda skattereformer som minskar skattesmitning och aggressiv skatteplanering. Det mest akuta i den nationella lagstiftningen är att inskränka kriterierna för ränteavdragsrätten för koncerner. På EU-nivå måste direktivet om skatteundandragande skärpas och åtgärder läggas fram för att förhindra skadlig skattekonkurrens mellan medlemsstaterna. Inte minst utvecklingsländerna blir lidande av globalt skatteundandragande. Därför måste Finland arbeta för global skattekontroll, utbyte av skattedata och större offentlighet för uppgifter om företagens resultat och skatter i olika länder. Dessutom behövs det större resurser för att få stopp på den svarta sektorn.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

16. Riksdagen förutsätter Finland för att säkerställa finansieringen av välfärdssamhället inför en finansskatt för underbeskattade finansinstitut enligt dansk och svensk modell.

17. Riksdagen förutsätter går in för att avskaffa ogrundade skattefördelar för investeringsförsäkringar och kapitaliseringsavtal enligt svensk modell och slopa skattefri arvsandel.

18. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de mest orättvisa och oskäligen nedskärningarna i inkomstöverföringarna och avgiftshöjningarna eftersom de drabbar människor som redan är de mest utsatta.

19. Riksdagen förutsätter att regeringen genomför reformen av social- och hälsovården med hänsyn till att skillnaderna i hälsa och välfärd måste minska, att alla ska få service på lika villkor och att tjänster i första hand ska produceras av den offentliga sektorn kompletterad av den privata och den tredje sektorn. Integrationen av tjänster måste genomföras med målet att kostnaderna kan dämpas utan att likabehandlingen av medborgarna sätts på spel. Vi socialdemokrater godtar inte att offentliga välfärdstjänster tvångsbolagiseras. Nu behövs det en oberoende kostnadskalkyl av de totala ekonomiska effekterna av vårdreformen.

20. Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från planerna att bolagisera vägar, järnvägar, vattenvägar, produktion av social- och hälsovård och yrkesutbildning.

21. Riksdagen förutsätter att regeringen verkställer äldreomsorgslagen konsekvent eftersom den är så viktig för våra äldre. Regeringen får inte sänka dimensioneringen av antalet vårdare som den planerat. Det sänker nivån på vården och omsorgen, äventyrar patient säkerheten och kan medföra merkostnader. Dessutom måste regeringen se till att vårdpersonalen orkar arbeta kvar och att det finns tillräckligt många anställda.

22. Riksdagen förutsätter att kommunerna får behålla sin självbestämmanderätt i frågor kring klientavgifter och självrisker. Regeringen får inte bestämma att kommunerna ska införa höjda avgifter inom social- och hälsovården eller barnomsorgen.

23. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar nedskärningarna i utbildning och forskning eftersom de är förödande för landets framtid. Också de nya nedskärningarna i finansramen måste stoppas.

24. Riksdagen förutsätter att alla regioner i Finland får adekvat tillgång till utbildning i tillräckligt stor omfattning. Reformen av yrkesutbildningen och finansieringen av högskolorna måste beredas på nytt utifrån nya premisser. Vi går i fel riktning när pengar är det enda som styr reformerna.

25. Riksdagen förutsätter att regeringen avsätter tillräckligt stora anslag för att kunna garantera den inre säkerheten, bland annat tillräckligt många poliser.

26. Riksdagen förutsätter att Finland lägger fram ett förslag till gemensamma principer för mottagande och integration av asylsökande för de övriga nordiska länderna. Vi behö-

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 1 /sd

ver ett parlamentariskt upprättat integrationsprogram som spänner längre än bara över regeringsperioden.

27. Riksdagen förutsätter att regeringen värnar om en balanserad regional ekonomi och mänskligt kapital. Vidare förutsätter riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att trygga vitaliteten och sysselsättningen i Nyslott och andra regioner som slås ut av nedskärningarna.

28. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en utredning till riksdagen över varför möjligheten till skatteavdrag för donationer i syfte att främja utvecklingssamarbete inte har genomförts på det sätt som regeringspartierna lovade före riksdagsvalet.

29. Riksdagen förutsätter att regeringen ser över upplägget i planen för de offentliga finanserna så att investeringarna i sysselsättning och tillväxt behandlas frikopplade från konsumtionsutgifterna. Dessutom måste regeringen se till att både planen för de offentliga finanserna och den årliga budgeten innehåller tydligare bedömningar av konsekvenser och resultat för att exempelvis effekterna av sparbeslut ska kunna bedömas fullt ut för alla befolkningsgrupper.

30. Riksdagen förutsätter att regeringen preciserar sin lägesbedömning av de strukturella reformerna och lämnar en samlad utredning över de omstruktureringar som regeringen hittills startat.

Helsingfors 14.6.2016

Pia Viitanen sd
Eero Heinäluoma sd
Susanna Huovinen sd
Timo Harakka sd

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 2 /gröna

RESERVATION 2 /gröna

Motivering

Motiven gemensamma men inte metoderna

De gröna menar att de finanspolitiska betoningarna på konkurrenskraft, sysselsättning och offentlig tjänsteproduktion hos statsminister Juha Sipiläs regering är motiverade. Regeringens finanspolitik siktar på att bryta skuldsättningen inom de offentliga finanserna och att täcka igen hållbarhetsgapet. Vi är eniga om dessa mål men inte om metoderna för att nå dem.

De finanspolitiska målen bör botten i en vision om en hållbar grund för ekonomin. Väsentligt är att bygga de finansiella incitamenten så att de styr företag och konsumenter att söka ny tillväxt i sådana branscher och på sådana sätt att Finland har en stabil grund att bygga sina finanser på också 2020 och senare. Det betyder i praktiken att utgiftsbesparingar bör riktas mot stöd som medför miljörisker och genom att moderat förskjuta fokus för beskattningen från andra objekt till beskattning av miljölägenheter.

Planen för de offentliga finanserna 2017—2020 siktar på att dämpa den snabba skuldsättningen med omfattande och proaktiva utgiftsbesparingar och där saknas visionen för en hållbar ekonomi. När skuldsättningen dämpas genom betydande åtstramning av finanspolitiken är det svårt att nå en ekonomisk tillväxt. Resultatet blir att både tillväxten och dämpningen av skuldsättningen äventyras och samhället förnyas inte på hållbar grund.

Också de grönas förslag innehåller utgiftsneddragningar men de sätts in på ett annat sätt och under två valperioder. På så sätt undviker vi de nedskärningseffekter som en alltför stram finanspolitik får på ekonomin. Den bärande tanken är att trygga ställningen för de mest utsatta och rikta in utgiftsnedskärningarna och skattehöjningarna så att skadeverkningarna för miljön och den ekonomiska tillväxten är så små som möjligt.

Att sträcka ut de strukturella reformerna till att omfatta också systemet med företagsstöd och stöd som är skadliga för miljön ger möjligheter att rikta in mer pengar på centrala offentliga investeringar. Under tider av hög arbetslöshet och låga räntor är det särskilt motiverat att genomföra betydande offentliga investeringar som i vilket fall som helst genomförs förr eller senare. Också IMF och OECD har gett rekommendationer för genomförande av offentliga investeringar under denna tid.

Målet för regeringen Sipilä är att den totala skattegraden inte ska höjas. Enligt en rapport av rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken vore skattehöjning dock mindre skadligt för den ekonomiska tillväxten än de föreslagna utgiftsnedskärningarna. Därför anser vi det motiverat att regeringen omvärderar sitt mål för den totala skattegraden och i stället för utgiftsbesparingarna genomför en del av anpassningen genom beskattningen exempelvis så att det gallras i skattestöd och skatteavdrag. I 2016 års alternativa budget har vi bland annat föreslagit åtstramning av skatt på utdelning, solidaritetsskatt och skatt på kapitalinkomst för icke börslistade bolag och minskning av rätten till ränteavdrag på bostadslån.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 2 /gröna**

Regeringens finanspolitik hotar tillväxten

Regeringens ytterst strama finanspolitiska linje verkar nedsättande på den ekonomiska aktiviteten i ett kritiskt ögonblick. Efter tre år på minus har ekonomin nyss uppvisat ett svagt uppsving. En alltför stram och fel inriktad finanspolitik hotar den spirande ekonomiska tillväxten med frost.

Utskottet konstaterar i sitt betänkande att källorna till den blygsamma ekonomiska tillväxten har varit särskilt efterfrågan på hemmamarknaden och byggsektorn. Också Finlands Bank har bedömt att den ekonomiska tillväxten förblir cirka en procent de kommande tre åren och att tillväxten stöds av inhemsk efterfrågan medan exporten förblir lam.

De fortsatt omfattande anpassningarna minskar den inhemska konsumtionsefterfrågan vilket försvagar förmågan hos företag beroende av inhemsk efterfrågan att sysselsätta och investera. Skatteinkomsterna från hushåll och företag till staten minskar samtidigt som utgifterna till följd av ökad arbetslöshet ökar.

Att nå ekonomisk tillväxt är en enorm utmaning och regeringens ekonomiska linje försvårar läget ytterligare. På nedskärningskurs är det svårt att få till ett sådant förtroende och en sådan tilltro till framtiden som vi nu behöver bland annat för att få fart på investeringarna.

Den långsamt växande ekonomin och den svagt utvecklande sysselsättningen försvårar balansen av de offentliga finanserna. En särskild utmaning är att åldersstrukturen förändras. I planen för de offentliga finanserna bedöms att åldersstrukturen fortsätter att förändras kraftigt under två decennier och att den ekonomiska tillväxten under denna tid beror på förbättring av totalproduktiviteten.

Produktivitetsökningen stöds av investeringar i utbildning, forskning och vetenskap, men just de skärs ner. Samtidigt nedsöks ekonomins tillväxtpotential. Denna politik hotar ekonomins tillväxtpotential och den långsiktiga tillväxt på 1—1,5 procent som ingår i planen för de offentliga finanserna.

Finland kan jämföras med Sverige. Finlands finanspolitik har varit åtstramande allt sedan 2010, medan Sverige bedrev en uppenbart mer stimulerande finanspolitik från 2013. De finansiella nyckeltalen visar att Sveriges försprång inte kan förklaras med arbetslivsreformer, export eller valuta. Sverige har bättre tagit i beaktande den totala efterfrågans inverkan på den ekonomiska tillväxten.

Finanspolitik som stöder tillväxt

De gröna erkänner att ekonomin inte står på en hållbar grund. Den offentliga ekonomins finansiella ställning måste stärkas och skuldsättningen måste minskas.

De gröna instämmer i bedömningen i planen för de offentliga finanserna att det inom finanspolitiken och övrig ekonomisk politik måste hittas en balans mellan följande mål: stödja den inhemska efterfrågan under recessionen, bryta skuldsättningen inom den offentliga ekonomin på med-

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 2 /gröna

ellång sikt, förbättra förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och säkerställa hållbarheten i de offentliga finanserna på lång sikt.

Trots att ekonomins strukturella problem inte kan korrigeras enbart genom stöd för inhemsk efterfrågan förorsakar ett förbiseende av konjunkturproblemet strukturella problem såsom ekonomen Laurence Ball konstaterade vid undersökningen av den pågående krisens konsekvenser för en potentiell uppgång i produktionen.

Också de gröna menar att de offentliga utgifterna behöver skäras ner och ökningen av dem dämpas. Men vi anser ändå att regeringens mål med en utgiftsbesparing på fyra miljarder på det föreslagna tidsspannet är alltför mycket. Dessutom är det fel inriktat.

Hotet är att regeringens finanspolitik fördjupar konjunkturproblemet vid sidan av de strukturella problemen varvid det är svårt att bygga en bro över recessionen till en tid då de strukturella reformerna hjälper ekonomin att växa. I värsta fall förhindrar den fel inriktade och alltför strama finanspolitiken ny tillväxt och möjligheten till strukturell utgiftsanpassning på längre sikt.

Målet att få ekonomin i balans på medellång och lång sikt hotas framför allt av en ständigt växande arbetslöshet. En ökad och utdragen arbetslöshet bidrar till att minska tillväxtpotentialen på medellång och lång sikt. Därför bör en konjunkturbaserad finanspolitik och strukturella reformer stödja varandra.

Stor arbetslöshet i kombination med regeringens strama finanspolitik kommer att kringskära efterfrågan på hemmamarknaden och därmed också privata sektorns kapacitet att sysselsätta och investera. Vi råkar lätt i en negativ spiral trots den aktuella blygsamma tillväxten, vilket leder till att ekonomin krymper budget för budget.

I planen för de offentliga finanserna bedöms enligt vår mening också helt riktigt att åtgärder inom offentlig ekonomi som stöder efterfrågan är meningsfulla när de främjar en ekonomisk strukturomvandling och stöder framtida tillväxtförutsättningar.

Regeringen anser att hållbar tillväxt endast uppstår i företag som gör nya innovationer som påskyndar produktiviteten och tillväxten. De gröna vill påminna om att största delen av företagens innovationer baserar sig på högkvalitativ basforskning och ett utbildningssystem som är finansierat med offentliga medel.

På samma sätt förutsätter också produktionsökning att den finansiella ställningen för utbildning, forskning och vetenskap säkerställs. Att skära i dessa är att skära direkt i tillväxten.

Strukturella åtgärder

De gröna stöder genomförandet av åtgärder som verkar på längre sikt såsom ikraftsättandet av pensionsreformen och ett bredare utnyttjande av digitaliseringens möjligheter. I stället för avreglering bör vi fokusera på vettigare normer.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 2 /gröna**

Men vi uttrycker oro över huruvida regeringen har prutat på sitt mål att nå besparingar på tre miljarder genom vårdreformen före utgången av 2029 då den i reformen har fokuserat på att genomföra tjänster på marknadsvillkor som ökar kostnader och byråkrati genom lagstiftningen om valfrihet. I sakkunnigbedömningarna har sparmålet på 3 miljarder bytt förtecken och blivit tilläggsutgifter på 3 miljarder. Dessutom hotar regeringens beslut om att öka tillgången på alkohol, höja den tillåtna volymprocenten på alkohol och sänka priserna genom ökad konkurrens att höja vårdutgifterna ytterligare. Regeringen bör därför överväga att höja alkoholskatten som motvikt till de sänkta priserna för att skapa beredskap för att vårda alkoholskador.

Regeringen har eftersträvat en bättre konkurrenskraft genom det så kallade konkurrenskraftsavtalet som förlänger arbetstiden och skär i lönerna. Moderata löneuppgörelser, introduktionen av en exportorienterad modell för lönesättning och ökade lokala avtal är stödpelarna i helhetsuppbyggnaden. När avtalet träder i kraft försvagas köpkraften med ungefär en miljard; för att kompensera för det behövs betydande skattelättnader för att den inhemska efterfrågan inte återigen ska försvagas.

Ekonomins konkurrenskraft kan inte ökas endast genom att sänka arbetskostnaderna per enhet utan samtidigt bör vi satsa höjd förädlingsgrad, nya innovationer och bättre kommersialisering samt marknadsföring. Det avgörande är hög kvalitet på tjänster och produkter och marknadsbaserad efterfrågan, inte bara priset. Nokia och Kone är goda exempel på hur marknaden kan erövrats med goda produkter och tjänster som efterfrågas.

De gröna föreslår att de strukturella reformerna också ska omfatta statens stödsystem, särskilt i fråga om företagsstöd och miljöskadliga stöd. På så sätt kan stödbelopp användas både mer effektivt och med större stöd för ny tillväxt och kompetens.

De gröna noterar också krisen inom landets jordbruk. Det finländska lantbruket befinner sig i en aldrig tidigare skådad kris som är summan av många faktorer. En besvärlig snedvridning på livsmedelsmarknaden är att inte ens ett skäligt pris på maten räcker för att täcka den lön som producenterna ska ha för sitt arbete. Det måste åtgärdas. Vi behöver snabba temporära lösningar. På lång sikt kräver lantbrukets framtid en genomgripande reform av jordbrukspolitiken. Den inhemska produktionen och livsmedelskedjan måste fås på en mer hållbar grund för att den också ska vara ekonomiskt lönsam för dem som producerar vår mat. Det måste vi tillsammans ta hand om.

Integrationskostnader utanför ramen

De gröna ifrågasätter att kostnaderna av de asylsökande placeras innanför ramen och att de ses som endast en utgiftspost.

Enligt prognosen för de offentliga finanserna bedöms 10 000 personer söka asyl här varje år från och med 2016, och den siffran används som grund för beräkningen av ramperiodens utgifter för anslag som gäller invandring.

Men kostnaderna för asylsökande är svåra att förutsäga. Bedömningarna av antalet asylsökande och antalet positiva beslut och av antalet ansökningarna om familjeåterförening som de som fått positivt beslut har gjort och om dessa har godkänts kan endast vara baserade på vaga antaganden.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 2 /gröna**

Därför är det motiverat att medlen för att ta emot och integrera asylsökande hålls utanför ramarna för att en ändamålsenlig och tillräcklig resurstilldelning ska vara möjlig. I den nuvarande modellen finns risken att när prognoserna överskrids och kostnaderna ökar kan felbedömningar inte korrigeras innanför ramen.

Den kommunala ekonomin

De gröna ifrågasätter det kloka i utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin om den leder till att räntorna på lån till kommunerna höjs. Dessutom haltar motiveringen för utgiftsbegränsningen eftersom kommunerna i alla lägen ska iaktta kommunallagen i fråga om att främja tjänster och välfärd och genomföra de lagstadgade skyldigheterna.

Det finns också skäl att göra skillnad mellan skuldens art och belopp. Kommunerna är skuldsatta främst på grund av investeringar. Och kommunerna upprätthåller en stor del av de investeringar som görs i Finland. Om kommunernas investeringar försvagas genom utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin och genom att öka kraven på självfinansieringsandel i kommunernas investeringar återspeglas konsekvenserna på hela nationalekonomin.

Regeringen har eftersträvat förbättringar i den kommunala ekonomin genom ändrade betalningsgrunder och genom en sämre kvalitet på småbarnspedagogiken. I många kommuner har man inte tagit fasta på dessa möjligheter utan bedömt att det är viktigt att tjänsterna för invånarna håller en god kvalitet och att en moderat avgiftsnivå bibehålls. Regeringens planer på obligatoriska höjningar av de kommunala klientavgifterna rimmar illa med den kommunala självstyrelsen.

De ekonomiska utgångspunkterna

I planen för de offentliga finanserna bedöms de ekonomiska konjunkturutsikterna för 2017—2020. Det konstateras att Finlands samhällsekonomi växte med 0,5 procent 2015 efter tre år av recession. Bakgrunden är export, konsumtion och investeringar. I prognosen konstateras att Finlands export fortfarande utvecklas långsammare än världshandeln och således kommer förlusten av marknadsandelar i den internationella handeln inte att upphöra.

Enligt prognosen kommer den ekonomiska aktiviteten under de närmaste åren främst att bäras upp av den privata konsumtionen och investeringar. Därför är regeringens strikta finanspolitik särskilt skadlig för Finland eftersom den hotar att vända den spirande tillväxten till minusresultat genom att frysa den privata konsumtionen och därmed också investeringarna.

Därför hotar tillväxten i investeringar och privat konsumtion enligt prognosen gå om intet. Om vi inte når tillväxt hotar målen i fråga om sysselsättningen och arbetslöshetsgraden att bli ogenomförda. Det försvagar i sin tur de offentliga finanserna och den offentliga skulden i relation till brutonationalprodukten fortsätter öka.

I planen för de offentliga finanserna noteras det faktum att den finansiella ställningen för andra socialskyddsfonder har försvagats av utgifterna för den höga arbetslösheten. Detta faktum bör synas i regeringens finanspolitiska linje som i sin nuvarande utformning ytterligare ökar arbetslösheten och de relaterade kostnaderna ytterligare.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 2 /gröna**

När utgifterna ökar och skatteinkomsterna från hushåll och företag minskar hotas den offentliga ekonomins finansiella läge av en negativ spiral. Det innebär att utgiftsanpassningar följer på varandra och ingen ny tillväxt kommer åt att uppstå.

När bilden kompletteras av att den arbetsföra befolkningen krymper och utgifterna för pensioner, hälsovård och långvård ökar till följd av att befolkningen åldras, är den offentliga ekonomins finansiella ställning verkligen hotad.

De ekonomiska risker som framställs i planen för de offentliga finanserna bör kompletteras med bedömningar också om att iakttagelserna i denna reservation kan realiseras.

Spetsprojekt

Vi anser att regeringens spetsprojekt kommer att få en hel del positiva effekter, men att dessa på grund av sparbesluten inte kommer att bli stora eller varaktiga.

De gröna har framställt sina alternativ till spetsprojekt. Fem paket lämpar sig som spetsprojekt. Vi vill satsa på en energirevidering, på ett basinkomstsystem och översyn av den sociala tryggheten, på en jämlik och högklassig utbildning, på resurssmarta städer och på integration.

De grönas spetsprojekt är metoder för att förnya det finländska välfärdssamhället och göra det mänskligare för människorna. Samtidigt förnyar vi vår ekonomin för att vara en föregångare i avgöranden som det råder global efterfrågan på. Finland når framgång genom att satsa på människor och kompetens.

Sysselsättnings- och företagsamhetspaketet

Att finansiera lönesubventionerat arbete och startpeng för arbetslösa med anslag för arbetslöshetsförmåner åren 2017—2018 är en god sak som är värd att stödja. Förslaget bör också omfatta det inkomstbundna utkomstskyddet för arbetslösa. Samtidigt bör det ses till att beloppet på lönesubvention och startpeng motsvarar efterfrågan.

Åtgärderna i regeringens företagarpaket inriktas huvudsakligen på att skapa jobb i små företag vilket kan anses vara en bra. Men metoderna förblir ganska försiktiga.

Regeringen vill genom lönesubvention sänka tröskeln för att anställa den första arbetstagaren. Detta är ett gott mål. De gröna har föreslagit en sänkning av arbetsgivarens bikostnader i fråga om den första arbetstagaren eftersom rekrytering av den första arbetstagaren ofta är ett oskäligt stort steg för ett litet företag. Det kräver en stark tilltro till företagets framgång för att man ska våga bli arbetsgivare för andra.

Ett annat initiativ som de gröna vill lyfta fram är att använda den inkomstbundna arbetslöshetsdagpengen som startpeng för företagare. Det skulle underlätta möjligheterna för den som förlorat jobbet att bli företagare. Regeringen tar steg i denna riktning genom att utvidga användningen av arbetslöshetsförmåner till resebidrag, startpeng och lönesubvention. Den som förlorat jobbet kan använda arbetslöshetsbidraget exempelvis till företagsverksamhet i stället för att vänta passivt.

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 2 /gröna

Regeringen beaktar äntligen också dem som sysselsätter sig själva. Regeringen avser enligt sina egna ord att utveckla utkomstskyddet för de arbetslösa som sysselsätter sig själva och bland annat göra det lättare att inleda företagsamhet som bisyssla som arbetslös.

De mest problematiska punkterna i regeringens sysselsättningspaket handlar om att strama åt villkoren för utkomstskyddet för arbetslösa. Skyldigheten att ta emot jobb och delta i sysselsättningsåtgärder skärps. Det kallar regeringen för att ”avveckla flitfällor”. Det strider mot filosofin bakom basinkomsten som regeringen har planerat också som ett försök. Tanken bakom basinkomsten är att avveckla flitfällor genom att minska byråkratin och göra det lönsammare att ta emot jobb. Det skulle vara vettlöst att genom basinkomsten ge människor en frihet som sedan tas bort genom att strama åt villkoren för social trygghet.

I sin helhet innehåller regeringens företags- och sysselsättningspaket många steg mot en förnuftigare företags- och sysselsättningspolitik som också de gröna kan omfatta.

Utvecklingssamarbete

I det egentliga utvecklingssamarbetet görs en ny besparing på 25 miljoner euro från och med 2018 jämfört med höstens rambeslut. De gröna anser att de ursprungliga nedskärningsbesluten från början av valperioden är etiskt tvivelaktiga och de nya nedskärningarna fortsätter på den felaktiga linjen.

De betydande nedskärningarna i medlen för utvecklingssamarbete försvagar genomslaget och resultaten för det arbete som görs. Vi förlorar expertis och kompetens och kapital som redan investerats i utvecklingen. Också i utvecklingssamarbetet bör man inse hur mycket de kommande stegen beror på de tidigare. Tyvärr innebär planen ett stort steg bakåt.

Trots nedskärningarna talar planen för de offentliga finanserna fortfarande om ett långsiktigare mål att höja nivån på utvecklingssamarbetet till 0,7 av bruttonationalinkomsten. Det förblir fullständigt oklart hur regeringen avser att uppfylla målet. Alla redovisade åtgärder är nedskärningar.

Just i detta läge då det behövs hjälp i världen och det har uppstått enorma flyktingkriser, behöver vi framför allt stabilitet i utvecklingsbiståndet och en ökning av det.

Förslag

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till riksdagens ställningstagande:

1. Riksdagen förutsätter att regeringen årligen bedömer hur dess finanspolitiska åtgärder påverkar målen i planen för de offentliga finanserna och justerar sin finanspolitiska riktlinje om linjevalet inte bidrar till att nå de mål som ställts för finanspolitiken.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 2 /gröna

- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen bedömer sina ekonomisk-politiska linjer med hänsyn till sysselsättning, jämlikhet, inkomstfördelning och rättvisa med hänsyn till olika befolkningsgrupper.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen genomför en strukturreform också i statens företags- och skattestödssystem för att stöden ska kunna användas så effektivt som möjligt med tanke på samhällsreformer.*
- 4. Riksdagen förutsätter att regeringen fördelar anpassningens totala belopp på två valperioder för att en alltför stram finanspolitik inte ska förhindra återhämtningen i ekonomin.*
- 5. Riksdagen förutsätter att regeringen inte riktar nya nedskärningar mot utbildning, forskning och vetenskap och att regeringen utarbetar en plan för att stegvis återta nedskärningarna inom dessa områden.*
- 6. Riksdagen förutsätter att regeringen genomför en del av anpassningen inte bara genom nedskärningar och strukturella reformer utan också genom beskattning, exempelvis genom att gallra bland skattestöd och avdrag.*
- 7. Riksdagen förutsätter att regeringen särskilt inriktar skattesänkningarna i samband med konkurrenskraftsavtalet på låg- och medelinkomsttagare.*
- 8. Riksdagen förutsätter att regeringen håller kostnaderna för invandring utanför finansramen för att nödvändiga anslagen vid behov ska kunna avsättas utan hinder av ramen.*
- 9. Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en utredning om hur de kostnadsbesparingar på 3 miljarder euro som eftesträvas genom vårdreformen ska fås till stånd.*
- 10. Riksdagen förutsätter att regeringen börjar återta nedskärningarna i anslagen för utvecklingssamarbete och utarbetar en plan enligt vilken anslagen för utvecklingssamarbete stegvis höjs till 0,7 procent av BNI, som är FN:s rekommendation.*
- 11. Riksdagen förutsätter att regeringen beviljar det krispaket för stöd till det finländska lantbruket som jord- och skogsbruksministeriet föreslagit och samtidigt inleder strukturella reformer för att utveckla den finländska jordbruksproduktionen och förbättra dess lönsamhet.*
- 12. Riksdagen förutsätter att regeringen inte genomför de planerade tilläggsbesparingarna i fråga om utvecklingssamarbete och förmåner.*

Helsingfors 14.6.2016

Touko Aalto gröna
Ozan Yanar gröna

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 3 /vänst

RESERVATION 3 /vänst

Motivering

Finland behöver omedelbara åtgärder för att minska arbetslösheten och djärva reformer av välfärdssamhället

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår att det inom ramen för planen för de offentliga finanserna tas in ett reformprogram för landet.

De viktigaste punkterna i programmet är följande:

- Ett brett investeringsprogram som höjer sysselsättningen
- En skattereform som stöder köpkraften
- Främjande av företagsamhet
- Stora satsningar på utbildning för att utveckla kompetensen och produktiviteten
- En översyn av föräldradidighetssystemet för att främja jämställdheten
- En ny, automatisk lönesubventionsmodell för att minska arbetslösheten
- En trafikskattereform för att minska klimatutsläppen och modernisera trafikpolitiken.

Höjd sysselsättning genom bättre ekonomisk politik

Staten måste se till samhället i stort och sörja för att vi har ett rättvist samhälle. Marknadsekonomi fördelar arbete och välstånd ojämnt och är känslig för kraftiga konjunktursvängningar. Det är statens uppgift att jämna ut fluktuationerna genom att stimulera under lågkonjunkturer och vid behov dämpa överhettningen under högkonjunkturer.

Finanskrisen bromsade upp den ekonomiska tillväxten globalt. Läget är fortsatt osäkert. Den ekonomiska tillväxten i Kina avtar och de övriga BRICS-länderna har inte förutsättningar att bli globala ekonomiska motorer.

Den för Finland så viktiga exporten till Ryssland har minskat till följd av de samhälleliga och strukturella problemen i vårt grannland. Ryssland har också påverkats av det sjunkande oljepriset och sanktionerna till följd av kriget i Ukraina. Enligt många bedömningar har Ryssland gått in i en mångårig period av långsam ekonomisk utveckling. De företag som byggt sin verksamhet på den ryska marknaden tvingas söka nya marknader.

Dock kan vissa positiva signaler skönjas i den europeiska ekonomin. För Finland är det viktigt att hela euroområdet gör kraftiga satsningar på ekonomisk tillväxt, eftersom det samtidigt stärker effekterna av vår inhemska stimulering. Om de andra länderna fortsätter med sin nedskärningspolitik sipprar merparten av nyttan av den finska stimuleringen ut till dem.

De internationella fördragen om den offentliga ekonomin måste omförhandlas. Friheten att föra en effektiv ekonomisk politik får inte inskränkas genom utgifts- eller lånebegränsningar.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 3 /vänst**

- Omförhandling av de internationella fördrag som begränsar en effektiv nationell ekonomisk politik och sysselsättningspolitik.

Efter finanskrisen har Finlands ekonomi utvecklats svagt. Elektronikindustrin lider av branschspecifika problem och har därför minskat produktionen och exporten, vilket lett till ökad arbetslöshet. Den finländska industrin har inte hittat tillräckligt med starka exportprodukter. Den lilla återhämtning av exporten som kan skönjas bygger på ökad export av tjänster.

De minskande skatteintäkterna och ökande utgifterna för arbetslösheten har skuldsatt den offentliga sektorn. Staten har reagerat på det genom att skära ned på utgifterna och därigenom strypt efterfrågan ytterligare. Enligt Europeiska kommissionen har Finland under de närmaste åren den långsammaste tillväxten inom euroområdet. Vår ekonomi uppvisar på sin höjd en tillstymmelse till återhämtning och därför förblir sysselsättningen svag. Långtidsarbetslösheten har ökat och allt fler utesluts permanent från arbetsmarknaden och drivs till fattigdom. Ekonomin växer nu en aning, men det är inte regeringens förtjänst. Tvärtom vore tillväxten nu starkare om det inte hade varit för regeringens nedskärningspolitik, som hämmat ekonomin och sysselsättningen.

Arbetslösheten och den långsamma ekonomiska tillväxten är ett större problem än skuldsättningen

Regeringen har deklarerat att skuldsättningen är det största problemet. Där har regeringen fel. Våra största problem är arbetslösheten och att ekonomin stampar på stället.

Regeringen håller på att misslyckas med sitt viktigaste mål, dvs. att höja sysselsättningen. Det konstaterades senast i Finlands Banks ekonomiska prognos, enligt vilken regeringens mål att höja sysselsättningen till 72 procent inte kommer att nås under valperioden.

Misslyckandet beror på att regeringen valt fel metoder. När skuldsättningen bromsas genom nedskärningar och försämrad köpkraft blir resultatet utebliven ekonomisk tillväxt, medan i stället skuldsättningen, arbetslösheten och utslagningen från arbetsmarknaden tilltar.

Regeringen försvagar framtiden för det finländska arbetet. Den skär ned på utbildning, vetenskap och forskning. Den sänker nivån på investeringarna i de grundläggande strukturella investeringarna.

Anslagen för sysselsättnings- och företagsamhetspolitik minskar under ramperioden från 628 miljoner till 562 miljoner euro. Regeringen sänkte anslagen för närings- och innovationspolitik från 858 miljoner till 722 miljoner euro för ramperioden. Den årliga nedskärningen av Innovationsfinansieringsverket Tekes fullmakter att bevilja understöd med 130 miljoner euro från och med 2016 minskar betalningsanslaget med 70 miljoner euro under ramperioden.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Ett effektivt åtgärds paket för att minska arbetslösheten bereds omedelbart och i budgeten och planen för de offentliga finanserna 2017 reserveras det tillräckliga anslag för åtgärderna.

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

- Regeringen avstår från nedskärningarna i anslagen för närings- och innovationspolitiken, eftersom sänkningarna urholkar innovationsverksamheten, kompetensen och produktiviteten.

Regeringen menar att den rådande lönenivån och de korta arbetstiderna är de centrala problemen i fråga om landets konkurrenskraft. Regeringen har fel där också. Problemet är vårt snäva produktutbud och att exportprodukterna håller så lågt värde. Ansvariga för det är snarare företaget och dess ledningar än de anställda. Det går inte att kompensera för bristen på kvalitet och felaktigt produkturval med låga kostnader eller låga priser. Genom att sänka lönekostnaderna kan konkurrenskraften endast förbättras i begränsad utsträckning, men med kvalitet är möjligheterna obegränsade. Att skära ner i löner eller överföra arbetsgivarens kostnader till arbetstagaren sänker däremot den inhemska efterfrågan, med ökad arbetslöshet som följd.

Brett program för offentliga investeringar

Vi måste stimulera ekonomin och höja sysselsättningen genom ett brett program för offentliga investeringar. Programmet bör fokusera på att stärka infrastrukturen, trygga den allmänna servicen och köpkraften samt utveckla förutsättningarna för ny industri. Programmet kompletteras med satsningar på bostadsproduktionen.

En politik som stärker ekonomin och sysselsättningen kan betyda att det faktiska skuldbeloppet ökar, men samtidigt leder det genom ökad tillväxt till att skuldsättningsgraden minskar och lägger grunden för framtida ekonomisk tillväxt. Investeringarna betalar sig inom några år genom den ekonomiska tillväxten. Inkomsterna inom de offentliga finanserna och finansieringen av tjänsterna stärks och skuldsättningen på lång sikt kan avstyras.

Investeringar i spårtrafiken

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Bland annat följande spårinfrastrukturprojekt genomförs inom ramperiodens investeringsprogram:

Spår-Jokern: Kostnadskalkyl cirka 280 miljoner euro. Statsunderstöd 30 % (84 miljoner euro). Genererar 80 000 nya bostäder längs banan fram till 2050. Varje euro som investeras i Spår-Jokern betalar tillbaka sig 25 gånger om i form av skatteintäkter genom bostadsbyggandet.

Snabbspårvägen i Tammerfors: Kostnadskalkyl cirka 250 miljoner euro. Statsunderstöd 30 % (75 miljoner euro). Genererar 36 000—45 000 nya bostäder fram till 2040. Varje euro som investeras i snabbspårvägen betalar tillbaka sig 12 gånger om i form av skatteintäkter genom bostadsbyggandet.

Förlängningen av Esbo stadsbana: Kostnadskalkyl 265 miljoner euro. Statsunderstöd cirka 70 % (185,5 miljoner euro). Genererar uppskattningsvis 25 000 nya bostäder längs

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 3 /vänst**

banan fram till 2050. Varje euro som investeras i stadsbanan betalar tillbaka sig 9 gånger om i form av skatteintäkter genom bostadsbyggandet.

Steg 2 i utbyggnaden av bansträckan Böle—Riihimäki: Kostnads kalkyl 215 miljoner euro. Förbättrar driftsäkerheten för spårtrafiken i hela landet och stöder utvecklingen av tillväxtkanalen Helsingfors-Tavastehus-Tammerfors. Över 80 % av de nya jobben i Finland har under en period av tio år uppstått inom banans influensområde.

Dubbelspårprojektet Imatra—Luumäki: Kostnads kalkyl cirka 165 miljoner euro. Kapacitetsökningen stöder skogs- och metallindustrin genom störningsfria transporter från östra Finland till hamnarna och tillåter högre hastigheter för persontrafiken.

Vägsträckan Uleåborg—Kemi: Kostnads kalkyl 155 miljoner euro. Statsunderstöd 70 % (108,5 miljoner euro). En livlig transportled för industrin och pendeltrafiken i norra Finland.

Lahtis södra ringväg: Kostnads kalkyl 275 miljoner euro. Statsunderstöd 72 % (198 miljoner euro). Projektet ger industrin smidigare tvärgående transporter genom landet och tillåter tätare stadsstruktur i centrumområdet.

Entimmeståget Helsingfors—Åbo (direktbana Esbo-Lojo-Salo). Planeringskostnader 40 miljoner euro. Statsunderstöd 50 %. Triangeln Helsingfors-Åbo-Tammerfors utgör centret i södra Finlands pendlingsregion.

Investeringar i bostadsproduktion

Fram till 2040 behövs det minst 800 000 nya bostäder i de tio snabbast växande stadsregionerna. Det kommer inte lyckas med dagens metoder. Nyckeln till ökad bostadsproduktion ligger i en bättre planering och samordning av trafikpolitiken och bostadspolitiken. Det gäller att utnyttja det faktum att investeringar i kollektivtrafik också bidrar till att nya bostäder byggs. Skäliga boendekostnader kräver att planeringen, bostadspolitiken och trafikpolitiken sammanförs till en enhetlig politik för samhällsstrukturen. Staten kan bidra till att det produceras bostäder till skälig kostnad. Andamålsenliga satsningar på trafiken understöder samtidigt bostadsbygganden.

Bostadspolitiken måste vara långsiktig och systematisk. Den måste motsvara de nya krav på planering, byggande och utbud som ställs av urbaniseringen, internationaliseringen, den åldrande befolkningen, det ökande antalet ensamboende och klimatförändringen. Bostadspolitiken måste garantera ett högklassigt boende till skälig kostnad för alla i landet oberoende av hur bostäderna förvaltas.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Beredning av en boendegarantilag som tillförsäkrar var och en rätt till en trygg bostad till skälig kostnad.

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

- Ansvaret för styrningen av markanvändningen, bostadspolitiken och trafikpolitiken överförs till en ny landskapsförvaltning.

- Spårtrafikinvesteringar som ökar bostadsbygganden i tillväxtcentra understöds. I gengäld försätts en ambitiös bostadsplanering och en tät samhällsstruktur.

Sanering av mögelskolor och andra byggnader med inneluftproblem

Tiotusentals elever och lärare lider av problem med mögel och dålig inneluft i skolbyggnader. Sammanlagt utsätts upp till 800 000 finländare dagligen för föroreningar orsakade av fukt- och mögelskador. Av dem vistas 170 000—260 000 i skadade skolor och daghem.

Problem med inomhusluften är ett av våra största miljöhälsoproblem. Hälsoproblem orsakade av allvarliga fukt- och mögelskador kostar enligt undersökningar 450 miljoner per år. Kostnader uppstår bland annat till följd av undersökning och behandling av symtom och sjukdomar, sjukfrånvaro, förlust av arbetsförmåga och försämrad arbetskapacitet och produktivitet.

Finlands mögelbyggnader måste saneras. Vi behöver, som ett led i en ekonomisk politik som ger sysselsättning och tillväxt, kraftiga satsningar på en lösning av fukt- och mögelproblemen. Behov av omedelbara reparationer förekommer i 2 000 social- och hälsovårdsbyggnader, 250 000 småhus, 18 000 radhus och 6 000—12 000 flervåningshus. Utöver sanering av byggnaderna krävs konkreta förbättringar i undersökningen och behandlingen av samt stödet till de drabbade.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Med hjälp av de senaste forskningsrönen görs det en inventering av inomhusluftproblemen i det offentliga byggnadsbeståndet och att det i planen för de offentliga finanserna reserveras tillräckliga medel för ett massivt saneringsprogram.

Skattereform för ökad efterfrågan och rättvisa

Utöver ett investeringsprogram som säkerställer den ekonomiska tillväxten på lång sikt behövs det snabba åtgärder för att få igång ekonomin. Sysselsättningen och den inhemska tjänstesektorn behöver ökad köpkraft i landet. Vill vi stimulera detaljhandeln och tjänstesektorn måste vi kritiskt se över våra höga momssatser. För att få fart på tillväxten föreslår vi att de lägre momssatserna temporärt sänks med 2 procentenheter.

Beskattningen av låginkomsttagare måste lindras genom att grundavdraget i kommunalbeskattningen höjs till 10 000 euro. Samtidigt slopas det kommunala förvärvsinkomstavdraget och de statliga avdragen för pensionsinkomst och studiepenning. Pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen beläggs med ett tak på 1 500 euro. När nettoförvärvsinkomsterna överstiger 11 000 euro, minskar pensionsinkomstavdraget med en minskningsgrad på 50 procent.

Barnavdraget kom till genom en dålig kompromiss som delvis skulle gottgöra för sänkningen av barnbidraget. Avdraget gäller temporärt under perioden 2015—2017. Det vore förnuftigare att höja barnbidraget och slopa avdraget.

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

För rättvisans skulla måste kapitalinkomster beskattas tillsammans med förvärvsinkomsterna. Vänsterförbundets riksdags föreslår att en sådan omläggning görs under ramperioden.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår följande omedelbara åtgärder:

- *De reducerade momssatserna sänks med två procentenheter för viss tid.*
- *Det kommunala grundavdraget höjs till 10 000 euro och avdraget minskas med 30 procent av den överskridande delen av inkomsten. Samtidigt slopas det kommunala förvärvsinkomstavdraget och de statliga avdragen för pensionsinkomst och studiepenning. Samtidigt ändras också pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen. Ändringarna beaktas vid beredningen av budgeten och planen för de offentliga finanserna 2017.*
- *Regeringen bereder en proposition om beskattning av kapitalinkomster och förvärvsinkomster enligt en och samma inkomstbeskattning.*

Stora satsningar på utbildning för att stärka kompetensen och jämlikheten i utbildningen

Vänsterns utbildningspolitik syftar till att fostra kunniga, tänkande medborgare som är medvetna om sina rättigheter och skyldigheter. Småbarnspedagogiken lägger grunden för de sociala färdigheterna, den grundläggande utbildningen ger eleverna förmåga att lära sig och att tänka, det andra stadiet erbjuder allmänbildning och de grundläggande färdigheter som behövs i arbetslivet och högskoleutbildningen producerar experter. En god utbildning ger förutsättningar för livslångt lärande.

Nedskärningarna har orsakat ofantliga skador för den utbildningsmässiga jämlikheten och för utbildningens kvalitet och nåbarhet. Nedskärningarna bygger inte på någon samlad utbildningspolitisk syn eller någon konsekvensbedömning att tala om.

Nedskärningarna inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen medför ökad ojämlikhet mellan barnen. Nedskärningarna inom yrkesutbildningen i kombination med den tidigare skrotningen av ungdomsgarantin leder till att fler hoppar av skolan och marginaliseras. Nedskärningarna inom högskoleutbildningen och studiestödet underminerar den lika rätten till högskoleutbildning. Nedskärningar inom utbildningen är en kortsynt politik som hämmar den framtida sysselsättningen och ekonomiska tillväxten.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- *Regeringen tar fram en strategi som täcker alla utbildningsnivåer från småbarnspedagogiken till högskoleutbildningen och har klara mål och medel för att trygga kvaliteten och rätten till jämlik utbildning. Strategin måste också ta hänsyn till utbildningens och forskningens betydelse för den ekonomiska utvecklingen och därigenom för välfärden i hela samhället.*
- *Nedskärningarna inom utbildningen återkallas och utbildningen garanteras tillräcklig finansiering i budgeten och planen för de offentliga finanserna 2017.*

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

Småbarnspedagogik

Regeringen höjer klientavgifterna för småbarnspedagogisk verksamhet från och med den 1 augusti 2016. Höjningarna görs i huvudsak så att maxavgiften höjs med 22 procent. Samtidigt föreslås att de avgifter som stannar under maxavgiften höjs något. Höjningen av maxavgifterna är alltför stor.

Höjningarna slår hårt särskilt mot medelinkomstfamiljer. Höjningen blir oskälig särskilt för familjer vars inkomster nätt och jämnt överskrider gränsen för den högsta avgiftsklassen. Höjningen av avgifterna för småbarnspedagogik skapar en tröskeffekt som kan leda till att en del av föräldrarna, i första hand mammorna, stannar hemma med barnen. Alla barn ska ha rätt till småbarnspedagogisk verksamhet. God småbarnspedagogisk verksamhet är en investering i framtiden och betalar tillbaka sig sjufalt.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Finland bygger upp ett system enligt svensk modell, där alla barn i åldern 3—5 år garanteras avgiftsfri småbarnspedagogisk verksamhet i 15 timmar i veckan. Det ger ett tydligt och regionalt jämlikt system för den småbarnspedagogiska verksamheten.

- Det graderade avgiftssystemet kompletteras med en ny högsta avgiftsklass för dem som verkligen har höga inkomster.

Grundläggande utbildning

Regeringen har redan tidigare beslutat höja maximibeloppet av de avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever räknat från den 1 augusti 2016. Det innebär i praktiken att avgifterna rentav kan fördubblas. Höjningen försätter barnen i en sinsemellan ojämlig ställning och är oskälig för föräldrarna.

Lagförslagets motivering för höjningen av avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten fäster ringa uppmärksamhet vid sysselsättningsaspekten. Propositionen innehåller heller ingen bedömning av konsekvenserna för jämställdheten. Ändringen slår till exempel särskilt mot de familjer med en förälder som inte har tillräckligt låga inkomster för att ha rätt till avgiftssänkning eller befrielse från avgift.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Ett graderat avgiftssystem för morgon- och eftermiddagsverksamheten införs, varvid hänsyn tas inte bara till familjens inkomstnivå utan också till antalet barn.

Yrkesutbildning

En av regeringens stora nedskärningar inom utbildningen är den anslagsbesparing på 190 miljoner euro som yrkesutbildningen utsätts för från och med 2017. Regeringen har också för avsikt att

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

genomföra en omfattande yrkesutbildningsreform som ser över finansieringssystemet, regleringen och styrningen samt strukturerna.

Enligt en promemoria från undervisningsministeriet ska inbesparingarna nås genom sänkta priser per enhet och minskat antal studerande. De sänkta priserna per enhet betyder mindre pengar per studerande. Av det följer åtminstone två saker: grupperna blir större och de studerande får mindre närundervisning.

De alltför stora grupperna försvagar inläringen särskilt i studier som innefattar skapande arbete. Stora grupper är dessutom en säkerhetsrisk. Minskad närundervisning leder till att arbetet i grupp minskar. Att ingå i en grupp stöder likväl studierna särskilt i fråga om unga studerande. Det är särskilt viktigt inom utbildningen och integreringen av invandrare. Grupparbete bidrar också i hög grad till att utveckla de sociala färdigheterna.

Att skära ned på studerandeantalet betyder i sin tur att antalet nybörjarplatser minskar. De unga som klarar sig mindre bra i grundskolan får då överhuvudtaget inte någon utbildningsplats. Regeringen har i praktiken redan avskaffat ungdomsgarantin. Följden av de här åtgärderna är att en allt större grupp unga tvingas klara sig med grundskolestudier och riskerar marginalisering.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Nedskärningarna inom utbildningen återkallas och utbildningen tillförsäkras tillräcklig finansiering i budgeten och planen för de offentliga finanserna 2017.

Studiestödet

I planen för de offentliga finanserna ritar regeringen också upp hur regeringsprogrammets beslut om nedskärningar i studiestödet ska verkställas. En dryg fjärdedel av det månatliga studiestödet till studenter på högskolestadiet försvinner. Samtidigt förkortas stödtiden med tio månader. Nedskärningar är fullständigt oskäligen.

Den ökande tyngden för studiestödets lånedel kommer sannolikt att leda till att de studerande arbetar mer under studierna och att fler håller ett eller flera mellanår efter studierna på andra stadiet, vilket förlänger studietiden ytterligare. Det är inte lockande att ta lån i ett läge där det är osäkert om man får jobb efter studierna och där den framtida räntan på banklån är oviss.

De studerande är redan i dag den befolkningsgrupp som har de lägsta inkomsterna, så nedskärningen innebär ett enormt avbräck för deras uppehälle. Undersökningar visar att viljan att ta lån är kopplad till den studerandes socioekonomiska bakgrund. Det innebär ökad ojämlikhet inom högskoleutbildningen.

Studiestödssystemet bör fortsättningsvis utvecklas utifrån dagens studiepenningdominerade modell.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

- Studiestödet utvecklas utifrån den studiepenningdominerade modellen och en tillräcklig finansiering av studiestödet tryggas i budgeten och planen för de offentliga finanserna 2017.

Högskolepolitiken

Regeringen har framhållit att det inte gjordes några nya nedskärningar i högskoleutbildningen i samband med budgetförhandlingarna. Utifrån tidigare fattade beslut tänker regeringen i samband med rationaliseringen av högskolenätet likväl varje år ta 25 miljoner euro av yrkeshögskolorna och 50 miljoner euro av universiteten. Utöver detta har också högskoleindexen frysts. Vidare ska 10 miljoner euro skäras bort från anslagen till Finlands Akademi och 30 miljoner euro från Helsingfors universitet och Östra Finlands universitet via slopandet av kompensationen för apoteksavgifter. Dessutom blir Tekes av med 100 miljoner euro av forskningsanslagen, vilket direkt slår mot finansieringen av universiteten och forskningsinrättningarna.

Nedskärningarna inom högskoleutbildningen har redan allvarligt skadat universitetens basfunktioner. De har också lett till massiva uppsägningar, särskilt vid Helsingfors universitet. Undervisningskvaliteten och utbudet av undervisning blir lidande. När förvaltningen skärs ned minskar samtidigt studiehandledningen och den övriga studierådgivningen. Det dröjer alltid länge innan följderna av förändringar inom utbildningen får genomslag. Därför måste utvecklingen av utbildningen ske långsiktigt. Regeringen måste därför återta nedskärningsbesluten.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Nedskärningarna inom utbildning och forskning återkallas och tillräcklig finansiering tillförsäkras i budgeten och planen för de offentliga finanserna 2017.

Invandringen

Finland har försummat att systematiskt låta invandrarnas begåvningsreserv komma hela samhället till nytta. Lyckas vi med det är det till fördel också för invandrarna själva. Språkundervisningen och utbildningen i övrigt är av central betydelse för att kunna utnyttja deras kompetens.

Även om den ena föräldern i en invandrarfamilj är hemma är det av vikt för utvecklingen av barnens språkliga, kognitiva och sociala färdigheter att de har rätt till dagvård. Vi måste aktivt uppmuntra invandrarfamiljerna att ta del av de småbarnspedagogiska tjänsterna.

För att de asylsökande så snabbt som möjligt ska kunna bidra till samhällsbygget måste ansökningarna behandlas raskt, samtidigt som vi måste satsa på integrationen. De asylsökande måste genast beviljas arbetstillstånd så att de snabbt kan få sysselsättning.

Familjen är grunden för integrationen. Åtstramningen av villkoren för familjeåterförening trampar på barnets rättigheter och är också annars mänskligt sett oskäligt.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

- Regeringen vidtar kraftfulla åtgärder för att genom språkundervisning, yrkesutbildning, kompletterande utbildning och andra insatser dra nytta av invandrarnas begåvningsreserv.

- Regeringen drar tillbaka lagförslaget om åtstramning av villkoren för familjeåterförening.

Reform av utkomstskyddet

Nedskärningarna i de sociala förmånerna måste stoppas

Regeringen ökar ojämlikheten och förvärrar fattigdomen. De mest utsatta — barn, barnfamiljer, låginkomsttagare, personer med funktionsnedsättning, pensionärer och studerande — utsätts fortfarande för nedskärningar.

Nedskärningen av de sociala förmånerna med 0,85 procent drabbar bland annat minimidagpenningen, folkpensionerna, garantipensionerna, hemvårdsstödet, handikappbidraget, arbetsmarknadsstödet och bostadsbidraget. Och regeringen sänker dessutom barnbidraget. Dessutom tillkommer försämringar genom ändringarna i de högre inkomstgränserna för sjukdagpenning och nedskärningarna i de inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningarna. Sammanlagt kommer närmare 10 000 människor att falla under fattigdomsgränsen. Allt fler kommer att ligga nära gränsen.

Också nedskärningarna i läkemedelsersättningarna och de preliminära planerna på kommunala minimigränser för klientavgifter är ett hot mot låginkomsttagarnas försörjning.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår att regeringen avstår från dessa åtgärder som bara ökar ojämlikheten och försvagar köpkraften. Det minsta regeringen kan göra är att lägga fram en övergripande bedömning av hur nedskärningarna och åtstramningarna påverkar den enskilde och olika befolkningsgrupper.

Det sociala trygghetssystemet måste i vilket fall ses över. Systemet upplevs som komplicerat och förlamande och i många fall motsvarar det inte behoven hos dem som hamnat i svårigheter och befinner sig i en utsatt ställning.

Dagens system är också dåligt integrerat med arbetslivet. Om en stödtagare tar emot ett aldrig så litet jobb kan det kräva tiotals sidor utredningar till flera olika myndigheter. Eftersom många av stöden är behovsprövade är det på förhand oklart hur det påverkar individens eller familjens sammantagna ekonomi om stödtagaren får jobb. Det leder till att en del inte vågar ta emot korttidsjobb. Byråkratin i samband med att man får jobb och osäkerheten i fråga om huruvida de sociala förmånerna kommer att upphöra eller återkrävas skapar nya byråkratifällor.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Vid beredningen av budgeten för 2017 återtas nedskärningarna av de sociala förmånerna.

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

- Beredningen av planen för de offentliga finanserna utgår från att ett system med basinkomst utvecklas. Det skulle underlätta försörjningen såväl för arbetslösa och deltidsarbetande som för självanställda och frilansare.

- De arbetslösas möjlighet att ta emot jobb förbättras och byråkratifällor elimineras genom ett enklare system för social trygghet.

Skäliga boendekostnader

Såväl bostadspriserna som hyrorna har skjutit i höjden i de större städerna. På vissa orter kan upp till 60 procent av inkomsterna gå till boendet. De viktigaste åtgärderna för att komma till rätta med problemet är att se till att det byggs tillräckligt med bostäder och att öka andelen reglerad bostadsproduktion.

Vi måste införa s.k. omvänd bevisbörda vid hyreshöjningar, dvs. att hyresvärden inte längre kan hota en hyresgäst med uppsägning om hyresgästen motsätter sig en oskäligen hyreshöjning.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Antalet bostäder med skälig hyra som ska byggas i spårtrafikzonerna fastställs till ett högre antal än vad som sägs i det nuvarande avtalet om markanvändning, boende och trafik. Bostäder med skälig hyra byggs jämsides med annan bostadsproduktion i samma bostadsområden.

- Kommunerna förutsätts planera och producera en högre andel bostäder med reglerade boendekostnader, exempelvis 30 procent.

Hyresgästens rättigheter och uppsägningskydd i samband med hyreshöjningar stärks.

- Lagstadgad skyldighet för hyresvärden att påvisa att hyreshöjningen är skälig.

Bostadsbidraget jämnar ut skillnaderna i förmögenhet och inkomst

Syftet med det allmänna bostadsbidraget är att sänka boendekostnaderna för låginkomsttagare så att hushållets grundläggande försörjning inte äventyras. Tanken med bidraget har varit att jämna ut boendekostnaderna och säkerställa en skälig boendenivå också för låginkomsttagare.

Hyrorna har stigit så mycket att inte ens bostadsbidraget längre räcker till för att kompensera för de höga boendekostnaderna. Vid beviljande av bostadsbidrag noteras endast de lagstadgade maximala boendeutgifterna, och maxbeloppen har saktat efter den faktiska hyresnivån i tillväxtcentra. Av de hushåll som fick bostadsbidrag 2015 hade närmare 60 procent en hyra som överskred de godtagbara maximala boendeutgifterna. En stor del av dem som får bostadsbidrag tvingas samtidigt söka utkomststöd för att klara av boendeutgifterna.

I stället för att sänka stödet måste vi förbättra det. Om maxbeloppen höjs minskar behovet av utkomststöd. Den maximala godtagbara hyresbeloppet för bostadsbidraget för pensionärer är högre

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 3 /vänst**

än för det allmänna bostadsbidraget. Nivån på det allmänna bostadsbidraget måste höjas till samma nivå som gäller för pensionstagare.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- *Maxnormerna för bostadsbidraget höjs.*
- *Bostadsbidragssystemet harmoniseras så att alla som behöver bidrag omfattas av samma bestämmelser. Nivån fastställs utifrån det nuvarande bostadsbidraget för pensionstagare.*

Översyn av arbetslivet

Samordning av arbetslivet och familjelivet

Det måste gå att samordna arbetslivet och familjelivet. Vi måste ha offentliga tjänster som stödjer arbetet och föräldraskapet på ett sätt som motsvarar de faktiska behoven. Vi måste utveckla möjligheterna att kombinera jobb och närståendeomsorg på samma sätt som i fråga om barnomsorgen. Ansvar får dock inte läggas på familjerna och kvinnorna.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

Dagens moderskaps-, faderskaps- och föräldraledighet ändras enligt modellen 6+6+6, där båda föräldrarna har en 6 månaders period och föräldrarna får använda en period efter fritt val.

Arbetstagarnas villkor

Den traditionella arbetsmarknaden rubbas av åtminstone robotiseringen, plattformsekonomi, företagsliknande arbetsformer, cirkulär ekonomi, utspridning av produktionen och stora folkflyttningar. Utvecklingen går mot ett arbetsliv som är organiserat på ett mycket annorlunda sätt än den värld som fortfarande ligger till grund för planeringen av våra offentliga finanser. För att de system som ursprungligen byggts upp för att göra arbetsmarknaden smidigare inte ska bli olämpliga i dagsläget behöver vi nu snabbt och målmedvetet arbete för att se över lagstiftningen så att förändringarna blir beaktade.

De enda försöken att svara mot förändringen i arbetslivet är vissa projekt för att utveckla digitala tjänster och försöket med basinkomst, som kan komma att lösa åtminstone en del av problemen med bidragsfällor och onödig byråkrati med anknytning till de socialförmåner som villkoras med motprestation.

Arbetslösheten blir dyr. De direkta kostnaderna för ca 300 000 arbetslösa är enligt en grov uppskattning ungefär 6 miljarder euro om året. När arbetslösheten har blivit större än den varit tidigare brukar det vara svårt att få den att börja minska på nytt. Långtidsarbetslösheten blir seg (så kallad hysteres). Arbetsförmågan och yrkesskickligheten försämras, vilket gör att den framtida ekonomiska produktionskapaciteten minskar. Arbetslöshet är dessutom en mänsklig tragedi.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 3 /vänst**

Vid sidan av den traditionella sysselsättningen kan offentliga sektorn minska företagens kostnader till exempel genom att öppna sina datalager och genom att för fri distribution ta fram och finansiera verktyg som inte är dyra att mångfaldiga. Det kan röra sig om programvara som behövs inom utbildning och som kan underlätta förvaltningen.

Sysselsättningen av arbetslösa kan underlättas genom att sänka lönebikostnaderna på viss tid. Arbetsgivaren ska automatiskt få kompensation för en anställd som uppfyller villkoren och kompensationen ska inte vara beroende av om anslaget för lönesubvention i budgeten räcker till. (AM 13/2015 rd) Åtgärdsmotion:

- Tidsbegränsad och graderad sänkning av arbetsgivarens bikostnader vid anställning av en arbetslös arbetssökande under 25 år eller en arbetslös nyutexaminerad under 30 år om arbetslösheten varat i mer än 200 dagar.
- Den graderade sänkningen av bikostnaderna (arbetsgivarens pensionsavgift, arbetsolycksfallsförsäkring, livförsäkring, arbetstagarens arbetslöshetsförsäkringspremie och arbetsgivarens socialskyddsavgift) är 100 procent det första året, 70 procent det andra året och 30 procent det tredje året.

Modellen är ett slags lönesubvention, men skillnaden är att den är automatisk. I år har anslagen för lönesubvention tagit slut på många arbets- och näringsbyråers områden och därför har lönesubventioner inte kunnat nyttjas fullt ut. Lönesubventionerna är alltså beroende av arbets- och näringsbyråernas disponibla anslag. Dessutom är de behovsprövade, det vill säga arbets- och näringsbyrån beslutar om lönesubvention beviljas eller inte. Lönesubventionen enligt åtgärdsmotionen är inte behovsprövad, utan varje arbetsgivare som anställer en arbetslös arbetssökande som uppfyller villkoren får den. Åren 2007—2011 fanns det ett ensamföretagarstöd för anställning av en första utomstående arbetstagare.

Arbetstagarnas villkor kan förbättras genom en lag om minimilön (Anna Kontula vänst m.fl.: Lagmotion med förslag till lag om ändring av 2 kap. 10 § i arbetsavtalslagen, LM 15/2016 rd) och genom ett förbud mot nollavtal enligt förslaget i medborgarinitiativet. (Medborgarinitiativ: Lagfäst förbud mot nollavtal, MI 5/2015 rd)

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- För behandling i samband med 2017 års budget bereder regeringen ett förslag där sysselsättning av arbetslösa underlättas genom att sänka lönebikostnaderna på viss tid så att arbetsgivaren automatiskt får kompensation för en anställd som uppfyller villkoren och där kompensationen inte är beroende av om anslaget för lönesubvention i budgeten räcker till.

- En lag om minimilön stiftas och nollavtal förbjuds.

Främjande av företagsamhet

För att förbättra villkoren för ensamföretagare och främja verksamheten i små och medelstora företag föreslår vi att en automatisk lönesubventionsmodell införs för att temporärt sänka arbetsgivarnas bikostnader när arbetsgivaren anställer en arbetslös arbetssökande. Vi föreslår också att

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

den sociala tryggheten för företagare klarläggs för att företagarnas rättssäkerhet ska tillgodoses och sysselsättningen underlättas. Dessutom föreslår vi att den nedre gränsen för momspliktig försäljning höjs.

Vår lönesubventionsmodell

Det går att underlätta för företagsamhet genom att sänka lönebikostnaderna temporärt enligt den ovan beskrivna automatiska lönesubventionsmodellen.

När en företagare anställer en arbetstagare som uppfyller villkoren sänks bikostnaderna (arbetsgivarens pensionsavgift, arbetsolycksfallsförsäkring, livförsäkring, arbetstagarens arbetslöshetsförsäkringspremie och arbetsgivarens socialskyddsavgift) gradvis för viss tid. Den graderade sänkningen är 100 procent av lönebikostnaderna det första året, 70 procent det andra året och 30 procent det tredje året.

Modellen är ett slags lönesubvention, men automatisk. Lönesubventionen är alltså inte behovsprövad eller beroende av om budgetanslaget för lönesubvention räcker till, utan varje arbetsgivare som anställer en arbetslös arbetssökande som uppfyller villkoren får den.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- För behandling i samband med 2017 års budget bereder regeringen ett förslag där sysselsättning av arbetslösa underlättas genom att sänka lönebikostnaderna på viss tid så att arbetsgivaren automatiskt får kompensation för en anställd som uppfyller villkoren och där kompensationen inte är beroende av om anslaget för lönesubvention i budgeten räcker till.

Förtydliga lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa i fråga om företagsverksamhet på deltid och på heltid

Företagarnas rätt till utkomstskydd för arbetslösa bestäms enligt om personen bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande. Det avgörande är i praktiken om arbets- och näringsbyrån bedömer om företagsverksamheten bedrivs på deltid eller på heltid. Byråerna kommer ändå inte med några förhandsavgöranden om när någon ska anses vara företagare på deltid eller heltid, så alltför ofta blir resultatet att personen inte ens vågar sig på småskalig försäljning eller små ströjobb av rädsla för att gå minste om arbetslöshetsersättningen. I värsta fall anses mycket småskalig verksamhet vara på heltid och då går företagaren miste om rätten till arbetslöshetsförmån eller blir rentav tvungen att betala förmåner tillbaka.

Anvisningen om hur företagsverksamhet på deltid och heltid bestäms måste preciseras och sökandena måste få tillräckligt med information om tolkningsanvisningarna och exempel på avgöranden i olika fall. Vi förespråkar ett försök med basinkomst.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 3 /vänst

- Anvisningen om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa preciseras när det gäller hur företagsverksamhet på deltid och på heltid ska bestämmas.

Höjning av den nedre gränsen för momspliktig försäljning

Om företagare som bedriver småskalig affärsverksamhet befrias från momsplikt kommer byråkratin för småföretagare att minska och företagarna att få bättre ekonomiska villkor.

Vänsterförbundet föreslår:

- Stöd finländska småföretagare genom att höja den nedre gränsen för momspliktig försäljning från 10 000 till 25 000 euro och den övre gränsen för skattelättnad från 30 000 till 39 000 euro.

Ekologisk översyn av trafik- och energibeskattningen

Beskeden om att dieselfordons utsläpp av kväveoxid manipulerats vid mätningar visar att detta inte bara gäller en enda fordonstillverkare. Mätningar i äkta körsituationer visar på mångdubbla utsläpp jämfört med siffrorna vid typgodkännande. Det är också uppenbart att den bensinförbrukning som biltillverkarna uppgivit inte stämmer överens med förbrukningen i äkta situationer. Detta gör det allt mer angeläget att ingripa mot utsläppen från trafiken och stödja en övergång till väte- eller eldrivna fordon.

Trafikbeskattningen ställs under press på många sätt, bland annat på grund av de avvikande konkurrensvillkoren för utländska trafikidkare och naturligtvis också till följd av miljöstyrningsmål. Den tekniska utvecklingen kan under de närmaste åren också föra med sig ekonomiskt lönsamma nya lösningar.

Vi ser det som nödvändigt att beredningen av en total översyn av beskattningen av landsvägstrafiken inleds under ramperioden så att beskattningen blir miljövänlig. Reformbehovet gäller beskattningen av fordonsinköpet, ägandetiden och bränslet och eventuellt också av antalet körkilometrar. I samma sammanhang ska också kilometerersättningarna och skatteavdraget för arbetsresor omvärderas.

Kilometerersättningarna är större än vad enbart kostnadsersättningen skulle kräva i fråga om dem som kör mycket. Om överkompensationen av kilometerersättningar avskaffades skulle skatteintäkterna öka med ca 170 miljoner euro.

Varustransporter och yrkesmässig trafik stöds genom lägre skatt på dieselbränsle. Stödet uppgår för närvarande till uppskattningsvis 435 miljoner euro.

Det är motiverat att bidra till att det byggs upp ett förnybart, småskaligt och effektivare system för energiproduktion och energiförbrukning. Inom energiproduktionen bör man satsa på förnybara energikällor och energisparande. De koncentrerade storkraftverken bör ersättas med en decentraliserad småskalig produktion som skapar sysselsättning och stärker försörjningsberedskapen.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 3 /vänst**

Vi måste övergå till förnybar energi för att begränsa klimatförändringen. De miljöskadliga stöden och stödstrukturen för träflis och torv är hinder för den förnybara energin och måste slopas. Däremot bör man stödja inhemsk bio- och solenergi, vindkraft och jordvärme som är hållbart producerad. Den allmänna energiförbrukningsnivån måste genom gemensamma ansträngningar av näringslivet, kommunerna och statsmakten sänkas till cirka 60 procent av vad den är idag fram till 2030 för att merparten av energin ska kunna produceras med hjälp av förnybara energiformer.

Samtidigt som andelen vind- och solenergi ökar måste vi se till att det finns tillräckligt med reglerkraft. Stora ackumulatörer som nu är i utvecklingsfasen kan tänkas möjliggöra intressanta lösningar.

Samtidigt som en energi- och klimatstrategi bereds måste också ändringar i stödsystemet för förnybar energi förberedas.

Enligt regeringsprogrammet ska skattenedsättningen för stenkol, olja och naturgas gradvis slopas inom kraftvärmeproduktionen. Redan innan har ändringarna i beskattningen av naturgas lett till att gasen undanträngts av stenkolen. Om skattestödet slopas kommer priset på fjärrvärme producerad med stenkol att stiga och därmed också boendekostnaderna, eftersom tillgången till alternativa bränslen är osäker och priset på dem inte är konkurrenskraftigt.

Torv är inte bra som energikälla ur klimatsynvinkel. Skattestödet på 115 miljoner euro för torv bör sänkas med 10 procent om året. Alternativt är det motiverat att undersöka möjligheten till en engångsersättning till torvproducenter som helt och hållet upphör med torvupptagningen.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- *En övergång till eldriven trafik inleds under ramperioden, på så sätt att biobränslen sparas för fartygs- och flygtrafik och tung landsvägstrafik. Det behövs en överenskommelse som ska gälla hela EU för att bidra till att el- eller vätedrivna fordon blir vanligare.*
- *Skattestödet till industri som förbrukar rikligt med energi sänks med ca 100 miljoner euro i budgeten för 2017.*
- *Skattestödet för torv sänks med 10 procent per år från och med budgeten för 2017.*

Trafikledsbolaget och Rundradion

Regeringen låter göra en utredning kring att grunda ett statsägt trafikledsbolag. Bolaget ska överta hela den statliga egendomen i form av vägar, järnvägar och farleder till ett värde av uppskattningsvis ungefär 20 miljarder. Det ska på marknadsmässiga villkor svara för underhållet av och investeringarna i trafikledsnätet utanför ramarna för statsfinanserna.

Vi godkänner inte att trafiknätet bolagiseras. Bolagsmodellen kringskar den demokratiska styrningen av vår nationalförmögenhet och öppnar för privatisering och privata vinstintressen.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 3 /vänst

- Regeringen avstår från sina planer på att bolagisera trafikleder.

I planen för de offentliga finanserna ingår regeringens ensidiga beslut om att i konflikt med det tidigare överenskomna parlamentariska beslutsfattandet frysa finansieringen av Rundradion. Den parlamentariska arbetsgrupp som regeringen själv har tillsatt för att utreda Rundradions ställning och finansiering har ännu inte avslutat sitt uppdrag. Vi konstaterar att regeringen borde respektera parlamentarismen och avhålla sig från att fatta beslut medan arbetsgruppens arbete pågår. Rundradions självständiga, oberoende ställning måste tryggas.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

- Regeringen bör respektera parlamentarismen och avhålla sig från att fatta beslut medan arbetsgruppens arbete pågår.

- Rundradions självständiga, oberoende ställning måste tryggas.

Ett reformprogram för att utrota aggressiv skatteplanering

Finland går årligen miste om miljarder euro på grund av skatteflykt och aggressiv skatteplanering. Om skatteintäkterna var fullständiga skulle de nedskärningar som ingår i planen för de offentliga finanserna inte behövas. En ekonomi med skatteparadis hindrar också rättvis konkurrens mellan företag och förvärrar den ekonomiska recessionen då pengar försvinner från omloppet i hemlandet.

För att utrota aggressiv skatteplanering måste ett effektivt lagstiftningspaket läggas fram med tillräcklig finansiering i planen för de offentliga finanserna. Reformerna kan snabbt generera stora statsfinansiella fördelar, eftersom konkurrensen blir effektivare och den ekonomiska tillväxten snabbas upp om aggressiv skatteplanering stoppas.

Men utöver de nationella lagstiftningsreformerna måste vi också i EU göra allt vi kan för att stoppa skatteparadisen helt och hållet genom gemensam lagstiftning.

Vårt reformprogram för att utrota aggressiv skatteplanering innehåller 12 effektiva åtgärder som bidrar till ekonomisk tillväxt:

1. Den skadliga skatteplanering som nuvarande lagstiftning ger möjlighet till förs olaglig och myndigheterna tillförsäkras tillgång till information vid övervakning av lagen. Möjligheten förhindras att kringgå skatt genom försäkringskuvert, holdingbolag och motsvarande arrangemang. Tillämpningen av bassamfundslagen utvidgas så att inkomst som på konstgjord väg visats i ett land med låg beskattning beskattas i Finland.
2. Kryphål elimineras ur den bestämmelse som begränsar avdragsrätt för räntor.
3. Sanktioner införs för att dölja innehav i förvaltningsregister. Finland går in för att utvidga sin goda modell i hela Europeiska unionen.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 3 /vänt

4. En källskatt på 30 procent påförs utdelning av aktier som införts i förvaltningsregister utomlands när den slutliga utdelningsmottagaren inte är känd av betalaren så att betalaren kan leverera en årsanmälan om utdelningarna till beskattaren.
5. De föråldrade skatteavtalen som för det möjligt att lämna skatter obetalda omförhandlas med det snaraste. Skatteavtal med samarbetsvilliga länder sägs upp omedelbart.
6. En utflyttningsskatt på kapital som gäller dold skatteskuld påförs skattskyldiga som flyttar till länder med låg beskattning.
7. En minimisamfundsskattesats på 35 procent påförs i EU och det direktiv mot skatteundandra-
gande som kommissionen föreslagit genomförs genomgående.
8. Företag verksamma i EU åläggs att landspecifikt öppna sina uppgifter om vinst, arbetstagare,
tillgångar och betalda skatter.
9. Finland ansluts till de länder som bereder skatt på finansiella transaktioner.
10. Ett internationellt avtal eftersträvas om en skatteformel som ska frånta multinationella bolag
nyttan med internprissättning.
11. Luckorna täpps till i det automatiska informationsutbyte som inleds i år.
12. Länder som vägrar gå in för automatiskt informationsutbyte utsätts för påtryckning, exempel-
vis genom att påföra en källskatt för alla penningtransaktioner till dessa länder.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp föreslår:

*- Ett heltäckande och effektivt lagstiftningspaket bereds för att utrota aggressiv skattepla-
nering och för att genomföra det reserveras en tillräcklig finansiering i 2017 års budget
och planen för de offentliga finanserna .*

Förslag

Jag föreslår att riksdagen antar följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till riksdagens ställningstagande:

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart bereder ett effektivt åtgärds paket för
att minska arbetslösheten och att det i budgeten och planen för de offentliga finanserna
2017 reserveras tillräckliga anslag för åtgärderna,*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen tar initiativ för att förnya de internationella avta-
len om offentliga ekonomier inom euroområdet så att de inte begränsar den nationella
marginalen för att bedriva en finanspolitik som ger resultat och sysselsättning.*

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 3 /vänst

3. Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från nedskärningarna av anslagen för närings- och innovationspolitiken.
4. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart bereder ett omfattande investeringsprogram.
5. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition med förslag till en boendegarantilag som tillförsäkrar var och en rätt till en trygg bostad till skälig kostnad.
6. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder förslag genom vilka ansvaret för styrningen av markanvändningen, bostadspolitiken och trafikpolitiken överförs till en ny landshapsförvaltning.
7. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder 2017 års budget så att byggandet av bostäder med statligt stöd ökas med hjälp av startbidrag och andelen investeringsbidrag för studerandebostäder höjs från tio till tjugo procent.
8. Riksdagen förutsätter att regeringen i 2017 års budget bereder förslag till spårvägsinvesteringar som främjar byggandet av bostäder i tillväxtcentra och definierar en volym på nya bostäder i banzonerna som är större än enligt det nuvarande MBT-avtalet.
9. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste bereder ett tillräckligt omfattande program för reparation av offentliga byggnader med mögel- och fuktproblem.
10. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste bereder förslag till en sänkning på viss tid av sänkta mervärdesskattesatserna med 2 procentenheter.
11. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett förslag till höjning av det kommunala grundavdraget till 10 000 euro och ändring av dess minskning till 30 procent.
12. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en skattereform för genomförande under ramperioden där kapitalinkomst beskattas tillsammans med förvärvsinkomst för rättvisare inkomstbeskattning.
13. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en utbildnings- och forskningsstrategi som täcker in alla utbildningsstadier från småbarnspedagogik till högskola och som innehåller klara mål och metoder för att trygga kvaliteten på utbildningen och en utbildningsmässig jämlikhet så att strategin kan genomföras under ramperioden.
14. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de för landets framtid förödande nedskärningarna i utbildning, forskning och produktutveckling i 2017 års budget och i planen för de offentliga finanserna.
15. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder förslag för ett system enligt den så kallade Sverigemodellen där alla barn i åldern 3—5 år tillförsäkras 15 timmar avgiftsfri småbarnspedagogik i veckan.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 3 /vänst

16. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition genom vilken systemet med graderade klientavgifter för småbarnspedagogik får en ny översta avgiftsklass som klienter med genuint höga inkomster tillhör.

17. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett förslag till ett graderat avgiftssystem för morgon- och eftermiddagsverksamhet som beaktar dels familjens inkomstnivå, dels barnens antal.

18. Riksdagen förutsätter att studiestödet utvecklas med betoning på studiepenning och att en tillräcklig finansiering reserveras för ändamålet i 2017 års budget och i planen för de offentliga finanserna.

19. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med 2017 års budget bereder förslag till ett sätt att få begåvningsreserven hos invandrarna att gagna hela samhället.

20. Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sin avsikt att strama åt kriterierna för familjeåterförening.

21. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder 2017 års budget så att den inte innehåller de nedskärningar i sociala förmåner som regeringen föreslagit.

22. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ändringsförslagen som gäller basinkomst till lagstiftningen så snart som möjligt.

23. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en reform av den sociala tryggheten som minskar byråkratin och som gör det lättare för arbetslösa att ta emot jobb.

24. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett förslag där kommunerna i planläggningen och bostadsproduktionen avkrävs en högre andel bostadsproduktion med reglerade boendekostnader, exempelvis 30 procent.

25. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder lagförslag genom vilka hyresgästernas rättigheter och uppsägningskydd tryggas starkare vid hyreshöjningar och att det föreskrivs om en skyldighet för hyresvärderna att bevisa hyreshöjningens skälighet, och en proposition genom vilken oskäliga höjningar av hyror kan förhindras.

26. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder förslag till utveckling av systemet för bostadsbidrag som beaktar olika boendeformer, höjer bostadsbidragets normer för maximalt boende och förenhetligar systemen för bostadsbidrag.

27. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder förslag till ändring av moderskaps-, faderskaps- och föräldraledighet till modellen 6+6+6 där bägge föräldrarna har en 6 månaders period och föräldrarna får använda en period efter fritt val.

28. Riksdagen förutsätter att regeringen för behandling i samband med 2017 års budget bereder ett förslag där sysselsättning av arbetslösa och företagsamhet underlättas genom

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 3 /vänst

att sänka lönebidkostnaderna på viss tid så att arbetsgivaren automatiskt får kompensation för en anställd som uppfyller villkoren och det inte är bundet till att anslaget för lönesubvention i budgeten räcker till.

29. Riksdagen förutsätter att regeringen preciserar anvisningen för tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa preciseras när det gäller hur företagsverksamhet på deltid och på heltid ska bestämmas.

30. Riksdagen förutsätter att regeringen för att stödja finländska småföretagare bereder en höjning av den nedre gränsen för momspliktig försäljning från 10 000 till 25 000 euro och den övre gränsen för skattelättnad från 30 000 till 39 000 euro.

31. Riksdagen förutsätter att regeringen snarast möjligt bereder propositioner om minimilön och förbud mot så kallade nollavtal.

32. Riksdagen förutsätter att regeringen för genomförande under ramperioden bereder en skattereform för vägtrafiken som effektivare än nu styr trafiken i en riktning som är skonsam för miljön.

33. Riksdagen förutsätter att regeringen för genomförande under ramperioden bereder en reform av energibeskattningen som bättre främjar energieffektivitet, energisnålhet och övergång till förnybara energikällor och att skattestödet för industri som förbrukar rikligt med energi i 2017 års budget minskas med cirka 100 euro och skattestödet för torv från och med 2017 års budget minskas med 10 procent per år.

34. Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sina planer på att bolagisera trafikleder.

35. Riksdagen förutsätter att omställningarna i fråga om Rundradions finansiering och verksamhet bereds parlamentariskt och att Rundradions självständiga och oberoende ställning tryggas.

36. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart bereder ett hältäckande och effektivt lagstiftningspaket för att utrota aggressiv skatteplanering.

Helsingfors 14.6.2016

Kari Uotila vänst

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 4 /sv**

RESERVATION 4 /sv

Motivering

Beskattningen

Beskattningen ska uppmuntra till arbete och företagande och förhindra flitfallor. Vi vill genomföra en skatteväxling som ökar skatten på konsumtion och minskar skatten på arbete. Därför vill vi lindra beskattningen av förvärvsinkomster. Vi tror på de dynamiska effekterna av minskad skatt på lönearbete. En lägre skatt på arbete finansierar vi genom att höja momssatserna.

För att uppmuntra till företagsamhet vill vi höja hushållsavdraget. Hushållsavdraget har en positiv effekt på sysselsättningen och motverkar den grå ekonomin.

Vi vill lindra den tilläggsskatt som en del av pensionärerna tvingas betala. Vi föreslår också att bilbeskattningen återställs till 2015 års nivå.

Sysselsättningen

Trots att det s.k. konkurrenskraftavtalet kom till stånd är det klart att reformerna på arbetsmarknaden ska fortsätta. Vi har inte råd med en stagnerad arbetsmarknad. Regeringen har själv medgett att avtalet räcker inte på långt att få bukt med vår höga arbetslöshet. Det behövs flera åtgärder. Avgörande är framför allt hur man kan uppmuntra små och medelstora företag att expandera sig. Därför måste arbetsmarknaden förnyas. Det här är det minsta vi kan göra för de 264 000 finländare som enligt officiell statistik går utan arbete och på lång sikt har är det avgörande betydelse för landets välfärd.

Lokala avtal skulle ge smidighet i ekonomin och förbättra möjligheterna för små och medelstora företag. Det är en nyckelfråga för att sysselsättningen ska förbättras. Därför måste det skapas faktiska förutsättningar för lokala avtal

Den största utmaningen i Finlands ekonomi är att höja sysselsättningsnivån och öka utbudet på arbetskraft. Framför allt är det nödvändigt att höja sysselsättningsnivån bland kvinnor i åldern 30–40 år. Det kräver målmedvetna insatser som ska omforma strukturerna och främja jämställdheten. Men regeringen har upprepade gånger visat att jämställdhetsfrågor kommer i andra hand. Jämställdhetsprogrammet som regeringen publicerade innebär tyvärr ingen förändring i den här frågan.

För att förbättra sysselsättningen är det i synnerhet nödvändigt att se över systemet med föräldraledigheter och hemvårdsstöd. Landets sysselsättningsstatistik talar sitt tydliga språk. Till exempel i Sverige är sysselsättningsnivån betydligt högre bland unga kvinnor. Dagens föräldraledighetssystem kombinerat med hemvårdsstöd utgör inget incitament för kvinnor att vara med i arbetslivet. Därför bör regeringen nu skyndsamt ta sig an de här reformerna.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 4 /sv**

Tillhandahållandet av sysselsättningstjänster och arbetsförmedlingen måste bli effektivare och mer resultatinkriktade. Arbetsförmedlingen måste fungera aktivt genast i början av arbetslösheten eller rentav i början av permitteringen. Det finns många arbetstillfällen och arbetslösa men de matchar inte varandra. För att skapa en effektivare arbetskraftsservice måste den kunna konkurreras ut.

Det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa bör bli mer sporrande genom att dagpenningen höjs något och utbetalningstiden samtidigt blir kortare. I Danmark är erfarenheterna av en sådan här modell goda. Undersökningar som gjorts i Finland visar att största delen av de som får ett nytt jobb får det genast i början eller i slutet av den tid man har rätt till dagpenning.

Regeringen bör utreda möjligheten att efter tysk modell införa så kallade minijobb för unga under 30 år. Det kan betyda att vi inför ett system där arbetsgivaravgifter inte behöver betalas för unga under 30 år och att dessa kan ha en viss inkomst, till exempel 500 euro i månaden, utan att det påverkar stödet, eller att staten subventionerar lönerna till de unga. Systemet kunde integreras med Sanssi-kortet och samtidigt minskar byråkratin avsevärt. Företagarna kan anmäla anställningar av unga med en enkel blankett. Dels hjälper systemet unga som riskerar utslagning, dels ger det de unga en möjlighet att få relevant arbetserfarenhet redan tidigt i livet. Det vinner både samhället och de unga på.

År 2013 fanns det 588 stora företag i vårt land. Antalet mikroföretag var 264 435. Nya arbetstillfällen uppstår snabbast i de små företagen. Dessutom är den sammanräknade omsättningen för små och medelstora företag större än för de stora företagen. Det är emellertid klart att de alla behövs, och dessutom behöver vi nya företag, nya innovationer och ny tillväxt. Vi behöver också en regelöversyn för att underlätta dessa företags vardag. Regeringen kan självfallet inte - och bör inte heller försöka - välja ut enskilda framtida framgångsföretag, men om vi kan samla kompetensen i internationellt konkurrenskraftiga kunskapskluster skapar vi en grund för många framgångssagor. Det ligger i hela vårt lands intresse att regionerna utvecklas utifrån deras egna styrkor. Om till exempel de företag som är motorn för Nordeuropas ledande energi- och clean-techkluster som finns i Vasa - och som hämtar miljarder euro till landet och sysselsätter tiotusentals personer inom sitt eget ekosystem - beslutar sig för att lämna Vasa och Helsingfors, är nästa adress Kina, Indien eller Brasilien - inte någon annan stad i Finland. De offentliga satsningarna på forskning, utveckling och infrastruktur bör uttryckligen också främst styras till områden och branscher med det högsta industriella förädlingsvärdet och den största exporten och där företagen själva satsar kraftigt på forskning och utveckling på marknadsmässiga villkor.

Exporten, ett högt förädlingsvärde och en kunnig arbetskraft är nycklarna till vår framgång. Våra företag behöver de bästa arbetstagarna. Befolkningsutvecklingen i vårt land skulle emellertid redan nu vara negativ om det inte vore för invandrarna. Vi måste öka arbetskraftsinvandringen till exempel genom att slopa behovsprövningen så att (bland annat) de finländska uppstartsföretagen vid behov också kan anställa arbetskraft från länder utanför EU. Dessutom måste asylsökande som kommer till Finland beviljas arbetstillstånd. De kan då snabbt sysselsättas och också integreras i det finländska samhället.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 4 /sv**

Kampen mot svart ekonomi

Den svarta ekonomin i Finland orsakar stora förluster av skatteintäkter för samhället. Dessutom försvagar den svarta ekonomin den allmänna skattemoralen och försvårar konkurrensmöjligheterna för företag som bedriver laglig verksamhet. Enligt vissa undersökningar (riksdagens revisionsutskott 2010) uppgår den svarta ekonomin till 10—14 miljarder euro, vilket motsvarar 5,5—7,5 procent av bruttonationalprodukten. Detta betyder att den svarta ekonomin orsakar samhället ekonomiska förluster på 4—6 miljarder euro per år.

Bekämpningen av den svarta ekonomin förutsätter målmedvetna åtgärder av staten. Det centrala är att minska möjligheterna att begå brott, öka risken att åka fast samt förbättra myndigheternas förmåga att reagera när det gäller avslöjande och bekämpning av grå ekonomi. Polisen, åklagarväsendet, domstolsväsendet, Tullen och skatteförvaltningen behöver därför tillräckliga resurser för att effektivt kunna bekämpa den svarta ekonomin. Det är värt att komma i håg att satsningarna på bekämpningen av den svarta ekonomin snabbt betalar sig mångfaldigt tillbaka i form av skatteintäkter som inte annars skulle komma staten till godo.

Sipiläs regering har tyvärr inte valt att prioritera bekämpningen av den svarta ekonomin.

Social- och hälsovården

Den planerade reformen av social- och hälsovården är den största enskilda reformen under ramperioden, men många stora frågor är fortfarande öppna. Debatten har i många hänseenden varit fokuserad på antalet landskap och andra administrativa frågor, men den borde i stället inrikta sig på klient- och patientperspektivet. Ibland får man känslan av att det är landskapsreformen som styr vårdreformen.

Social- och hälsovårdsreformen måste i första hand satsa på preventiva åtgärder. Det vore viktigt att inte genomföra reformen på den specialiserade sjukvårdens villkor eftersom det är lätt hänt att socialvården, äldreomsorgen och primärvården då kommer i skymundan. Målet med reformen måste vara att skapa så jämlik och högkvalitativ vård som möjligt med fungerande vårdkedjor. Närhetsaspekten och när servicen får inte glömmas bort.

Den ökade valfriheten inom vården är en bra sak som kan förbättra kvaliteten på vården för den enskilda patienten. Valfriheten bör utvecklas så att pengarna följer patienten i högre grad än i dag. Finansieringen ska förenklas och på sikt bli kanaliserad på ett sätt. Varje person ska ha möjlighet att välja den lösning som passar den personen bäst – oavsett om tjänsten produceras av en offentlig eller privat leverantör eller av en aktör inom den tredje sektorn. Det allmänna har huvudansvaret för vården och utformar kvalitetskrav. Samtidigt är det viktigt att den offentliga sektorn har en stark roll inom vårdproduktionen också framöver.

En ökad valfrihet som professor Brommels arbetsgrupp har föreslagit är välkommen. Enhetliga avgifter är också en bra sak. Den här modellen bidrar till en bättre tillgång till mångsidig service. Social- och hälsovårdscentraler får dock inte bli portvakter som bromsar tillgången till vård.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 4 /sv**

I det här skedet är det dock oklart vad regeringens slutliga linje i fråga om valfrihet kommer att vara. Det är nödvändigt att de språkliga rättigheterna tryggas i den fortsatta beredningen av lagstiftningen om valfrihet.

Vidare är det angeläget att satsa mer på förebyggande företagshälsovård. Sjukfrånvaro och sjukpensioner kostar samhället enorma summor. Satsningar på välbefinnande i arbetet och rehabilitering betalar sig mångfalt.

Under hela vår självständighet har kommunerna stått för den lokala demokratin. Besluten om bas-service har fattats nära den som anlitar servicen. När vårdreformen blir verklighet kommer vårdbesluten att fattas mycket långt från dem som anlitar vården.

Det är viktigt att regeringen gör en ordentlig konsekvensbedömning av hur medborgarnas språkliga rättigheter ska tillgodoses i reformen. Och det måste göras före reformen. Också efter reformen måste finländarna få vård och omsorg som fungerar på båda nationalspråken, finska eller svenska.

Reformen måste också tillgodose behoven bland människor med särskilda behov, i förekommande fall genom speciallösningar.

Vid sidan av social- och hälsovårdsreformen inför regeringen en jourreform. Här bör det noteras att jourreformen genomförs med en snabbare tidsplan än den egentliga social- och hälsovårdsreformen. Det är inte det bästa sättet att gå till väga.

Samtidigt är det uppenbart att regeringen mer än gärna vill centralisera jourverksamheten. Regeringens linje har varit att full jour dygnet runt koncentreras bara till tolv sjukhus. Dessutom håller man på med att köra ned verksamheten i mindre kretssjukhus. Det är ganska paradoxalt när man beaktar att det primära målet med vårdreformen är att medborgarna ska tillförsäkras likvärdig vård och omsorg i hela landet. Det är svårt att säkerställa vård på lika villkor när tjänsterna centraliseras och avstånden blir längre.

Det är ohållbart att i beredningen av jourreformen inte har gjorts någon språkkonsekvensbedömning, som grundlagsutskottets praxis förutsätter. Vasa centralsjukhus erbjuder i dag vård för ca 100 000 svenskspråkiga finländare. Det är inte acceptabelt att det inte finns ett sjukhus med full jour dygnet runt i landskapet Österbotten. Behovet av vård och omsorg på modersmålet kommer inte att försvinna i framtiden. Att lägga ned ett sjukhus i Finlands mest vitala och konkurrenskraftiga region är inte motiverat.

Den enda förklaring som getts till den enorma avvecklingen av jourverksamheten är att staten behöver spara. Det finns emellertid inga bevis för det. I stället vore det både vettigt och rationellt att planera den framtida jourverksamheten samtidigt med reformen av social- och hälsovården. Nu ser det ut som att regeringen först vill lägga ner sjukhus, stänga fler förlossningsavdelningar och minska juren inom såväl specialiserad sjukvård som primärvård och först efter det bilda arton nya landskap. Det är ett oärligt drag gentemot landskapen och regionerna. Om vi vill satsa på verklig självstyrelse måste landskapen själva få bestämma omfattningen på jourverksamheten när de tagit över ansvaret för social- och hälsovården.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 4 /sv**

Regeringen gör stora neddragningar bland annat i ersättningarna från sjukförsäkringen och arbetslöshetsersättningarna. Nedskärningarna i sjukförsäkringen gäller ersättningarna för läkemedel och resor. De kommer alltså att skäras ner ytterligare utöver de nedskärningar som redan gjorts genom att läkemedelskostnaderna kommer att ses över på nytt. Vidare höjs avgifterna för social- och hälsovård. För personer med små inkomster innebär detta en stor kostnadsökning. Det kan i värsta fall leda till att det finns människor som inte har råd med den vård de borde få.

I stället för att se på alla tak och ersättningar som separata frågor bör vi införa ett samordnat system, där vi på allvar söker lösningar för att skapa ett gemensamt självrisktak för läkemedel, vårdkostnader och resekostnader. På så sätt kunde man undvika att de med de lägsta inkomsterna drabbas oskäligt hårt och samtidigt försäkra sig om att det finns en helhetssyn i ersättningssystemet. Finland bör undersöka möjligheterna att införa ett system som ser till den samlade situation som människor befinner sig i.

Närståendevårdarna gör en otroligt viktig insats i det finländska samhället. De tar hand om sina nära och kära som annars inte skulle klara vardagen i sitt hem. Redan nu spelar närståendevårdarna en viktig roll inom äldreården eftersom deras närstående kan bo kvar hemma så länge som möjligt tack vare deras arbetsinsats. Systemet sparar in stora belopp i vårdkostnaderna.

Kommunerna betalar ersättningarna till närståendevårdarna. Det är problematiskt eftersom kriterierna för ersättningarna varierar från kommun till kommun, vilket gör att alla närståendevårdare inte behandlas lika. Detta är inte rättvist. Närståendevårdarnas arbete är lika viktigt oberoende av i vilken kommun en person råkar bo. Systemet bör alltså ses över. För att skapa ett mer rättvist och enhetligt system ska ansvaret för ersättningen till närståendevårdarna på sikt överföras till FPA.

Utredningar visar att hushåll med ensamföräldrar är mer beroende av utkomststöd än andra barnfamiljer. Som det är nu påverkas utkomststödet belopp av ensamförsörjartillägget till barnbidraget. Det nuvarande systemet med utkomststöd leder till att det som staten ger med ena handen tar kommunen med den andra. För att de allra fattigaste ensamförälderhushållen ska ha nytta av ensamförsörjartillägget måste kopplingen till utkomststödet slopas.

Regeringen måste finna en fungerande lösning för att garantera vård för gravida kvinnor med alkohol- och drogproblem. Riksdagen har årligen blivit tvungen att höja anslaget till vårdsystemet Pidä kiinni, och det är inget hållbart sätt att åtgärda frågan.

Istanbulkonventionen trädde i kraft i Finland i augusti 2015. Enligt rekommendationen från Europarådet ska Finland ha ungefär 550 platser på skyddat boende. För närvarande finns det 120 platser i Finland. Dessutom finns det inte skyddshem i alla delar av landet. Det är bra att regeringen höjer anslagen med två miljoner årligen under ramperioden. Men det räcker inte för att vi ska nå upp till målet. Våld mot kvinnor är fortfarande ett stort problem i Finland och alla som behöver skydd måste kunna få plats på ett skyddshem. I dagsläget brister det ordentligt på den punkten.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 4 /sv**

Utbildning och forskning

Finlands skola är än så länge bland de bästa i världen och därför ska vi satsa på den och inte nedmontera den som följd blir om regeringens nedskärningsplaner verkställs. En avgiftsfri skola är den bästa garanten för ett jämlikt och jämställt Finland, den är identitetsskapande och kulturbärande. En bred allmänbildning, mångsidiga språkkunskaper och sociala färdigheter är viktiga för medborgarnas och landets framgång.

Regeringens nedskärningar inom utbildningssektorn utgör ett reellt hot mot undervisningens och forskningens kvalitet vilket allvarligt äventyrar landets konkurrenskraft och möjligheter till tillväxt och välbehövligt uppsving inom ekonomin och sysselsättningen i vårt land. För Finland är satsningen i humankapital livsviktig för landets välmående både på kort och på längre sikt.

Före valet lovades att det inte ska sparas på utbildningen. Regeringens åtgärder visar att dessa löften helt saknade täckning. När de övriga samhällssektorerna går på sparlåga på grund av det rådande ekonomiska läget är det ytterst kortsynt att ytterligare hota den sektor som utgör vårt trumfkort – det vill den högklassiga och väl utbyggda utbildningen. Vi måste satsa på kunskap och utbildning för att klara oss i den globala ekonomin, med målsättningen att bli en av världens ledande kunskapsnationer. Regeringens nedskärningar i utbildningen motsvarar inte ens de mål som regeringen själv har ställt.

Det är också skäl att konstatera att spetsprojekten inom utbildningssektorn inte kompenserar de massiva nedskärningar som regeringen samtidigt föreslår.

Samtidigt är det uppenbart att regeringen saknar en övergripande föreställning av vad bildning är och likaså saknar en bred utbildningspolitisk vision. Därför ska det tillsätts en parlamentarisk arbetsgrupp med uppgift att ta fram en utbildningspolitisk strategi, vision och framtidsbild för ett längre perspektiv än en regeringsperiod. Strategin kunde till exempel gälla två valperioder. Arbetsgruppen skulle utarbeta en kulturpolitisk redogörelse som skissar upp de utbildningspolitiska målen och de medel som med dagens resurser kan anlitas för att nå målen.

I regeringsprogrammet för Sipiläs regering sägs bland annat att sätten att lära sig och lärandemiljöerna inom den grundläggande utbildningen ska moderniseras så att de kan svara på kommande utmaningar. Dessutom betonas den framtida kompetensbasen. Målet för projektet är att förbättra inlärningsresultaten och minska skillnaderna i inlärningsresultat. Satsningar ska göras på skoltrivsel, och barnens och de ungas psykiska och fysiska välmående ska förbättras. Vidare säger regeringsprogrammet att "också skolan och förskoleverksamhet ska vidareutvecklas för att stödja barnets välbefinnande".

Nu skulle det vara ytterst viktigt att regeringen snabbt konkretiserar vad den menar med digitalisering och nya inlärningsmiljöer. Det är självfallet klart att vår skola ska följa utvecklingen, men digitaliseringen får inte enbart betyda att skolorna skaffar läsplattor och nya datorer. Vi behöver en tydlig plan, och lärarna måste ha verkliga möjligheter att utbilda sig. Men också här är det viktigaste målet att de regionala skillnaderna och skillnaderna mellan skolorna i samma kommun inte får öka. Shoppingen av utbildning får inte vinna terräng.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 4 /sv

Enligt regeringsprogrammet ska utbildningen på andra stadiet reformeras. Det är klart att andra stadiet kräver en översyn. Det går att gallra ut onödiga överlappningar, lokalanvändningen kan bli effektivare och onödiga strukturer kan rivas. Allt detta förband sig Svenska riksdagsgruppen till redan under förra valperioden. Däremot är det fullständigt oklart hur regeringen tänker driva igenom denna reform. Nedskärningarna träder i kraft redan 2017, men den styrande lagstiftningen först ett år senare. Det ser nu ut som om regeringen enbart fokuserar på ohejdade nedskärningar i stället för att omsorgsfullt och systematiskt bereda den så nödvändiga översynen av andra stadiet. Det är osäkert hur regeringen i praktiken tänker säkerställa den regionala tillgången till yrkesutbildning. Situationen för de små och sårbara svenskspråkiga yrkesutbildningsenheterna är ytterst oroväckande.

Regeringens nedskärningar inom utbildningen försvagar Finlands konkurrenskraft och förutsättningar för en hållbar tillväxt. Nedskärningarna måste dock ses i ett än vidare perspektiv. De utgör ett allvarligt hot mot fundamentet för hela bildningssamhället.

De allvarliga följderna av nedskärningar har redan gjort sig gällande. Till exempel tvingas Helsingfors universitet minska sin personal med totalt cirka 980 personer före utgången av 2017. På samma sätt har många andra av landets högskolor tvingats till samarbetsförhandlingar.

Uppsägningarna av undervisningspersonal leder till färre föreläsningar och minskad närundervisning. De minsta läroämnena riskerar dessutom helt försvinna vid vissa högskolor. Många stöd-tjänster för de studerande får stryka på foten, däribland studiehandledningen, karriär- och rekryteringstjänsterna och studiepsykologtjänsterna. Regeringens nedskärningar slår alltså precis mot de element som hjälper de studerande bli klara snabbt och gå ut i arbetslivet.

Faran med de hejdlösa nedskärningarna är att många unga och lovande forskare söker sig till andra sektorer än den fria forskningen. En sådan hjärnflykt kan delvis skönjas redan i dag. På lång sikt har det mycket allvarliga följder för forskningen i Finland.

I dagens läge borde man göra helt tvärtom vad regeringen gör. Finland är ett av världens mest utbildade länder, men i fråga om den vetenskapliga nivån ligger vi redan nu efter nästan alla OECD-länder. I stället för nedskärningar behöver vi djärva satsningar på högskoleundervisningen och forskningen. Det hjälpte oss att övervinna depressionen på 1990-talet. De nedskärningarna i utbildning och forskning som regeringen föreslår kan inte godkännas.

Regeringen skär ner våldsamt på studiestödet till de högskolestuderande. Det är oacceptabelt. Det är upprörande att staten försöker dämpa sin skuldsättning genom att skuldsätta de studerande. Vi vet sedan tidigare att högskoleutbildningen går i arv. Tack vare att studiestödssystemet lagt tyngden på studiepenningen har många unga från icke-akademiska familjer haft möjlighet till högskolestudier. Regeringens lånedominerade modell försätter i stället de unga i ytterst ojämlik ställning beroende på den socioekonomiska bakgrunden. Det är ingen önskvärd utveckling.

Vi måste sträva efter att alla har lika möjligheter, inte till ökad ojämlikhet.

Ett lånedominerat studiestöd leder knappast till att de studerande blir klara snabbare. Tvärtom leder sänkningen av studiepenningen lätt till att de studerande tvingas arbeta allt mer för att klara

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 4 /sv**

uppehållet. I ett läge där arbetslösheten bland högskoleutbildade växer och framtidsutsikterna är osäkra är det inte lockande att ta lån.

Det har under de senaste åren gjorts ett flertal ändringar i studiestödet. Effekterna av dem borde först utvärderas ordentligt. Därefter måste vi vid behov inleda en ny, brett förankrad beredning för att hitta alternativa modeller.

Ungdomsgarantin

Regeringens målsättning att utveckla ungdomsgarantin för att stödja de ungas livskompetens och skapa studievägar och sysselsättning är bra. För att lyckas med målsättningen - att alla unga ska ha arbete, en studieplats eller en praktikplats - krävs det resurser. Men alternativkostnaden, att inte hjälpa de unga till rätta, skapar på sikt betydligt högre kostnader. Utöver att det är en ekonomisk förlustaffär är det givetvis också en personlig tragedi när en ung människa slås ut. Regeringen har skurit ordenligt i verkstadsverksamhetens och den uppsökande ungdomsverksamhetens anslag.

Invandringen och integrationen

Enligt Migrationsverket kom det lite över 32 000 asylsökande till Finland 2015. Att integrera asylsökande bör därför ges högsta prioritet. Vi måste satsa på integrationen av de asylsökande som nu kommer till Finland så att de snabbt kommer in i det finländska samhället. Nyckelbegrepp här är språkutbildning, möjligheter till annan utbildning och sysselsättning. De som kommit hit som asylsökande bör beviljas arbetstillstånd genast så att de snabbt kan få jobb.

En förutsättning för integrationen av dem som beviljats asyl och av kvotflyktingarna är att det finns tillräckligt med kommunplatser. Det har länge rått brist på kommunplatser. Därför bör kommunerna nu mer jämlikt ta ansvar för att ta emot asylsökande och flyktingar. På grund av den ytterst kraftiga ökningen av antalet asylsökande borde det allvarligt övervägas att ta i bruk bindande kommunkvoter om samma resultat inte kan nås på frivillig väg.

Med avseende på en framgångsrik integration är det också angeläget att se till att NTM-centralernas resurser för integrationen är tillräckliga.

Finlands flyktingkvot har under de två senaste åren varit 1 050 flyktingar per år. För i år föreslår regeringen en sänkning till endast 750 flyktingar. Detta trots att flyktingströmmarna är större nu än någonsin sedan slutet av andra världskriget. Finland måste ta sitt internationella ansvar. Vår flyktingpolitik måste vara baserad på mänsklighet och skydd för mänskliga rättigheter. Ingen ska tvingas leva i otrygghet och misär. Att höja flyktingkvoten är ett bra sätt att på lång sikt hjälpa människor som befinner sig i en svår situation. Flyktingkvoten bör höjas betydligt och gradvis. Just nu tar Finland emot många asylsökande, vilket motiverar en något lägre flyktingkvot än på längre sikt.

Regeringen kommer också att införa strängare kriterier för familjeåterförening. Vi anser att strängare kriterier inte är ändamålsenligt. Möjligheten till familjeåterförening är ytterst viktigt med tanke på integrationen. När människor är oroliga för sina anhöriga blir det svårare för dem att

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 4 /sv**

anpassa sig till ett nytt samhälle. Vi måste också tänka på att familjeåterföreningen är en av de få trygga och lagliga sätten att komma till Europa och Finland. Särskilt viktigt är det att skydda barn och kvinnor. Om familjeåterföreningar praktiskt taget stoppas helt och hållet, så som det aktuella förslaget hotar att göra, driver det familjemedlemmar inklusive kvinnor och barn att via farliga rutter försöka ge sig iväg med hjälp av smugglare.

Vi måste också se till att de asylsökandes rätt till rättshjälp blir tillgodosedd. Vi måste försöka snabba upp behandlingen av besvärssärenden som gäller internationellt skydd. Regeringen rör sig på extremt känslig mark med avseende på de grundläggande mänskliga rättigheterna. Rättshjälpen vid asylsamtal föreslås bli begränsad, besvärstiderna ska begränsas och rättshjälpen i förvaltningsfasen ska skötas endast av offentliga rättsbiträden, vilket inte är ändamålsenligt.

Jordbruket

Situationen för vårt inhemska jordbruk är katastrofalt. Jordbrukarnas inkomster har minskat med 40 procent under de senaste två åren. Orsaken är bl.a. sanktionerna till följd av kriget i Ukraina, den globala utvecklingen och Landsbygdsverkets oförmåga att betala EU-stöd till jordbrukarna.

Regeringens åtgärder för att förbättra jordbrukarnas situation är helt undermåliga. Ingen ändring kan ses på gårdarna, stöden är fortfarande obetalade och det har inte kommit någon hjälp från Bryssel. Regeringens principbeslut om strängare regler för offentlig upphandling har redan nu urvattnats och för ett par veckor sedan avfärdade arbets- och näringsministeriets arbetsgrupp ett förslag om ändring av spelreglerna för handeln. Regeringen ska utan dröjsmål vidta målmedvetna åtgärder för att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar.

Försvaret

Den moderna försvarsmakten upprätthåller ett regionalt försvarssystem som täcker hela landet och där försvarsförmågan grundar sig på försvarssystemets kapaciteter och på det stöd som fås genom nationellt och internationellt samarbete. Den parlamentariska utredningsgrupp som leds av Ilkka Kanerva konstaterade att finansieringsnivån när det gäller försvarsmakten måste höjas under hela ramperioden. Den tilläggsfinansiering som utredningsgruppen föreslår räcker endast till för att upprätthålla den nuvarande kapaciteten. Det behövs dock tilläggsfinansiering för materielanskaffningar, till exempel för att ersätta Hornetplanen och marinens stridsfartygskapacitet.

Den nuvarande försvarsbudgeten är inte tillräcklig för de behövliga materielinvesteringarna, för att inte tala om behovet av att ersätta till exempel Hornetplanen. Om inte finansieringsnivån höjs tvingas man ge avkall på både materielanskaffningarna och verksamheten, exempelvis antalet terrängdygn. Redan nu tvingas man finansiera omkostnaderna på bekostnad av materielanskaffningar. Jag anser att detta är en synnerligen beklaglig och rentav farlig utveckling.

Utvecklingsbiståndet

Svenska riksdagsgruppen anser att målsättningen ska vara att på lång sikt komma upp till FN:s mål på 1 procent av bruttonationalinkomsten. Detta är en målsättning Finland redan länge har förbundit sig till. Vi vill att Finland ska vara en pålitlig aktör i det internationella utvecklingsarbetet

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 4 /sv

och en nation som tar ett ansvar i biståndspolitiken. Vi kan inte acceptera att utvecklingsbiståndet slaktas med en tredjedel som regeringen föreslår och vi vill återställa verksamhetsförutsättningarna för bistandsarbetet.

Förslag

Jag föreslår att riksdagen antar följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till riksdagens ställningstagande:

- 1. Riksdagen förutsätter att beskattningen av arbet lindras.*
- 2. Riksdagen förutsätter att momssatserna höjs.*
- 3. Riksdagen förutsätter att hushållsavdraget höjs.*
- 4. Riksdagen förutsätter att bilbeskattningen återställs till 2015 års nivå.*
- 5. Riksdagen förutsätter att pensionärernas tilläggsskatt minskas.*
- 6. Riksdagen förutsätter att systemet med inkomstrelaterad dagpenning utvecklas så att det blir mer sporrande.*
- 7. Riksdagen förutsätter att det anvisas tilläggsanslag för bekämpning av svart ekonomi.*
- 8. Riksdagen förutsätter att finansieringen av högskolorna tryggas.*
- 9. Riksdagen förutsätter att de nedskärningar i studiestödet som regeringen föreslår återtas.*
- 10. Riksdagen förutsätter att lika möjligheter till vidareutbildning och tilläggsutbildning garanteras i hela landet.*
- 11. Riksdagen förutsätter att internationaliseringsstöden till företagen tryggas för att främja exporten.*
- 12. Riksdagen förutsätter att forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom ramen för Tekes får tillräckliga resurser.*
- 13. Riksdagen förutsätter att sysselsättningstjänsterna och arbetsförmedlingen effektiviseras och blir mer resultatinkriktade genom att man möjliggör konkurrensutsättning av arbetskraftsservicen.*
- 14. Riksdagen förutsätter att tilläggsanslag anvisas för att utveckla ungdomsgarantin, för det uppsökande ungdomsarbetet och för att ta fram en modell med minijobb för unga.*

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 4/sv

- 15. Riksdagen förutsätter att verksamheten med sjukhus som har jour dygnet runt ordnas på lika villkor i hela landet.*
- 16. Riksdagen förutsätter att medborgarnas språkliga rättigheter säkerställs i samband med social- och hälsovårdsreformen.*
- 17. Riksdagen förutsätter att man satsar på arbetshälsan för att främja sysselsättningen och möjligheterna att stanna kvar i och återvända till arbetslivet.*
- 18. Riksdagen förutsätter att kopplingen mellan utkomststödet och ensamförsörjartillägget till barnbidraget slopas.*
- 19. Riksdagen förutsätter att man inför ett gemensamt kostnadstak för hälso- och sjukvården och läkemedelsersättningarna.*
- 20. Riksdagen förutsätter att man inte skär i VR:s köpta närtrafiktjänster eller minskar på tågturerna inom fjärrtrafiken. Kollektivtrafiken ska utvecklas planmässigt och långsiktigt.*
- 21. Riksdagen förutsätter att Yles verksamhet tryggas på båda nationalspråken.*
- 22. Riksdagen förutsätter att den årliga flyktingkvoten höjs.*
- 23. Riksdagen förutsätter att anslagen för integration är på en tillräcklig nivå.*
- 24. Riksdagen förutsätter att målsättningen ska vara att på lång sikt komma upp till FN:s mål på 1 procent av bruttonationalinkomsten.*
- 25. Riksdagen förutsätter att försvarsmaktens anslag höjs under hela ramperioden och att tilläggsfinansieringen för kommande materielanskaffningar säkerställs.*
- 26. Riksdagen förutsätter att yrkesfiskarnas verksamhetsförutsättningar tryggas.*
- 27. Riksdagen förutsätter att systemet med familjeledigheter och systemet med hemvårdsstöd reformeras utan dröjsmål.*
- 28. Riksdagen förutsätter att jordbrukets verksamhetsförutsättningar tryggas.*

Helsingfors 14.6.2016

Mats Nylund sv

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 5 /kd

Reservation 5 /kd

Motivering

Att balansera de offentliga finanserna kräver en strikt kontroll över utgifterna och förnuftiga strukturella reformer. Kristdemokratiska riksdagsgruppen stöder regeringens mål att bryta den ökande skuldsättningen i förhållande till bruttonationalprodukten före valperiodens slut och att inga nya lån ska tas efter 2021. På grund av balanseringen av ekonomin måste de offentliga utgifterna fås ner, men samtidigt måste det göras satsningar för att skapa ekonomisk tillväxt och tro på en bättre framtid. Felaktiga beslut och felaktigt inriktade sparåtgärder kan leda till att regeringen misslyckas med att nå sina centrala ekonomisk-politiska mål. Innovationer och produktionsökning kan inte nås om man samtidigt skär ner på utbildning och forskning. Sysselsättningen kan inte förbättras genom att minska satsningarna på att ta hand om arbetslösheten. Valfärdsamhällets strukturer kan inte skrotas och säljas ut om vi vill garantera välfärd för alla medborgare. Landsbygdens livskraft kan inte förbättras och jordbruksföretagarna kan inte räddas utan behövliga och rätt schemalagda åtgärder.

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2017—2020 innehåller flera smärtsamma sparobjekt. Vissa av dem bör omprövas. Nedskärningarna i utbildning och forskning tär på möjligheterna till tillväxt. Nedskärningarna i studiestödet försvårar studiemöjligheterna för de unga. Nedskärningar i barnbidraget, hemvårdsstödet, stöd för privat vård, arbetsmarknadsstödet, frontmannatillägget, militärunderstödet, vårdbidraget för pensionstagare och bostadsbidrag för pensionstagare är små till eurobelopp, men kännbara för de människor som allra mest behöver stöd av samhället.

De ekonomiska utsikterna

I redogörelsen konstateras att den ekonomiska tillväxten blir blygsam under innevarande år och under de två följande åren. Också Finlands exportökning blir svag och den ekonomiska tillväxten bärs upp bara av privat konsumtion och investeringar. Regeringens åtgärder tär på den privata köpkraften och den blygsamma återhämtningen i sysselsättningen räcker inte för att kompensera för att den totala köpkraften försvagas. Den utarmade medelklassen och särskilt barnfamiljerna har i spartiderna satts att betala fiolerna men samtidigt förväntas denna grupp upprätthålla den ekonomiska tillväxten genom privat konsumtion.

I fråga om världsekonomin kan vi tvingas bevittna betydande omvälvningar under de närmaste tiderna. Storbritanniens eventuella utträde ur Europeiska unionen kan i värsta fall få negativa konsekvenser för Finlands ekonomi. Att EU:s inre marknad reduceras och att den ekonomiska tillväxten eventuellt försvagas såväl i Storbritannien som i de återstående EU-länderna skulle påverka Finlands export negativt. Ett Brexit skulle leda till en mer omfattande politisk kris som kan få ändå större konsekvenser för ekonomins utveckling inte bara i Europa utan också i större skala. Vi bör vara beredda på dessa omställningar i den internationella ekonomin.

Omsvängningarna i den internationella ekonomin får vidsträckta konsekvenser. Statens ansvar har på grund av garantierna till Finnvera till nominellt värde ökat till 24 procent av totalproduk-

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 5 /kd

tionen och kapitalansvaret är uppe i 9 procent. Det är viktigt att främja exporten genom exportgarantier. Kristdemokratiska riksdagsgruppen vill ändå påminna om att regeringen spelar med stor risk om vi ställs inför en ännu större finanskris och ansvaret läggs på de finländska skattebetalarna.

Att skatten på sötsaker och glass utgår minskar statens inkomster med 109 miljoner euro. När priserna på dessa produkter sjunker väntas konsumtionen öka. Ur folkhälsosynvinkel vore det angeläget att skatten på sötsaker och glass skulle ersättas med en ny skatt på sockerhaltiga produkter som skulle vara rättvis mot olika produktgrupper.

Att förbättra sysselsättningen kräver aktiva åtgärder utöver konkurrenskraftsavtalet.

De positiva förhandlingsresultaten mellan arbetsmarknadens parter är välkomna liksom även regeringens meddelande om att stödja helhetsuppgörelsen genom skattelättnader. Konkurrenskraftsavtalets effekter på sysselsättningen kommer att synas med dröjsmål och de omedelbara effekterna kommer att förbli små. Därför behöver vi också snabba åtgärder som kan förbättra sysselsättningsläget omedelbart.

Trots den svaga ekonomiska tillväxten tror regeringen att den får arbetslösheten att börja minska redan innevarande år. Samtidigt skär regeringen i anslagen för sysselsättnings- och företagspolitiken med över 10 procent under ramperioden. Anslagen för sysselsättnings- och företagsamhetspolitik minskar under ramperioden från 628 miljoner till 562 miljoner euro. Regeringen täcker över nedskärningarnas storleksklass genom att överföra lönesubvention och startpeng till social- och hälsovårdsministeriet genom en partiell överföring. Med beaktande av tilläggskostnaderna för integrationsutbildningen som förorsakas av invandringen är nedskärningarna i sysselsättningsanslagen betydande.

De senaste tidernas nyheter om bland annat uppsägningarna hos Microsoft och nedkörningen av gruvan i Talvivaara ökar behovet av offentliga sysselsättningsåtgärder. Sysselsättningsutvecklingen har varit svag i hela landet trots att en liten svängning till det bättre är skönjbar. Satsningarna på att hantera sysselsättningen har varit otillräckliga. Under 2015 har Arbetskraftsbyråerna inte förmått erbjuda lönesubvention och startpeng enligt utbudet. I stället för att ha utdragen arbetslöshet, måste vi stödja aktiva åtgärder som förbättrar möjligheterna till egenanställning genom företagande, eller ge människor tillfälle att komma ut i arbetslivet med hjälp av lönesubvention eller återgå i arbete efter långvarig arbetslöshet eller någon annan frånvaroorsak.

Regeringens förslag till reformer genom vilka arbetslöshetsförmånerna kan användas till aktiveringsåtgärder är riktiga och i överensstämmelse med Kristdemokratiska riksdagsgruppens uttalande mål. Men utöver detta behöver vi också ökade sysselsättningsanslag.

Nya jobb uppstår i små och medelstora företag. Dessa företag har samtidigt en nyckelroll för att finna nya exportmarknader. De ändringar som gjordes inom utrikesministeriets förvaltningsområde för att förnya konceptet Team Finland är välkomna. Verksamheten kring Team Finland borde bättre beakta främjandet av en internationalisering av små och medelstora företag. Endast genom rätt inriktade åtgärder kan vi skapa nya exportmarknader och samtidigt nya arbetstillfällen i Finland.

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 5 /kd**

Ett lyft för Finland genom utbildning och forskning

Regeringens förslag om en jämn nedskärning på 122 miljoner euro i studiestödet underminerar möjligheterna för alla att få en rättvis chans och ökar den nedärvda förfördelningen då möjligheterna att studera med studiestöd försvagas. Att öka betoningen på studielån i studiernas inledande skede ställer de ungdomar i en svår situation som inte har kreditupplysningarna i skick men en stark strävan att ordna upp sitt liv.

I stället för en schematisk nedskärning bör studiestödssystemet utvecklas i riktning mot den typ av motiverande studiestöd som kristdemokraterna föreslagit. Med hjälp av den modellen kan sparåtgärderna genomföras och samtidigt ger det möjlighet att premiera flitiga studerande, beakta studerande med familj, förkorta studietiderna och ge de studerande incitament till arbete och företagsamhet. Modellen innebär att studiestödet inflyter enligt studiepoäng. De studerande kan välja mellan att studera i snabbare takt eller att i studiernas slutfas finansiera studierna genom arbete eller lån. Modellen beaktar flexibelt olika livssituationer.

I planen för de offentliga finanserna konstateras helt riktigt att hållbar tillväxt endast skapas genom innovationer inom företag och genom en ökad produktivitet. Ändå sägs det i regeringsprogrammet att stöden till Tekes till 2020 ska minskas med 95 miljoner euro och till Tekes chocker med 35 miljoner euro. Regeringens spetsprojekt minskar dessa förluster men bara till en liten del. Kristdemokratiska riksdagsgruppen påminner om att vi tog oss ur den föregående stora lågkonjunkturen under 1990-talet med hjälp av FoUI-satsningar. Sammantaget är regeringens nedskärningar i forskning alltför stora. Anslagen för närings- och innovationspolitik minskar under ramperioden från 858 miljoner till 722 miljoner euro.

Finland har tidigare uppställt som nationellt mål att öka utgifterna för forskning och utveckling till 4 procent av bruttonationalprodukten 2020. FoU-intensiteten var som högst 3,8 procent 2009. Under de senaste åren har staten och företagen ändå minskat på forskningen och i slutet på årtiondet är nivån enligt nuvarande information cirka 3,0 procent. Klyftan mellan målen och verkligheten är enorm och det kommer att synas i landets ekonomiska utveckling om regeringen inte lägger om sin linje. Därför måste nedskärningarna i anslagen för Tekes återtas och resurser måste tilldelas nya innovationer och särskilt kommersialiseringen av dem.

Välmående börjar med familjerna

Förteckningen över regeringens familjepolitiska försyndelser är lång. I sin plan för de offentliga finanserna skär regeringen i bland annat barnbidrag och stöd för vård av barn, höjer kraftigt avgifterna för dagvårds- och eftermiddagsvården, ökar gruppstorlekarna i daghemmen och skolorna samt skär i föräldrapenningen och semesterrätten under föräldrapenningperioden. Regeringsprogrammet uppställer som mål att öka barnens och familjernas välfärd och egna resurser och lovar att utveckla skolan och förskolverksamheten. Handlingarna står i bjärt kontrast med dessa mål.

Regeringen måste byta kurs; snedvridningen i Finlands befolkningsstruktur tål inga fler åtgärder som försvagar familjernas tilltro till framtiden. Nu måste vi satsa på familjernas välmående för att få upp nativiteten. Om nativiteten förblir låg eller sjunker ytterligare försämras snedvridningen i

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 5 /kd

befolkningsstrukturen och därmed hållbarhetsgapet ytterligare. På lång sikt är en ökad nativitet det enda sättet att åtgärda hållbarhetsgapet.

Kristdemokratiska riksdagsgruppen förhåller sig ytterst kritisk till beslutet att höja dagvårdsavgifterna. För en genomsnittsfamilj med två barn i dagvårdsålder medför höjningarna en årlig tilläggsutgift på 1 342 euro. Höjningarna ökar barnfamiljernas försörjningssvårigheter och försvagar dessutom kraftigt incitamenten för att jobba eftersom progressionen i fråga om de inkomstbundna dagvårdsavgifterna ökar. Regeringens meddelande om omprövning av höjningen av dagvårdsavgiften är välkommen men visar samtidigt på bristerna i regeringens beslutskultur. Förslag ska inte framställas utan ordentliga utredningar om deras konsekvenser. Vetskapen om höjningarna av dagvårdsavgifterna har också fått många familjer att fatta beslut i fråga om föräldrarnas återgång till arbetslivet. Den linjelösa politiken påverkar människornas vardag och i synnerhet barnens välbefinnande.

Att öka gruppstorleken i småbarnspedagogik och grundläggande undervisning är likaså ett misslyckat beslut. I större barngrupper förblir behov av stöd ofta oupptäckt och en oroväckande utveckling åtgärdas först när bestående skador har uppstått och de korrigerande åtgärderna är svåra och krävande. I slutändan blir kostnaderna högre än det man tror sig spara. Regeringen bör granska de totala konsekvenserna av sina åtgärder för varje enskild befolkningsgrupp. Nu läggs det en alltför stor börda på barnfamiljerna.

Kristdemokratiska riksdagsgruppen anser att varje äldre person är en oersättligt värdefull individ som förtjänar en människovärdig ålderdom. Äldreomsorgen måste fås på en sådan nivå att ingen behöver vara rädd för att åldras. Äldreomsorgen har allt mer förskjutits till lättare stödåtgärder i hemmet vilket är positivt om upprätthållandet av de äldres funktionsförmåga och möjligheter att klara vardagen ägnas genuin omsorg. I denna nya situation måste vårdardimensioneringen snarast ökas eftersom institutionerna endast har hand om dem vars funktionsförmåga är betydligt nedsatt och vårdbehovet stort. Institutionerna har knappast längre några lättare vårdfall som skulle kunna jämna ut vårdardimensioneringen.

Valvira har nyligen rapporterat om att äldre frekvent blivit illa behandlade vid vårdanstalter. Också i klagomål till regionförvaltningsverken är försummelse i äldreomsorg överrepresenterade. Trots dessa konstaterade olägenheter godkänner regeringen att vårdarna inom äldreomsorgen ytterligare minskar genom att sänka rekommendationen från nuvarande 0,5 vårdare till 0,4 vårdare per patient.

I praktiken innebär vårdardimensioneringen att i en vårdenhets med exempelvis 18 boende finns det två vårdare i morgonskift och en vårdare var i kvälls- och nattskift medan tre vårdare är veckolediga. Största delen av dygnet ska en person stå till tjänst för varje åldring i fråga om mat, toa-besök, tvätt, mediciner och andra vårdåtgärder, stimulans, samtal, kontakter till anhöriga med mera. Att vårdarna är så få ökar mängden omänsklig behandling av äldre, men försvagar också vårdarnas arbetshälsa och intresset för vårddyrket. Många övergår till andra uppgifter efter att ha konstaterat att det inte går att fullfölja kallelsen som vårdare i det nuvarande arbetet.

Vårdreformen måste göras på patientens villkor

Betänkande FiUB 10/2016 rd **Reservation 5 /kd**

Strukturreformen av social- och hälsovården måste genomföras på grundval av de ursprungliga målen, framför allt med fokus på att integrera social- och hälsovårdstjänsterna för att få vårdkedjorna smidiga, stärka basservicen, stärka kundperspektivet och gallra bort överlappande förvaltning. Vi bör stryka de sekundära mål som under processens gång har fogats till och i stället fokusera på kärnmålen för att reformen säkert ska gå att genomföra i planerad tid. Kristdemokratiska riksdagsgruppen stöder en starkt sakkunnigberedning i vårdreformen och påskyndar genomförandet av reformerna.

Den inre säkerheten är ett viktigt område att satsa på

Kristdemokratiska riksdagsgruppen hyser oro särskilt för resurserna för den inre säkerheten, som hör till statens basuppgifter. Polisens uppgifter har ökat bland annat då mängden asylsökande har vuxit. Polisen kan inte bli föremål för fler besparingar då uppgifterna ökar och blir mer krävande. Vi behöver nu fler satsningar i upprätthållandet av inre säkerhet i stället för besparingar.

Utöver polisen är också Gränsbevakningsväsendets resurser underdimensionerade i förhållande till de ökande utmaningarna. Inrikesministeriets hela förvaltningsområde har genomgått en strukturreform. Arbetet har effektiviserats och administrationen bantats ned. Därför är det osannolikt att verksamheten skulle kunna effektiviseras ytterligare på det sätt som ramarna förutsätter. Det krävs tillräckliga resurser för en långsiktig utveckling av verksamheten inom de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten.

Regeringen vill behålla bekämpningen av den svarta ekonomin på nuvarande nivå. Men nuvarande nivå är inte nog, den behöver höjas. Satsningarna betalar sig i form av mångfalt ökande skatteinkomster. Tilläggsatsningar på att bekämpa svart ekonomi behövs både för polisen, tullen och skatteförvaltningen.

Anslagen för justitieministeriets förvaltningsområde minskar med 30 miljoner euro 2017. Av besparingar tas 16 miljoner från anslagen för domstolarna. Den låga nivån på basfinansieringen för domstolarna har väckt oro redan länge. Exempelvis i mars 2015 krävde den parlamentariska arbetsgruppen för utredning av behoven av resurser för inre säkerhet och rättsvård att resurserna för rättsvård ska återföras till 2014 års nivå. Arbetsgruppen konstaterade att det inte kan skäras ner mer utan att kärnuppgifterna för rättsstaten lider. Trots att regeringen under planperioden har anvisat separata anslag som förbättrar läget en aning förblir problemen med den låga nivån på basfinansieringen olösta.

Ett välfungerande domstolsväsende är nödvändigt för en rättsstat. Följden av otillräckliga resurser är att rättsprocesserna blir oskäligt långvariga. Förtroendet för rättsväsendet kan rubbas om rättssäkerheten oh kvaliteten på rättegångarna försvagas. Vanligt folk måste kunna lita på att rättsväsendet vid behov avgör tvister och dömer brottslingar.

Enligt lagutskottets utlåtande är domstolarnas omedelbara penningbehov 3,3 miljoner euro 2017 för att nuläget ska förbli oförändrat. För att bekämpa ekonomisk brottslighet och svart ekonomi behöver domstolsväsendet enligt lagutskottet 1,6 miljoner euro för att trygga resurserna för hela myndighetskedjan och för att den svarta ekonomin ska kunna bekämpas effektivt.

Betänkande FiUB 10/2016 rd Reservation 5 /kd

Ett livskraftigt lantbruk som framtidens livsvillkor

Det har under de senaste åren blivit kris inom det finländska jordbruket på grund av nedgången i producentpriserna, de ryska importförbuden, de dåliga väderförhållandena och de fördröjda utbetalningarna av stöd. Lantbruksföretagens lönsamhet har sjunkit och företagarinkomsten har minskat med 40 procent på några år. Det är den största siffran i hela EU. De värsta ekonomiska problemen har drabbat svingårdar och de mjölgårdar som har investerat med hjälp av lån. Nu håller också växtodlingen på att hamna i kris.

Om utvecklingen fortgår på samma sätt blir följden att allt fler jordbruksföretagare lägger ner sin verksamhet och att nya generationer inte längre är redo att fortsätta med arbetet på familjegårdar. Problemen med det finländska lantbruket är ingen marginell fråga. Livsmedelsbranschen som sysselsätter över 200 000 finländare är i fara.

Regeringen har ställt upp som mål att förbättra den finländska matproduktionens lönsamhet. Målet kommer inte att nås; riktningen är den rakt motsatta. Enligt regeringsprogrammet förbättras lönsamheten inom jordbruket genom forskottsutbetalningar av stöd, lån, sänkta produktionskostnader och färre normer. I stället för forskottsutbetalningar har jordbruksföretagarna tvingats vänta på försenade stöd, i stället för att bevilja lån har bankerna slagit igen sina dörrar framför näsan på jordbruksföretagarna och i stället för avveckling av normer har vi fortfarande en tung byråkrati.

Kristdemokratiska riksdagsgruppen kräver skyndsamma åtgärder för att hjälpa lantbruksföretagarna. Regeringen bör lansera ett anpassningslån för gårdsbruk med stora problem, bevilja amorteringsfria år för lån inom jordbruket och gallra i byråkratin. Behovet av tilläggsanslag är akut och regeringen borde ha beaktat det också i rambeslutet. I stället för tilläggsanslag beslutade regeringen riktiga betydande sparbetning på jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Av ramperiodens sparbetning på 232 miljoner euro gäller merparten jordbruket och livsmedelsekonomin samt utvecklandet av landsbygden. De små tilläggen till det nationella stödet till jordbruket och trädgårdsodlingen räcker inte när andra stöd samtidigt skärs ner.

I stället för att köra ner det finländska jordbruket behöver vi målmedvetna åtgärder för att trygga jordbrukets omvärldsvillkor. Målet bör vara att det också framöver är möjligt i Finland att försörja sig på jordbruk och att finländarna också i också i framtiden har tillgång till ren, närproducerad mat som levereras av inhemska producenter. Ett mål ska också vara att livsmedelskedjan är en betydande arbetsgivare i alla skeden av produktionskedjan.

Som ett exempel på en byråkratisk stödpolitik kan nämnas regeringens åtgärder i fråga om att bevilja stöd enligt lagen om finansiering av hållbart skogsbruk. Jord- och skogsbruksministeriet fattade i början av året ett beslut om att delvis avbryta beviljandet av stöd för hållbart jordbruk under återstoden av året. Avbrottet gäller tidig stöd för vård av plantbestånd, vård av ungskog och vitaliseringsgödning. Pengar har reserverats för ändamålet, men de delas för säkerhets skull inte ut för att inte fullmakterna ska bli överskridna. Problemet kunde lösas till exempel genom att ändra bevillningsfullmakten för stödet till att gälla hela ramperioden i stället för ett kalenderår.

Nedkörningen av utvecklingssamarbetet måste stoppas

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 5 /kd

Inom utrikesministeriets förvaltningsområde riktar regeringen in ett nytt sparbetning på 25 miljoner euro av medlen för egentligt utvecklingssamarbete. Den extra besparingen tillkommer utöver de tidigare beslutade betydande besparingarna. Finland har redan länge haft som mål på längre sikt att höja utvecklingsfinansieringen till den andel på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten som är FN:s mål. Regeringens sparbetning tar Finland långt bort från detta mål. Rätt använda kan medlen för utvecklingssamarbetet ge de mest utsatta medmänniskorna betydande lindring i livssituationen och minska uppkomsten av kriser och konflikter. Utvecklingssamarbetet har också konsekvenser för uppkomsten av flyktingströmmar. Utöver återtagningen av nedskärningarna i medlen för utvecklingssamarbete bör regeringen fästa uppmärksamhet vid hur medlen används. Medlen bör omfördelas så att missbruket minskar.

Förslag

Jag föreslår att riksdagen antar följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till riksdagens ställningstagande:

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar aktiva åtgärder och avsätter tillräckliga anslag för att åtgärda arbetslösheten och framför allt för att stoppa ökningen av långtidsarbetslösheten.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen utöver möjligheten att använda utkomstskydd för arbetslösa för aktiverande åtgärder ser till att de offentliga arbetskrafts- och företags-tjänsterna har möjlighet att erbjuda arbetslösa arbetssökande lönesubvention för att underlätta för dem att hitta jobb och startpeng för att starta egen företagsverksamhet.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de överdimensionerade besparingarna inom utbildning och forskning. Finland tar sig upp ur recessionen bara genom att satsa tillräckligt på utbildning och forskning av hög kvalitet.*
- 4. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sitt beslut om att höja dagvårdsavgifterna.*
- 5. Riksdagen förutsätter att gruppstorlekarna inom barnomsorg och grundläggande utbildning inte ökas genom kortsiktiga sparåtgärder. Bidragen för att minska gruppstorlekarna bör finnas kvar.*
- 6. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sitt beslut om att sänka den rekommenderade vårdardimensioneringen inom äldreomsorgen och garanterar de äldre en god och human vård.*
- 7. Riksdagen förutsätter att verksamheten inom de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten utvecklas långsiktigt och tillförsäkras tillräckliga anslag.*
- 8. Riksdagen förutsätter att tillräckliga resurser allokeras till bekämpningen av svart ekonomi.*

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 5 /kd

9. Riksdagen förutsätter att domstolsväsendets verksamhetsförutsättningar tryggas genom en tillräcklig basfinansiering.

10. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för att underlätta för jordbruksföretagarna att klara sig över den akuta krisen i jordbruket.

11. Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar ett åtgärdsprogram för att förbättra livskraften inom jordbruket och landsbygden på lång sikt.

12. Riksdagen förutsätter att finansieringen av frivilligorganisationer för utvecklingsarbete säkras och att betydelsen av det arbete som organisationerna utför.

Helsingfors 14.6.2016

Peter Östman kd

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 6 /sd, gröna, vänst, sv, kd

RESERVATION 6 /sd, gröna, vänst, sv, kd

Motivering

SYSSELSÄTTNINGEN OCH ANSLAGEN

I slutet av april 2016 fanns det 340 900 arbetslösa arbetssökande på arbets- och näringsbyråerna. Det fanns 121 200 långtidsarbetslösa, det vill säga personer som varit arbetslösa i minst ett år utan avbrott, och det är 17 000 fler än i fjol.

Den ökande långtidsarbetslösheten och den strukturella arbetslösheten som följer i dess kölvatten hör till våra mest akuta problem på arbetsmarknaden. Den ökande strukturella arbetslösheten försämrar de framtida tillväxtutsikterna. Därför behövs det snabba och verkningsfulla insatser för att förbättra sysselsättningsläget. Också arbetslösheten bland unga har ökat och arbetslösheten pågår längre än förr.

Inte heller nu erbjuder regeringen några direkta verktyg för att snabbt få bot på den dåliga sysselsättningen. Drygt ett år av regeringsperioden har runnit iväg och inga konkreta sysselsättningsåtgärder med snabba effekter har synts till.

I dag är de som arbetar 7 000 färre än för ett år sedan. Det återstår 117 000 arbetstillfällen tills regeringens sysselsättningsmål är uppfyllt. Det är ohållbart att göra stora neddragningar i sysselsättningsanslagen i ett sådant läge och att dessutom avveckla ungdomsgarantin. Regeringen försämrar genom sina kortsiktiga nedskärningar förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning.

Förslag

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till riksdagens ställningstagande:

Riksdagen förutsätter att regeringen justerar sin linje så att den i högre grad stöder tillväxt och sysselsättning, ökar sysselsättningsanslagen och vidtar omedelbart kraftfulla sysselsättningsåtgärder.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
RESERVATION 6 sd, gröna, vänst, sv, kd

Helsingfors 14.6.2016

Pia Viitanen sd
Touko Aalto gröna
Kari Uotila vänt
Mats Nylund sv
Peter Östman kd
Eero Heinäluoma sd
Susanna Huovinen sd
Timo Harakka sd
Ozan Yanar vihr

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 7 /sd, vänst, kd

RESERVATION 7 /sd, vänst, kd

Motivering

För rättvisans skull ska behandlingen av pensionstagare vara enhetlig med löntagare i skattehänseende.

Arbetstagarnas arbetsinkomstavdrag höjdes kraftigt från och med den 1 januari 2016, men pensionsinkomstavdraget fick inte en motsvarande höjning. Följden är olika behandling av pensionsstagare och löntagare i skattehänseende. Alla partier har tidigare förbundit sig till en enhetlig beskattning av pensions- och löneinkomsterna.

Nu när regeringen planerar nya skattelättnader i och med konkurrenskraftsavtalet ska man se till att korrigera den orättvisa beskattningen av pensionstagare. Om man inte gör detta ökar ojämlikheten i beskattningen av pensionstagare och löntagare ytterligare.

I Finland måste man hålla fast vid en rättvis beskattning som innebär att beskattningen av pensionstagare är enhetlig med löntagare. Det är också viktigt därför att köpkraften särskilt för pensionstagare med små och medelstora inkomster tryggas också genom beskattningen.

Före valet underströk representanterna för regeringspartierna att beskattningen av pensionärer ska vara rättvis. Det finns dock en konflikt mellan ord och handling.

Förslag

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till riksdagens ställningstagande:

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder beskattningen så att pensionärer med små och medelstora inkomster behandlas rättvist i förhållande till personer med andra förvärvsinkomster.

Helsingfors 14.6.2016

Pia Viitanen sd
Kari Uotila vänst
Peter Östman kd
Eero Heinäluoma sd
Susanna Huovinen sd
Timo Harakka sd

Betänkande FiUB 10/2016 rd
Reservation 8 /sd, gröna, vänst, sv, kd

RESERVATION 8 /sd, gröna, vänst, sv, kd

Motivering

Regeringen har brutit mot gemensamt överenskomna parlamentariska regler om hur beslut fattas om Rundradions ställning och finansiering när den beslöt att frysa index för rundradioskatten för valperioden och överföra finansieringen till ramarna för statsfinanserna. Riksdagspartierna nådde under förra valperioden samförstånd om lagen om finansiering av Rundradion och lagen trädde i kraft 2013. I samband med överenskommelsen om utgångspunkterna för lagen omfattade alla riksdagsgruppers ordförande ett meddelande i december 2011. Utöver nivån på skatten och en årlig indexjustering kom man överens i meddelandet att det är motiverat att för att trygga bolagets oberoende att skatt på allmännyttiga tjänster inte ingår i ramarna för statsfinanserna. En överföring till ramarna skadar genom Rundradions finansiering dess oberoende ställning

I meddelandet har också konstaterats att om det senare behövs ändringar i den överenskomna uppgörelsen ska också de vara baserade på parlamentariskt stöd. Den parlamentariskt överenskomna indexfrysningen för 2015 var en exceptionell lösning som inte skulle bli praxis. Regeringens beslut om indexfrysningen för hela valperioden gör undantaget till regeln och äventyrar Rundradions finansiering och försvårar planeringen av bolagets framtid.

En parlamentarisk arbetsgrupp har tillsatts för att utreda Rundradions allmännyttiga verksamhet och finansiering. Arbetet är nu på slutrakan. Regeringen borde respektera gruppens arbete och avhålla sig från att komma med förslag som ingår i gruppens uppdrag.

Förslag

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till riksdagens ställningstagande:

Riksdagen förutsätter att Rundradion Ab:s finansiering återställs på basis av det ursprungliga parlamentariska beslutet utanför ramarna och besluten om bolagets finansiering fattas genom en gemensam parlamentarisk beredning.

Betänkande FiUB 10/2016 rd
RESERVATION 8 sd, gröna, vänst, sv, kd

Helsingfors 14.6.2016

Pia Viitanen sd
Touko Aalto gröna
Kari Uotila vänst
Mats Nylund sv
Peter Östman kd
Eero Heinäluoma sd
Susanna Huovinen sd
Timo Harakka sd
Ozan Yanar vihr